LASSIE SE—NTOARCE ACASĂ
ERIC KNIGHT

Este povestea sensibilă si duioasă a unui cîine, care după ce este dus la mare distanţă de lîngă stăpînul lui, — un copil de 12 ani, — evadează şi porneşte înapoi spre casă, trecînd prin nenumărate peripeţii, înfruntînd răutatea oamenilor, boala şi înfometarea.

Superbul ataşament şi credinţă faţă de stăpînul lui îl ajută să străbată mii de kilometri şi ajunge înapoi istovit, bolnav, după multe luni de suferinţă.

Cuprins

CAPITOLUL I. NU—I DE VÎNZARE 3
CAPITOLUL II. „N—O SĂ VREAU ALT CÎINE NICIODATĂ" 6
CAPITOLUL III. UN BĂTRÎN AFURISIT 9
CAPITOLUL IV. LASSIE SE—NTOARCE ACASĂ 13
CAPITOLUL V. „SĂ NU MAI VII ACASĂ NICIODATĂ!" 18
CAPITOLUL VI. ASCUNZĂTOAREA DE PE PLATOU 23
CAPITOLUL VII. N—A MAI RĂMAS DECÎT CINSTEA 30
CAPITOLUL VIII. PRIZONIERĂ ÎN ŢINUTURILE DE MUNTE 35
CAPITOLUL IX. ÎN SFÎRŞIT DIN NOU LIBERTATE! 39
CAPITOLUL X. ÎNCEPUTUL UNEI LUNGI CĂLĂTORII 43
CAPITOLUL XI. LUPTA PENTRU EXISTENŢĂ 47
CAPITOLUL XII. CE VĂZU UN PICTOR 50
CAPITOLUL XIII. CÎND UN CÎINE ESTE BOLNAV 53
CAPITOLUL XIV. LA STÎRPIREA ANIMALELOR DE PRADĂ 57
CAPITOLUL XV. PRIZONIERA ÎN ŢINUTURILE DE ŞES 63
CAPITOLUL XVI. „SĂ NU TE—NCREZI NICIODATĂ ÎNTR—UN CÎINE, DONNELL!" 68
CAPITOLUL XVII. LASSIE TRECE GRANIŢA 73
CAPITOLUL XVIII. CEL MAI NOBIL DAR — LIBERTATEA 81
CAPITOLUL XIX. LA DRUM CU ROWLIE 84
CAPITOLUL XX. O INIMA BRAVĂ ŞI UN BUN RĂMAS 92
CAPITOLUL XXI. SFÎRŞITUL CĂLĂTORIEI 99
CAPITOLUL XXII. DIN NOU CA PE VREMURI 108

CAPITOLUL I. NU—I DE VÎNZARE

Toată lumea din Greenall Bridge o cunoştea pe Lassie a lui Sam Carraclough. De fapt, s—ar spune că era cel mai frumos cîine din sat — şi aceasta din trei motive.

Primul, fiindcă aproape orice om din sat recunoştea că era cel mai frumos collie din cîţi s—au văzut vreodată. Şi asta constituie într—adevăr o glorie, pentru că Greenall Bridge se află în comitatul Yorksnire, şi aici, dintre toate locurile din lume, cîinele domneşte cu adevărat. În această parte de nord a Angliei, bătută de vînturi, câinelui îi merge mai bine ca oriunde. Vîntul si ploile reci biciuie landele întinse, aşa încît cîinii sînt înveşmîntaţi cu o blană bogată şi sînt tot atît de viguroşi ca şi oamenii care trăiesc pe—aici.

Cei de prin partea locului iubesc cîinii şi se pricep la creşterea lor. Pe oriunde te—ai duce prin sutele de aşezări de mineri din acest ţinut — care este cel mai mare din Anglia — ai să vezi mergînd pe urmele muncitorilor, sărăcăcios îmbrăcaţi, cîini de o rasă atît de pură şi cu o ţinută atît de aristocratică, încît ar stîrni invidia celor mai bogaţi cunoscători de cîini de prin alte părţi ale lumii.

În Greenall Bridge, ca şi prin celelalte sate din Yorkshire, locuitorii se pricepeau la cîini, se înţelegeau cu ei şi îi iubeau, şi se găseau pe—aici multe exemplare de acestea care păşeau alături de stăpînii lor ; dar toţi erau de acord că dacă o fi existat vreodată un cîine mai frumos decît acest collie în trei culori al lui Sam Carraclough, asta se va fi întâmplat, desigur, cu mult înainte de a se fi născut ei.

Dar şi din alt motiv era Lassie atît de binecunoscută in sat. Anume pentru că, după cum spuneau femeile „poţi să—ţi potriveşti ceasul după ea".

Asta începuse cu mulţi ani înainte, cînd Lassie era un căţelandru de un an, vesel şi zburdalnic. într—

o zi, băiatul lui Sam Carraclough, Joe, intrase în casă tremurînd de emoţie.
—Mamă, cînd am ieşit astăzi de la şcoală, cine crezi că stătea acolo şi mă aştepta? Lassie ! Ce crezi, cum de—a ştiut unde eram ?
—Ţi—o fi adulmecat urma, Joe. Nu—mi trece altceva prin cap.

Oricare ar fi fost explicaţia, Lassie aşteaptă la poarta şcolii şi a doua zi şi în celelalte zile. Au trecut săptămîni şi luni şi ani, si nimic nu s—a schimbat. Femeile, uitîndu—se pe ferestre, sau negustorii stînd în pragul uşii pe High Street, cînd vedeau cîinele negru, alb şi auriu—închis trecînd în trap singur, îşi ziceau :
—Trebuie să fie patru fără cinci. Uite—o pe Lassie.

Pe ploaie sau pe vreme bună, cîinele era întotdeauna acolo, aşteptînd un băiat, unul din zecile de băieţi care traversau înghiontindu—se curtea asfaltată — dar pentru cîine, singurul care însemna ceva. întotdeauna, băiatul şi cîinele gustau mai întîi clipa fericită a întîlnirii, apoi, împreună, porneau spre casă. Timp de patru ani se întîmplase mereu la fel.

Lassie era o fiinţă foarte iubită în viaţa de toate zilele a satului. O cunoşteau aproape toţi. Dar, mai cu seamă, oamenii din Greenall Bridge erau mîndri de Lassie, deoarece pentru ei ea însemna ceva ce nu—şi puteau explica cu uşurinţă, ceva legat de mîndria lor — iar mîndria lor era legată de bani.

În general, cînd un om creştea un cîine deosebit de frumos, într—o zi, acesta nu mai era cîine, ci devenea „ceva pe patru picioare" care valora bani. Era tot cîine, binenţeles, numai că acum mai era şi altceva, căci se putea să afle despre el un bogătaş, sau să—l vadă vreunul dintre iscusiţii negustori sau îngrijitori de cîini şi să dorească să—l cumpere. În vreme ce un om bogat poate să iubească un cîine cît unul sărac — şi în această privinţă nu este nici o deosebire între ei — în felul de a privi banul există totuşi o deosebire. Omul sărac stă şi se gîndeşte la cît de mult cărbune va avea nevoie la iarnă, cîte perechi de ghete îi vor fi necesare şi cîtă hrană îi va trebui pentru copii ca să—i ţină sănătoşi, apoi se duce acasă şi zice :
—Am fost nevoit ş—o fac şi p—asta, aşa încît nu mă bateţi la cap. Într—o bună zi vom creşte alt cîine şi o să—l iubiţi la cel de mult ca si pe—ăsta.

Mulţi cîini dispăruseră în chipul acesta din casele din Greenal Bridge. Dar nu Lassie !

Ba tot satul ştia că nici chiar ducele de Budlling nu putuse s—o cumpere pe Lassie de la Sam Carraclough — ducele însuşi, care trăia pe întinsa lui moşie la o milă dincolo de sat şi care avea cuşti pline cu cîini de rasă.

Timp de trei ani încercase s—o cumpere pe Lassie de la Sam Carraclough, dar Sam îi ţinuse mereu piept.
—N—are nici un rost să ridicaţi din nou preţul, înălţimea voastră — obişnuia el să spună. Ea nu—i... ei bine, nu—i de vînzare la nici un preţ.

Cei din sat ştiau toate astea ; şi de aceea Lassie însemna atît de mult pentru ei. Ea reprezenta o anume mîndrie pe care banii nu aveau puterea să le—o răpească.

Cîinii aparţin totuşi oamenilor, iar oamenii sînt în puterea sorţii; şi în viaţa unui om vine uneori o vreme, cînd soarta, îl loveşte astfel, încît el trebuie să—şi plece capul, să—şi calce pe inimă şi să—şi învingă mîndria, pentru ca familia lui să poată avea pîinea de toate zilele.

CAPITOLUL II. „N—O SĂ VREAU ALT CÎINE NICIODATĂ"

Cîinele nu era acolo ! Asta era tot ce ştia Joe Carraclough. În ziua aceea, ieşise de la şcoală împreună cu ceilalţi şi alergase de—a lungul curţii cu acea izbucnire de veselie care se observă în toate şcolile din lume, după ce se termină lecţiile.

Aproape automat, dintr—un obicei înrădăcinat de sute de zile, se duse la poartă, unde Lassie îl aştepta întotdeauna. Dar Lassie nu era acolo.

Joe Carraclough, un băiat voinic cu chip plăcut se opri din fugă, încercând să înţeleagă ce s—a întîmplat. Deasupra ochilor săi căprui, fruntea lată i se încreţi. Lă început nu—şi dădu seama că ceea ce—i spunea inima ar putea fi adevărat.

Privi în susul şi în josul străzii. Poate Lassie o fi întîrziat! Ştia totuşi că nu se putea să fie asta explicaţia, pentru că animalele nu sînt ca fiinţele omeneşti. Oamenii, deşi au ceasuri şi pendule, sînt totuşi mai întotdeauna „cu cinci minute în întîrziere". Animalele n—au nevoie de maşinării care să le spună ora. Au ceva în ele însele mai exact decît ceasornicele. Au un „simţ al timpului", şi acesta nu dă greş niciodată. Ele ştiu sigur şi cu adevărat momentul exact cînd trebuie să îndeplinească o anumită deprindere în viaţa lor.

Joe Carraclough cunoştea acest lucru. Vorbise deseori despre el cu tatăl său, întrebîndu—l cum se face că Lassie ştia în ce clipă trebuia să pornească spre poarta şcolii. Nu se putea deci ca Lassie să ii întîrziat.

Joe Carraclough stătea în bătaia soarelui de începu! de vară, cu gîndul la cele întîmplate. Deodată, o licărire îi fulgeră prin cap.

Să n—o fi călcat careva !

Dar îndepărtă acest gînd, care—i umplu sufletul de groază, chiar în clipa cînd îi trecu prin minte. Lassie era mult prea bine dresată, ca să hoinărească fără noimă pe străzi. Ea mergea întotdeauna frumos şi plină de siguranţă pe uliţele din sat. Şi apoi, în Greenall Bridge, circulaţia era mică. Şoseaua principală pentru maşini trecea de—a lungul văii, pe lîngă rîu, la depărtare de o milă. Un singur drumeag urca pînă în sat, şi acesta ajungînd doar o potecă îngustă cînd dădea în platou.

Să n—o fi furat cineva pe Lassie !

Nici asta nu putea să fie însă adevărat. Nici un străin nu era în stare măcar să pună mîna pe Lassie, pînă cînd unul din familia Carraclough nu—i poruncea să se supună. Dar, mai mult decît atît, era prea binecunoscută pe o distanţă de cîteva mile împrejurul Greenall Bridge—ului, pentru ca să îndrăznească cineva s—o fure.

Totuşi, unde s—ar putea să fie ?

Joe Carraclough dezlegă această taină aşa cum dezleagă toate tainele sutele de mii de băieţi din lumea întreagă : alergă acasă, să—i spună totul mamei.

Coborî pe strada principală, fugind cît îl ţinu puterile. Alergă, fără se se oprească, pe lîngă prăvăliile de pe High Street, înşirate de—a lungul satului, pînă la uliţa care urca pe coasta dealului, apoi o luă pe uliţă, trecu printr—o poartă şi, mai departe, pe poteca ce străbătea grădina, după care intră pe uşa casei, strigînd :

—Mamă ! Mamă, i s—a întîmplat ceva lui Lassie ! N—a venit să m—aştepte !

Dar cum rosti aceste cuvinte, Joe Carraclough îşi dădu seama că se petrecuse ceva. Nici unul dintr—ai casei nu sări ca ars să—l întrebe despre ce era vorba. Nici unul parcă nu fu speriat la gîndul că i s—ar fi putut întîmpla ceva cumplit frumosului lor cîine.

Joe observă totul dintr—o privire. Rezemat cu spatele de uşă, aştepta. Mama lui stătea în picioare, cu ochii în jos spre masa pe care pregătea gustarea pentru ceai. Timp de o secundă rămase nemişcată. Apoi privi spre băiatul ei.

Tatăl lui Joe şedea pe un scăunel în faţa focului, cu chipul îndreptat spre fiul său. Încetişor, fără să scoată vreo vorbă, îşi întoarse capul iarăşi spre foc, privind flăcările cu încordare.

—Ce e mamă? strigă Joe deodată. Ce s—a întîmplat? Doamna Carraclough aşează încetişor o farfurie pe masă, apoi vorbi :

—Ei bine, cineva trebuie să—i spună — zise ea, neadresîndu—se parcă nimănui.

Bărbatul nu făcu nici o mişcare. Femeia răsuci capul spre băiat.

—Ai să afli chiar acum, Joe — spuse ea. Lassie nu te va mai aştepta la şcoală niciodată. Şi n—are nici

un rost să plîngi pentru asta.
—De ce n—o să mă mai aştepte? Ce i s—a întîmplat? . Doamna Carraclough se apropie de vatră şi puse ceaiul pe foc. Vorbi fără să se întoarcă :
—Pentru c—am vîndut—o. De—asta !
—Aţi vîndut—o? repetă băiatul, cu voce ascuţită. Aţi vîndut—o ! Dar de ce—aţi vîndut—o pe Lassie, de ce—aţi vîndut—o ?
Mamă—sa se întoarse mînioasă :
—Acum, gata, am vîndut—o, au luat—o, sa terminat cu ea ! Aşa încît nu mai pune alte întrebări. Tot nu se va schimba nimic. S—a isprăvit, gata — şi să nu mai vorbim despre asta.
—Dar, mamă...
Strigătul băiatului sună ascuţit şi plin de nedumerire. Mamă—sa îi tăie vorba :
—Acuma, gata ! Vino şi bea—ţi ceaiul. Haide. Stai jos !
Ascultător, băiatul se aşeză la locul său de la masă. Femeia se întoarse către bărbatul de lîngă vatră :
—Haide, Sam, şi mănîncă. Deşi Dumnezeu e martor că nu e mai nimic pe masă la ceai...
Femeia tăcu, căci băiatul se ridică brusc, plin de mînie. Apoi, fără să scoată o vorbă, păşi spre uşă, îşi luă şapca din cuier şi ieşi afară. Uşa se trînti în urma lui. Un minut, în casă se aşternu tăcerea. Apoi vocea femeii rosti pe un Ion .de dojana :
—Vezi ce—ai făcut ? L—ai supărat de—a binelea pe taică—tu. Cred că acum eşti mulţumit.
Se aşeză obosită pe scaun şi privi ţintă spre masă. Multă vreme, în casă fu linişte.
Joe ştia că mamă—sa nu avea dreptate învinovăţindu—l de cele petrecute. Dar ştia, de asemenea, că în felul acesta îşi ascundea propria—i durere. Aşa obişnuia maică—sa să dojenească. Era felul de a fi al oamenilor de prin părţile acelea. Erau aprigi, dîrji şi obişnuiţi să trăiască o viaţă aspră, grea. Cînd se întîmpla să—i emoţioneze ceva, îşi ascundeau simţămintele. Femeile dojeneau şi trăncăneau spre a—şi ascunde necazurile. Dar nu dădeau acestui lucru nici o însemnătate. După ce se termina...
—Haide, Joe. Mănîncă !
Vocea mamei era acum duioasă, plină de stăpînire. Băiatul privea fix în farfurie, fără se se mişte.
—Haide, Joe. Mănîncă pîinea cu unt. Uită—te — pîine bună, proaspătă. Chiar astăzi am copt—o. Nu vrei?
—Nu vreau — rosti el în şoaptă.
—Of, cîinii, cîinii, cîinii ! izbucni mamă—sa. Din nou, vocea ei se înăspri, plină de mînie : Tot necazul ăsta din pricina unui cîine. Ei bine, dacă vrei să ştii, sînt bucuroasă c—am vîndut—o pe Lassie. Sînt chiar bucuroasă. Ca s—o—ngrijesc, trebuia să mă ostenesc ca şi pentru un copil. Acum, după ce s—a dus, s—a terminat cu asta şi sînt bucuroasă. Da. Sînt bucuroasă !
Doamna Carraclough îşi scutură trupul rotofei şi se smiorcăi. Apoi îşi scoase batista din buzunarul şorţului şi—şi suflă nasul. În cele din uimă aruncă o privire fiului său, care şedea tot nemişcat. Dădu cu tristeţe din cap şi spuse, cu vocea din nou plină de resemnare şi blîndeţe :
—Joe, vino încoace.
Băiatul se ridică şi rămase în picioare lîngă maică—sa. Femeia îl cuprinse cu braţul ei durduliu şi—i vorbi cu chipul întors spre foc :
—Ascultă, Joe, eşti aproape băiat mare şi ai putea să înţelegi. Vezi... ei bine, ştii că treburile noastre nu merg tocmai cum trebuie în prezent. Ştii cum o ducem. E necesar să avem ce pune pe masă şi e musai să plătim chiria, iar Lassie făcea o grămadă de bani; ei bine, n—avem cu ce s—o mai ţinem, şi gata. Trecem prin vremuri grele şi nu se cade, nu trebuie să—l necăjeşti pe taică—tu. îşi frămîntă creierii destul şi aşa — ei, şi gata. Am vîndut—o!
Tînărul Joe Carraclough stătea în picioare lîngă mamă—sa în odaie. Înţelegea. În Greenall Bridge, chiar şi un băiat de doisprezece ani ştia ce erau acelea „vremuri grele".
Ani de zile, pe cît îşi puteau aminti copiii, taţii lor lucraseră în mina de cărbuni Wellington, dincolo de sat. Intrau în schimb sau ieşeau din schimb purtînd cu ei cutiile de mîncare şi lămpile de miner; munceau ca să scoată la suprafaţă cărbunele bogat. Apoi timpurile ajunseseră „grele". Mina începuse să secătuiască şi oamenii cîştigau mai puţin. Uneori, situaţia se restabilea şi oamenii îşi reluau viaţa normală. Atunci toţi erau bucuroşi. Pentru ei, viaţa nu însemna oricum un trai îmbelşugat, căci în satele cu mine de cărbuni oamenii o duceau, chiar în cazul cel mai bun, destul de greu. Dar era cel puţin o viaţă plină de curaj şi de unitate familială, şi dacă puneau pe masă o hrană simplă, era totuşi

îndestulătoare pentru toţi.

Cu cîteva luni înainte însă, mina se închisese de tot. Roata mare de la gura puţului nu se mai învîrtea. Oamenii nu se mai revărsau în şuvoi spre curtea minei cînd venea ora schimbului. În lipsă de altceva, se înscriseseră la Biroul de plasare. Stăteau în colţul străzii lîngă Biroul de plasare, aşteptînd ceva de lucru. Dar de lucru nu se ivea. Se părea că se aflau în ceea ce ziarele numeau „regiunile lovite ale ţării", de unde orice activitate industrială dispăruse. Sate întregi de oameni nu aveau de lucru. se găsea nici un mijloc de a—şi cîştiga existenţa. Guvernul acorda oamenilor o „alocaţie de şomaj" — o sumă săptămînală — atît cît să—şi poată ţine sufletul.

Joe ştia asta. Auzise ceea ce vorbea lumea prin sat. Văzuse oamenii stînd la Biroul de plasare. Ştia că tatăl său nu se mai ducea la lucru. Ştia de asemenea că tatăl său şi mamă—sa nu vorbeau niciodată despre asta în faţa lui, că, în felul lor aspru, dar bun, se străduiseră ca greutăţile lor să nu apese şi pe umerii lui tineri.

Deşi mintea îi spunea toate acestea, inima lui plîngea totuşi după Lassie. Dar se înfrînă. Se ridică stăpîn pe sine, apoi puse doar o întrebare :

—N—am putea să o cumpărăm înapoi, într—o bună zi,

—Ascultă, Joe, e un cîine de preţ şi e prea scump pentru noi. Dar într—o zi vom lua alt cîine. Mai aşteaptă. Poate că timpurile se vor îndrepta, şi—atunci vom lua alt căţeluş. Nu ţi—ar plăcea?

Joe Carraclough lăsă capul în jos, clătinîndu—l încet. Vocea lui fu doar o şoaptă :

—N—o să vreau alt cîine niciodată. Niciodată ! N—o vreau decît pe Lassie.

CAPITOLUL III. UN BĂTRÎN AFURISIT

Ducele de Rudling stătea în picioare lîngă un gard de rododendroni şi privea furios în jur. Ridică din nou glasul:

— Hynes ! strigă el. Unde—o fi băiatul ăsta?

În momentul acela, roşu la faţă şi cu claia de păr alb în neorînduială, ducele arăta a fi întocmai aşa cum i se dusese vestea : cel mai afurisit bătrîn din toate cele trei districte ale Yorkshire—ului.

Şi—o fi meritând nu şi—o fi meritînd faima, dar e suficient, să spun că şi—o cîştigase atât prin vorba cît şi prin purtarea sa.

Poate că, în parte, această faimă se datora şi faptului că, fiind din cale—afară de surd, era silit să vorbească fiecăruia de parc—ar fi comandat o brigadă de infanterie la paradă, ceea ce şi făcuse, într—adevăr, cu mulţi ani în urmă. în plus, avea şi obiceiul să iasă la plimbare cu un baston gros de lemn de porumbar, pe care—l agita cu înverşunare prin aer, ca să dea şi mai multă autoritate vorbelor sale şi aşa prea vajnice. În cele din urmă, purtarea sa impulsivă provenea şi din enervarea pe care i—o stîrnea oricine—i ieşea în cale.

Fiindcă ducele avea o singură şi nestrămutată credinţă, anume că lumea, aşa cum se exprima el, „se duce pe copcă", în zilele acelea, nimic nu mai era atît de bun ca pe vremea cînd fusese el tînăr. Caii nu mai alergau atît de iute, tinerii nu mai erau atît de curajoşi şi de chipeşi, femeile nu mai păreau atît de încîntătoare, florile nu mai arătau atît de învolate; cît despre cîini, rămăseseră pe lume doar vreo cîţiva mai de Doamne—ajută — cei care se aflau în cuştile sale.

După părerea ducelui, oamenii nici nu mai vorbeau cum se cuvine engleza ca pe vremea cînd era el tînăr. Avea convingerea fermă că el nu auzea bine nu fiindc—ar fi fost surd, ci fiindcă—n zilele acelea lumea avea prostul obicei de a mormăi şi a stîlci vorbele, în loc să le pronunţe limpede, cum se rosteau

pe vremea cînd era el tînăr.

Cît priveşte tînăra generaţie, ce să mai vorbim ! Ducele era în stare — şi adeseori trecea chiar la fapte — să predice ore întregi despre lipsa de merit a tuturor celor născuţi în secolul al douăzecilea. Ceea ce era totuşi curios, fiindcă, dintre toate rudele sale, singura pe care o suporta (şi care, la rîndul ei, putea să—i ţină piept) era nepoata sa în vîrstă de doisprezece ani, Priscilla, cel mai tînăr vlăstar al familiei.

Priscilla fu aceea care—i veni într—ajutor şi acum, cînd, în picioare lîngă gardul de rododendroni îşi agita bastonul strigînd.

Ferindu—se de vîjîitul înverşunat al bastonului, ea se apropie şi—l trase de buzunarul hainei sale largi de tweed. Batrînul se întoarse, cu mustăţile zbîrlite.

—A, tu eşti ! răcni el. Mare minune că a venit cineva în cele din urmă. Nu ştiu ce se va alege de lumea asta. Nu mai sînt servitori buni. Toţi sînt prea surzi ca să audă. Se duce pe copcă ţara !

—Aiurea ! N—ai dreptate — zise Priscilla.

Era într—adevăr o „domnişoară" foarte sigură de sine şi calmă. Trăind toată vremea alături de bunicul ei, ajunsese să considere că erau amîndoi de—o seamă — ce mi—e copii bătrîni, ce mi—e oameni mari foarte tineri.

—Ce este ? urlă ducele, uitîndu—se în jos la ea. Vorbeşte.! Nu mormăi !

Priscilla îi trase capul în jos, ca să—i poată vorbi direct la ureche.

—Am spus : „Aiurea ! N—ai dreptate" ! strigă ea.

—Aiurea ? urlă ducele.

O privi ţintă, apoi izbucni într—un hohot de rîs. Pe Priscilla o judeca într—un fel ciudat. Era convins că dacă fetiţa avea curajul să—i răspundă, asta se datora faptului că—l moştenise de la el.

Aşa încît ducele se simţi mai bine dispus, în timp ce privea în jos la nepoata lui. Îşi răsuci mustăţile lungi şi albe — mult mai impunătoare şi mai frumoase decît mustăţile pe care le purtau bărbaţii din zilele acelea.

—A, mă bucur că ai apărut — tună ducele. Vreau să—ţi arăt un cîine nou. O minune de cîine ! O frumuseţe ! Cel mai pur collie pe care l—am văzut vreodată.

—Nu—i chiar aşa de grozav ca cei din timpurile vechi, nu—i aşa întrebă Priscilla.

—Nu mormăi — urlă ducele. Nu aud o vorbă din cele ce spui. Auzise perfect totul, dar se hotărîse să nu ţină seamă de vorbele ei.

—Ştiam că—l voi căpăta — continuă ducele. Umblu după el de trei ani.

—De trei ani ! repetă Priscilla.

Ştia că asta ţinea bunicul să audă de la ea.

—Da, de trei ani. Ah ! Credea c—o să capete mai mult de la mine, dar nu i—a mers. Acum trei ani i—am oferit zece lire, dar n—a vrut să—l vîndă. Peste un an am urcat la douăsprezece, dar tot n—a vrut să—l dea. Anul trecut i—am oferit cincisprezece lire. I—am spus că nu—i voi da un ban mai mult, şi chiar asta şi aveam de gînd. Dar el n—a crezut. A mai rezistat încă şase luni, apoi săptămîna trecută mi—a trimis vorbă că primeşte.

Ducele părea încîntat de sine, dar Priscilla scutură din cap.

—De *unde* ştii că nu—i „aranjat" ?

Era o întrebare firească, căci, dacă e să ţinem la adevăr, oamenii din Yorkshire nu numai că se pricep la creşterea cîinilor, dar sînt suspecţi că duc şi mai departe cunoştinţele lor. Astfel ca să ascundă anumite defecte ale unui cîine, folosesc meşteşuguri complicate : de pildă, aranjează o ureche strîmbă sau ţinuta defectuoasă a cozii, încît acest neajuns este absolut imperceptibil pînă mai tîrziu, după ce cumpărătorul mai puţin priceput plăteşte cîinele şi—l ia acasă. Aceste trucuri sînt cunoscute sub numele de „aranjare". La cumpărarea şi la vînzarea cîinilor — ea şi la a cailor — acţionează legea nescrisă *caveat emptor* — cumpărătorul să se păzească.

Dar ducele urlă şi mai tare cînd auzi întrebarea Priscillei.

—De unde ştiu că nu—i „aranjat" ? Pentru că şi eu sînt din Yorkshire. Şi ştiu tot atîtea trucuri ca şi ei, ba chiar mai multe, îţi garantez. Nu, e un cîine de rasă pură. Şi, pe deasupra, l—am luat de la Cumîlcheamă — acela — de la Carraclough. Îl cunosc bine. N—ar îndrăzni să—ncerce aşa ceva cu mine. Sigur n—ar îndrăzni !

Şi ducele şfichiui aerul cu bastonul său gros din lemn de porumbar, ca şi cum ar fi vrut să desfidă pe

oricine ar li avut curajul să—l înşele. Bătrînul şi nepoată—sa coborîră pe alee spre cuşti. Acolo, lîngă plasa de sîrmă care îngrădea ţarcul, se opriră privind la cîinele dinăuntru.

Priscilla văzu zăcînd în ţarc un collie mare, negru, alb şi auriu—închis. Îşi culcase capul pe labele din faţă, negrul delicat al capului său aristocratic desprinzîndu—se clar pe albul ca zăpada al gulerului lat şi al şorţului.

Ducele plescăi din limbă, chemînd căţeaua. Dar ea nu răspunse. Doar o mişcare a urechii dădea de ştire că auzise. Zăcea acolo fără să—şi întoarcă ochii spre oamenii care stăteau privind la ea.

Priscilla se aplecă şi, bătînd din palme, o chemă repede :

—Hai, collie ! Vino încoa'! Vino să facem cunoştinţă ! Vino încoa'!

Pentru o secundă, ochii mari, căprui ai cîinelui se întorseră spre fată, ochi căprui care păreau plini de meditare şi tristeţe. Apoi se întoarseră ca să privească în gol.

Priscilla se ridică.

—Nu arată prea bine, bunicule !

—Prostii ! urlă ducele. N—are nimic. Hynes ! Hynes ! Unde s—o fi ascunzînd individul ăsta ? Hynes !

—Vin, domnule, vin !

Vocea nazală, ascuţită a îngrijitorului de cîini se auzi dindărătul clădirilor şi, peste o clipă, el apăru grăbit.

—Da, domnule ! M—aţi chemat, domnule?

—Desigur, desigur; eşti surd? Hynes, ce e cu căţeaua asta? !Nu arată prea bine.

—Să vedeţi, domnule, nu prea vrea să mănînce — se grăbi să explice îngrijitorul. Mi se pare că se răsfaţă. Îi cam răsfaţă prin casele acelea. îi hrănesc cu mîna lor, cu lingură de argint, cum s—ar spune. Dar o să am eu grijă să—i treacă. Peste cîteva zile va mînca ea cum se mănîncă la cuşcă, domnule.

—Bine, supravegheaz—o, Hynes ! strigă ducele. Să ai grijă de căţeaua asta î

—Da, domnule. Voi avea grijă, domnule — răspunse Hynes cu supunere.

—Vezi să—i porţi de grijă — repetă ducele.

Apoi se îndreptă mormăind. Părea întrucîtva dezamăgit. Ţinuse să—i arate Priscillei noua şi frumoasa lui achiziţie. Dar, în loc de asta, văzuse un cîine dispreţuitor.

O auzi vorbind.

—Ce—ai spus ? Ea înălţă capul.

—Te—am întrebat de ce ţi—a vîndut omul ăla cîinele ? Ducele se opri un moment, scărpinîndu—se după ureche.

—Ei bine, presupun că şi—a dat seama că am ajuns la ultimul preţ. I—am spus că nu dau nici un ban mai mult şi presupun că, în cele din urmă, a ajuns la concluzia că aşa şi aveam de gînd. Asta—i tot.

Şi—n vreme ce ei se înapoiau la casa cea mare, veche, Hynes, îngrijitorul cuştilor, se întoarse spre căţeaua din ţarc.

—Îţi vin eu de hac, — zise el. O să—nghiţi tu mîncarea pînă—n cele din urmă, chiar dac—ar fi să ţi—o vîr pe gît.

Căţeaua nu catadicsi să—i dea vreun răspuns. Clipi doar din ochi ca şi cum nici nu l—ar fi luat în seamă pe omul de dincolo de sîrmă.

După ce acesta plecă, rămase nemişcată în soare pînă cînd umbrele deveniră mai lungi. Apoi se sculă neliniştită, îşi înălţă capul ca să adulmece adierea. Ca şi cum n—ar fi descoperit astfel ceea ce dorea, scheună uşor. Începu să se plimbe prin ţarc, încolo şi încoace — încolo şi încoace.

Nu era decît un cîine, şi nu—i puteau fi limpezi gîndurile, aşa cum sînt vorbele noastre. Prin mintea şi prin trupul ei trecea doar o dorinţă crescîndă, la început vagă. Dar mai tîrziu, dorinţa deveni clară, din ce în ce mai clară. Simţul timpului înrădăcinat în fiinţa ei îi pătrunse creierul şi muşchii.

Dintr—o dată, Lassie ştiu ce dorea. Da, acum ştia.

CAPITOLUL IV. LASSIE SE—NTOARCE ACASĂ

Lui Joe Carraclough, care ieşea pe poarta şcolii, nu—i veni să—şi creadă ochilor. Se opri locului o clipă, apoi vocea lui răsună ascuţit: „Lassie! Lassie!"

Alergă la ea şi, într—o izbucnire de bucurie sălbatică, îngenunche alături, înfingîndu—şi adînc degetele în blana—i bogată. Cu faţa îngropată în coama ei, o mîngîie pe spinare.

Apoi se ridică şi prinse să ţopăie de veselie. Era un contrast ciudat între băiat şi cîine. Băiatul nu—şi mai putea stăpîni bucuria, în timp ce cîinele şedea calm, arătîndu—şi doar prin mişcarea cozii sale albe la vîrf fericirea de a—l vedea. Parc—ar fi zis :

„De ce atîtea emoţii ? Era de la sine înţeles c—o să vin, şi iată—mă. De ce atîta uimire pentru treaba asta?"

—Haide, Lassie — zise băiatul.

Se—ntoarse şi o luă la fugă în josul străzii. în primul moment nu se gîndi cum de ajunsese acolo. Cînd întrebarea îi veni în minte, o alungă. De ce să te mai întrebi cum de s—a întîmplat un lucru atît de minunat ? E de ajuns că s—a întîmplat.

Dar mintea lui nu avea astîmpăr. O potoli din nou. Să fi răscumpărat tata cîinele? Poate că asta era.

Alerga în jos pe High Street, şi iată că Lassie părea să se fi molipsit de însufleţirea lui. Gonea pe lîngă el, sărind şi scoţînd acel lătrat ascuţit de bucurie pe care—l scot adesea cîinii. îşi deschidea larg gura, aşa cum şi—o deschid de obicei cîinii din rasa collie în momentele lor de veselie, încît stăpînii lor sînt gata să jure că rîd de mulţumire.

Joe nu—şi încetini mersul decît după ce trecu pe lingă Biroul de plasare, cînd auzi vocea unui bărbat

strigînd :
—Hei, flăcăule ! Cum de ţi—ai recăpătat cîinele?

Vorbele fură rostite cu cel mai pronunţat accent al locuitorilor din Yorkshire, iar Joe răspunse în acelaşi fel. Căci, deşi la şcoală copiii vorbeau curat englezeşte, socoteau că era politicos să răspundă oamenilor mari în felul în care vorbeau aceştia.
—A venit la poarta şcolii ! strigă Joe.

Dar imediat după asta, Joe înţelese care era realitatea. Tatăl său nu răscumpărase cîinele, căci în acest caz toţi oamenii ar fi ştiut. Într—un sat mic ca Greenall Bridge, fiecare e la curent cu treburile celorlalţi. Şi cu siguranţă că, mai ales în acest sat, o treabă atît de însemnată ca răscumpărarea lui Lassie s—ar fi aflat de îndată.

Lassie evadase ! Asta era !

Aşa încît tînărul Joe Carraclough nu mai alerga vesel. Umbla încet, întrebător, în clipa cînd cotea pe uliţa ce urca coasta dealului, spre casa lui. La uşă, se întoarse şi—i vorbi cîinelui cu tristeţe.
—Stai în spatele meu, Lassie — spuse el.

Cu fruntea năpădită de gînduri, se opri în faţa uşii. Îşi luă o înfăţişare lipsită de expresie, deschise uşa şi intră.
—Mamă — începu el — am să—ţi spun ceva. întinse o mînă spre ea, ca şi cum gîndul acesta l—ar fi ajutat să obţină ceea ce dorea mai mult ca orice pe lume.
—Lassie s—a—ntors acasă — spuse el.

O văzu pe mamă—sa uitîndu—se ţintă la el. Tatăl său ridică ochii de la locul lui de lîngă foc. Apoi, cînd păşi prin casă, observă că privirile lor se întorseseră spre cîinele care îl urma ascultător. Făcură ochii mari, dar nu vorbiră.

Ca şi cum ar fi înţeles această tăcere, căţeaua se opri locului un moment. Apoi porni cu capul în jos, aşa cum umblă cîinele cînd simte că a săvîrşit ceva — fără să ştie ce anume — dar ceva rău. Ajunseră pe covoraşul de lingă cămin, dădu din coadă, vrînd parcă să spună că, indiferent ce păcate săvîrşise, era bucuroasă să se împace.

Dar nu părea să existe iertare, căci omul îşi întoarse deodată privirile de la ea şi se uită ţintă la foc. în felul acesta, îşi îndepărta cîinele dinaintea ochilor.

Căţeaua se încolăci încet şi se lăsă pe covoraş, astfel încît trupul ei atinse piciorul bărbatului. Acesta şi—l trase îndărăt. Căţeaua îşi întinse capul pe o labă, şi, aidoma omului de lîngă ea, privi ţintă în adîncul focului, ca şi cum în acest moment aiurit tărîm imaginar ar fi putut găsi un răspuns la toate necazurile lor.

Femeia fu aceea care se mişcă mai întîi. îşi puse mîinile în şolduri şi Scoase un oftat adînc, plin de amărăciune. Joe se uită la ea şi, încercînd să înduioşeze neînduplecarea lor, începu să vorbească, cu vocea plină de speranţă :
—Am găsit—o acolo cînd am ieşit pe poarta şcolii. Exact în locul unde stătea întotdeauna. Chiar lîngă poartă, mă aştepta. N—aţi văzut vreodată atîta bucurie. Dădea din coadă. Era aşa de bucuroasă cînd m—a văzut !

Joe vorbea mai departe, năvalnic. Simţea că dacă va vorbi într—una, nici mamă—sa, nici tatăl său nu vor putea rosti cuvintele înspăimîntătoare pe care se aştepta să le audă. Cu potopul lui de vorbe ţinea pe loc sentinţa.
—Mi—am dat seama cît de dor i—a fost de noi — de noi toţi. Aşa încît m—am gîndit s—o aduc cu mine, poate c—am putea să...
—Nu !

Mama îl întrerupse cu vocea înăsprită. Unul dintre părinţi rostise primul cuvînt. Timp de o secundă, Joe tăcu, apoi izbucni din nou, luptîndu—se pentru ceea ce dorea şi pentru ceea ce nu îndrăznea să spere că va putea dobîndi.
—Dar ea singură a venit acasă, mamă. Am putea s—o ascundem. N—au să afle. Am putea să spunem că n—am văzut—o, şi—atunci ei ar...
—Nu !

Mama repetă cuvîntul cu asprime. Se răsuci supărată şi continuă să pună masa. îşi află din nou uşurare, aşa cum fac femeile de la ţară, în dojana. Vocea ei răsuna neostoită şi cuvintele ce—i ieşeau din gură erau reci şi tăioase, ascunzîndu—i propriile sentimente.

—Cîini, cîini, cîini! strigă ea. M—am săturat, nu vreau să mai aud de ei! Nu mai vreau ! Am vîndut—o, au luat—o, gata cu ea, şi cu cit va pieri mai repede din faţa mea, cu atît mă voi bucura mai tare. Chiar acum s—o duceţi de aici. Şi grăbiţi—vă, căci în primul rînd s—ar putea întîmpla să ne trezim cu Hynes. Cu acel domn Ştietot Hynes !

Vocea ei se înălţase tăioasă la aceste ultime cuvinte, căci le rostise imitînd felul de a vorbi al lui Hynes. îngrijitorul de cîini al ducelui de Kudlling era de fel din Londra şi vorbirea lui cu accent sudic, cu silabe înghiţite, părea să irite întotdeauna populaţia din partea locului, al cărei grai era molcom şi cu vocale deschise.

—Asta—i tot ce am de spus — continuă mama lui Joe. Dacă nu vă place, n—aveţi decît. Am vîndut—o, deci duceţi—o înapoi la cei care au cumpărat—o.

Simţind că nu—i nici o speranţă din partea mamei, Joe se întoarse spre tatăl său, care şedea în faţa focului. Numai că acesta stătea de parcă n—ar fi auzit o vorbă din cîte se spuseseră. Joe, lăsîndu—si buza în jos, căuta cu încăpăţînare noi mijloace de convingere. Dar iată că însăşi Lassie argumentă în favoarea ei. în liniştea care se lăsase în casă, ea păru să creadă că toate necazurile trecuseră. Se ridică încet şi mergînd spre bărbat, începu să—i împingă mîna cu botul ei fin, aşa cum face adeseori un cîine cînd cere atenţie şi mîngîiere de la stăpînul său. Dar bărbatul la atingerea cîfnelui, îşi trase mîna şi privi mai departe în foc.

Joe, care urmărise totul, se adresă tatălui său, spre a—l îmbuna:

—Ei, tată — zise el cu tristeţe — ai putea cel puţin să—i urezi bun—venit. N—are nici o vină şi e atît de bucuroasă că—i acasă ! Mîngîi—o puţin.

Bărbatul nu dădu nici un semn c—ar fi auzit cuvintele lui Joe.

—Ştii, se poate ca lor să nu le prea pese de ea acolo la cuşti — continuă Joe, vorbind parcă la pereţi. Crezi că se pricep aceia s—o hrănească cum trebuie? Uită—te de pildă la blana ei. Arată cam prost, nu—i aşa? Tată, nu crezi că un pic de sămînţă de in strecurată în apa de băut ar îndrepta—o niţel? Asta i—aş da eu unui cîine ca să aibă o blană mai lucioasă, tu nu, tată?

Privind mereu la foc, tatăl lui Joe începu să clatine încetişor din cap. Dar dacă el părea a nu fi înţeles atacul fiului său, doamna Carraclough însă îl înţelese. Oftă.

—Ei — se repezi ea la băiat — n—ai fi din Yorkshire şi nici de—al lui Carraclough, dacă n—ai şti atîtea despre potăi. Vocea ei bîzîi mai departe prin casă : Doamne sfinte, cîteodată mi se pare că oamenii din satul ăsta se gîndese mai mult la potăile lor decît la cei de—un sînge cu ei. Aşa e. Sînt timpuri grele, şi au de lucru? Nu. Trăiesc din ajutor, şi pot să jur că unii dintre ei ar fi mulţumiţi să—şi lase copiii flămînzi, mimai cîinii să le fie sătui.

Tatăl lui Joe mişcă din picioare neliniştit, dar băiatul interveni repede :

—Dar aşa e, mamă, pare slabă. Pun rămăşag pe orice că ăia n—o hrănesc cum trebuie.

—Ei bine — răspunse ea hotărît — nu, m—aş mira ca domnul Ştietot Hynes să fure pentru el cele mai bune bucăţi din hrana cîinelui. N—am văzut în viaţa mea un om, mai pipernicit şi c—o mutră mai ticăloasă.

În cursul acestei revărsări de cuvinte, ochii ei se întoarseră spre cîine. Dintr—o dată schimbă tonul:

—Doamne — zise ea — arată cam prăpădită. Sărăcuţa de ea. Mai bine să—i dăm ceva de mîncare. Se vede cît colo că i—e foame — sau nu mă pricep eu la cîini.

Apoi doamna Carraclough păru să—şi dea seama că mila ei nu se potrivea cu vorbele pe care le rostise cu cinci minute mai înainte. Ca şi cum s—ar fi apărat sau s—ar fi scuzat, ea ridică vocea :

—Dar cum o termina de mîncat, înapoi! îi bombăni ea. Şi după ce—o pleca, să nu mai prind picior de cîine în casa mea. E lucru mare să—i creşti, munceşti numai pentru ei şi ai tot atîtea necazuri ca şi cînd ai creşte un copil. Şi după toată munca, cu ce te—alegi?

Şi—aşa, dîndu—i într—una cu gura, furioasă, doamna Carraclough încălzi o tigaie cu mîncare. O puse înaintea cîinelui, apoi şi ea şi fiul său rămaseră în picioare, urmărind—o pe Lassie cum mînca fericită. Dar bărbatul nici măcar nu întoarse ochii spre clinele care fusese al lui.

După ce Lassie termină de mîncat, doamna Carraclough ridică vasul. Joe se îndreptă spre poliţa vetrei, de unde luă o cîrpă împăturită şi o perie. Se aşeză pe covoraşul de lingă cămin şi începu să netezească blana cîinelui.

La început, bărbatul stătu cu privirea aţintită asupra focului. Apoi în ciuda sforţării lui, prinse să arunce priviri rapide spre băiat şi spre cîinele de lîngă el. în cele din urmă, ca şi cum n—ar fi putut

răbda, se întoarse şi întinse mîna.

— Nu se face aşa, băiete — zise el cu vocea lui aspră, dar vibrînd de căldură. Dacă vrei să faci o treabă, ai putea cel puţin să—nveţi s—o faci cum trebuie. Uite, cam aşa !

Luă peria şi cîrpa de la fiul său şi, îngenunchind pe covoraş, începu să lucreze cu îndemînare, frecînd cu cîrpa blana bogată, deasă, ţinînd plin de grijă, cu o mină, botul aristocratic, în timp ce cu cealaltă îi netezea gulerul alb ca zăpada, îi înfoia cu artă „jambierele", „şorţul" şi „fusta".

O bucată de vreme, cei din casă fură aproape fericiţi. Bărbatul uită de toate celelalte gînduri, în vreme ce mintea lui se dăruia în întregime lucrului pe care—l făcea. Joe şedea pe covoraş lîngă el, urmărind fiecare mişcare a periei fixîndu—şi—o în minte, căci ştia, cum ştia de fapt oricare om din sat, că nimeni, pe o distanţă de cîteva mile, nu se pricepea să aranjeze un collie, pentru o zi obişnuită ca şi pentru expoziţie, cum se pricepea Sam Carraclough, tatăl său. Visul şi ambiţia lui cea mai mare erau să ajungă şi el într—o bună zi un tot atît de bun expert în cîini ca tatăl său.

Doamna Carraclough îşi aminti prima de ceea ce la toţi le ieşise din cap, şi anume că Lassie nu le mai aparţinea.

—Ei, vă rog — strigă ea, scoasă din sărite — n—aveţi de gînd să duceţi odată javra asta de—aici ?

Tatăl lui Joe se răsuci brusc, plin de furie. Vocea lui, îngroşată de accentul celor din Yorskshire, căpătă timbrul profund al graiului oamenilor din sat :

—Nu îi fi vrînd s—o duc înapoi ca pe—o rufă nespălată ?

—Ascultă, Sam — se răsti femeia — dacă nu te grăbeşti s—o duci înapoi...

Se opri şi toţi fură numai urechi. Pe cărarea care urca prin grădină se auzea un zgomot de paşi.

—Iată ! strigă ea, pierzîndu—şi cumpătul. Ăsta—i Hynes ! Fugi spre uşă, dar, înainte de—a ajunge, uşa se deschise şi Hynes intră. Arătarea aceea micuţă, subţirică, în haină cadrilată, purtînd pantaloni bufanţi de călărie şi jambiere de stofă, se opri un moment locului. Apoi ochii lui Hynes se întoarseră spre cîinele de dinaintea vetrei.

—O, mi—am închipuit eu asta ! strigă el. Mă gîndeam eu c—o s—o găsesc aici.

Tatăl lui Joe se ridică încet.

—Tocmai o curăţăm un pic — îngăimă el greoi — şi—apoi voiam s—o aduc înapoi.

—Pun rămăşag că asta voiai — îşi bătu joc Hynes. Erai gata s—o duci înapoi, pun rămăşag că erai gata de dram ! Dar, după cum vezi, o s—o duc eu înapoi, că tot am trecut pe—aici.

Scoţînd o lesă din buzunar, se îndreptă repede spre căţea şi—i strecură laţul peste cap. La smucitură, ea se ridică ascultătoare şi, cu coada între picioare, îl urmă pînă la uşă. Acolo, Hynes se opri.

—Uite ce—i — rosti el la plecare. Eu nu—s născut de ieri de—alaltăieri şi, după cum se pare, cunosc şi eu cîteva din trucurile voastre. Ale voastre, ale celor din Yorkshire ! Ştiu totul despre voi şi despre cîinii voştri care se—ntorc acasă. îi dresaţi ca să evadeze după ce—au fost vînduţi şi să fugă înapoi acasă, aşa încît să—i puteţi vinde altcuiva. Ei, bine, cu mine n—o să vă meargă. Pentru că eu ştiu un truc—două, şi eu ştiu să. . .

Se opri brusc din vorbă, pentru că tatăl lui Joe, cu faţa aprinsă de mînie, pornise spre uşă.

—Ei, bună seara — se grăbi să zică Hynes.

Uşa se închise, iar Hynes şi căţeaua dispărură. Multă vreme în casă fu linişte, apoi vocea doamnei Carraclough se auzi:

—Nu mai vreau, nu mai vreau — strigă ea — să intre în casa mea să i se îngăduie şi să stea cu pălăria pe cap ca si cum s—ar crede ducele în persoană ! Şi toate astea pentru un cîine. Acum s—a dus şi, dacă mă întrebaţi, am să vă spun : bine c—am scăpat de ea. De—acuma încolo putem fi liniştiţi. Nădăjduiesc că n—o s—o mai văd întorcîndu—se iarăşi, aşa nădăjduiesc.

În timp ce—i dădea mai departe din gură cu dojenile, Joe şi tatăl său şedeau în faţa vetrei, amîndoi cu ochii pironiţi în foc, nemişcaţi şi răbdători, ascunzîndu—şi gîndurile în sinea lor, aşa cum fac oamenii din nord cînd sînt adînc tulburaţi.

CAPITOLUL V. „SĂ NU MAI VII ACASĂ NICIODATĂ!"

Dacă doamna Carraclough credea că totul se sfîrşise, apoi se înşelase, căci a doua zi Lassie fu din nou la poarta şcolii, venind credincioasă să—l aştepte pe Joe.

Şi Joe o aduse din nou acasă. Pe drum îşi făcu planul să se lupte pentru cîinele său. In mintea lui i se părea că, lucrurile aveau să fie simple. Spera că părinţii săi, văzînd cit e de credincioasă căţeaua, aveau să se înduioşeze şi că, drept răsplată, aveau s—o lase să stea din nou cu ei. Dar inima—i spunea că nu va fi chiar aşa uşor să—i convingă.

Cu cîinele alături, urcă încet pe cărare şi deschise uşa. în casă, totul era ca şi pînă atunci: mamă—sa pregătea masa de seară, iar tatăl său şedea gînditor dinaintea vetrei, aşa cum şedea ceasuri întregi de la o vreme, de cînd nu mai avea de lucru.

—S—a ... s—a—ntors din nou acasă — zise şovăind Joe. Toate speranţele lui se spulberară de la primele vorbe
ale maică—si. Nu află nici un pic de bunăvoinţă.

—N—o mai vreau ! Nu, n—o mai vreau ! ţipa ea. Să n—o aduci înăuntru şi n—are nici un rost să te mai milogeşti şi să mă pisezi. Să plece imediat înapoi! Chiar în minutul ăsta !

Cuvintele se rostogoliră ca un potop asupra lui Joe. După creşterea severă primită în acest cămin din Yorkshire, în cadrul unei afecţiuni cumpătate, se întîmpla rar ca Joe să „răspundă", după cum se zice părinţilor săi. Dar de data asta simţea că trebuia să încerce, că trebuia să stării iască să—i convingă.

—Dar, mamă, măcar pentru o bucată de vreme. Te rog, numai pentru puţină vreme. Lasă—mă s—o mai ţin la noi puţin.

Îşi zicea că dac—ar mai putea s—o ţină acasă o vreme, inima părinţilor săi s—ar înmuia. Poate că şi Lassie simţea asta, căci în timp ce Joe vorbea, intră înăuntru şi se duse la locul ei obişnuit, pe covoraşul de lîngă vatră. Ca şi cum ar fi ştiut că e vorba despre ea, se culcă, urmărind cu privirea

aceste fiinţe, ale căror voci, de obicei liniştite, se înăspriră acum atît de tare.
—N—are nici un rost, Joe. Cu cît o vom ţine mai mult la noi, cu atît mai greu va fi s—o ducem înapoi. Şi trebuie s—o ducem numaidecît înapoi !
—Dar, mamă, tată, vă rog, uitaţi—vă. Nu arată bine. N—o hrănesc cum trebuie. Nu credeţi că . ..
Tatăl lui Joe se ridică şi—şi privi băiatul. Pe faţa bărbatului nu se putea citi nimic, dar vocea sa era plină de înţelegere.
—De data asta nu se mai poate, Joe — spuse el tărăgănat, înţelege, băiete, n—are nici un rost. Trebuie s—o ducem înapoi de îndată ce vom bea ceaiul.
—Nu ! Du—o înapoi chiar în clipa asta ! ţipă doamna Carraclough. Dacă n—o duci acum, ne pomenim iarăşi cu Hynes aici. Şi n—o să—i îngădui să intre în casa mea ca la el acasă. Chiar acum, pune—ţi şapca şi pleacă chiar în clipa asta !
—Dar o să se—ntoarcă din nou, mamă. Nu înţelegi, o să se—ntoarcă din nou. E căţeaua noastră ...
Joe se opri din vorbă, în timp ce mamă—sa se lăsă să cadă obosită pe un scaun. Se uită la bărbatul ei şi acesta dădu din cap, ca şi cum ar fi zis că Joe avea dreptate.
—Ea se—ntoarce pentru băiat, înţelegi? zise tatăl.
—N—avem încotro, Sam. Trebuie s—o dăm înapoi — spuse doamna Carraclough. Şi dacă se—ntoarce pentru băiat, atunci trebuie să—l iei şi pe el cu tine. Să meargă cu tine şi s—o pună cu mîna lui în cuşcă, şi să—i spună să stea locului acolo. Dacă i—o porunci cu gura lui să stea acolo poate că ea o să—nţeleagă şi—o să fie mulţumită, şi n—o să se mai întoarcă niciodată.
—Ai dreptate — se învoi bărbatul, dus pe gînduri. Ia—ţi şapca, Joe, şi bai cu mine.
Nenorocit, Joe îşi luă şapca, iar tatăl său prinse a fluiera agale. Lassie se sculă ascultătoare. Apoi bărbatul, băiatul şi căţeaua părăsiră casa. Din urmă auzea vocea mamei sale vorbind mai departe, frîntă de oboseală, de parcă nu mai avea mult să înceapă să plîngă :
—Dac—o sta locului, poate c—om avea şi noi puţină tihnă si linişte în casă; poate c—o da Dumnezeu, cu toate că, aşa cum merg acum lucrurile, nu prea văd cine ştie ce sorţi de izbîndă .. .
Joe auzea vocea mamei din ce în ce mai stins, urmîndu—i în tăcere pe tatăl său şi pe Lassie.
—Bunicule — zise Priscilla — animalele or fi auzind lucruri pe care noi nu le putem auzi!
—O, da ! Da ! Desigur ! urlă ducele. Să luăm, de pildă, un cîine. Aude de cinci ori mai bine decît o fiinţă omenească. De exemplu, cînd îl fluier încet. În realitate, fluieratul nu e chiar atît de încet; el produce sunete de înaltă frecvenţă, dar noi nu le auzim. Nici un om nu le aude. Cîinele le aude totuşi şi vine în grabă. Asta din pricină că...
Priscilla văzu că bunicul ei tresare şi apoi începe să—şi agite amenințător bastonul de porumbar, coborînd pe alee.
—Carraclough ? Ce faci acolo cu cîinele meu ?
Priscilla zări în josul aleii un ţăran voinic, înalt şi, alături de el, un băiat zdravăn, cate stătea cu mîna rezemată uşor de gîtul unui collie.
Se auzi mîrîitul încet al cîinelui, parcă în semn de protest la apropierea amenințătoare a bunicului, apoi vocea domoală a băiatului liniştind cîinele — îşi urmă bunicul, care se îndrepta spre cei doi.
Cînd se apropiară, Sam Carraclough îşi scoase şapca din cap şi—i făcu semn cu cotul băiatului să şi—o scoată şi el. Nu era la mijloc nicidecum un gest de slugărnicie, ci se purtau astfel fiindcă — asemenea multor oameni necioplițiidin sat, ţineau a se mîndri că sînt binecrescuţi şi că dau dovadă de bunăcuviinţă.
—E Lassie — zise Carraclough.
—Văd eu bine că e Lassie — tună ducele. Orice prost poate să vadă asta. Dar ce faci tu cu ea?
A fugit iar si v—o aduc înapoi.
—Cum iar? A mai fugit o dată?
Şam Carraclough tăcu. Mintea lui, ca a celor mai mulţi dintre oamenii de la ţară, se mişca foarte încet. Din ultimele vorbe ale ducelui, el înţelese că Hynes nu pomenise nimic despre evadarea căţelei. Iar dac—ar fi răspuns la întrebarea ducelui, se gîndea că, într—un fel, l—ar fi pîrît pe Hynes. Cu toate că nu—i plăcea Hynes, nu vru să—l dea de gol, pentru că, aşa cum îşi spunea în cugetul lui cinstit, nu i—ar fi plăcut să scoată un om din slujbă. S—ar fi putut ca Hynes să fie dat afară, şi slujbele se găseau greu în zilele acelea. Sam Carraclough ştia bine asta.
Cumpăni lucrurile cît putu mai bine, după tipicul celor din Yorkshire. Repetă cu încăpăţînare vorbele

din urmă :
—O aduc înapoi, asta—i tot.
Ducele se holbă la el amenințător. Apoi ridică vocea şi mai tare :
—Hynes ! Hynes ! De ce—o fi fugind omul ăsta întotdeauna şi s—o fi ascunzînd ori de cîte ori am nevoie de el? Hynes !
—Vin, domnule, vin — se auzi vocea nazală a celui chemat.
Hynes se apropie în fugă de după arbuştii din preajmă cuştilor.
— Hynes, a fugit de la noi vreodată căţeaua asta? Hynes făcu feţe feţe, cuprins de nelinişte.
—Să vedeţi, domnule, iată cum s—a—ntîmplat. . .
—A mai fugit de—acasă sau nu ?
—Într—un fel, domnule, da, dar n—am vrut s—o supăr pe măria voastră cu asta — zise Hynes, învîrtindu—şi cu nervozitate şapca în mîini. Dar o să am eu grijă să nu mai fugă. Nu pot să înţeleg cum de—a putut să iasă din ţarc, căci astupasem doar cu sîrmă toate locurile pe unde scurmase pe dedesubt, dar o să am eu grijă . . .
—Să ai grijă ! strigă ducele. Un mare prostănac ! Ăsta—mi eşti ! încep să cred că eşti un mare prostănac, Hynes. închide—o. Şi dacă mai fuge o să, o să...
Ducele nu sfîrsi de explicat ce măsuri cumplite avea de gînd să ia, dar o porni din loc şontîcăind, îngrozitor de nervos, fără să—i spună măcar „mulţumesc" lui Sam Carraclough.
Priscilla, atentă la ceea ce se petrecea, se luă după bunicul ei, dar curînd se opri din mers. Se întoarse şi rămase locului.
Hynes nu—şi găsea astîmpăr, se mişca încolo şi—ncoace furios.
—Am s—o—nchid — mîrîi el. Şi dacă mai fuge vreodată, o să ...
Nu isprăvi bine ce avea de spus si, în timp ce vorbea, se pregăti s—o înşface pe Lassie de coamă. Dar nu ajunse pînă la căţea, căci bocancul greu, cu ţinte, al lui Sam Carra—clough calcă pe piciorul lui Hynes, pironindu—l locului. Bărbatul vorbi încetişor:
—L—am adus cu mine pe băiatul meu, ca s—o închidă el de data asta. Pentru el fugea căţeaua de—acasă, aşa încît dacă o va închide el şi—i va porunci să nu mai plece de—aici, n—o să mai plece.
Apoi glasul lui gros, ca al celor din Yorkshire, se auzi, de parcă Sam Carraclough abia atunci băgase de seamă că—l călcase pe picior:
—Vai de mine, îmi pare rău. Nici nu mi—am dat seama că stăteam pe piciorul dumitale. Vino—ncoa', Joe băiete. Deschide—ne cuşca, Hynes, ca s—o băgăm înăuntru.
Stînd nemişcată lîngă viţa cea bătrînă, Priscilla văzu căţeaua mergînd prin cuşcă pînă la gardul de sîrmă. Cînd băiatul se apropie de sîrmă, ea îşi înălţă capul, apoi se apropie de el. Căţeaua se lipi de împletitura de sîrmă, şi, peste cîteva clipe, băiatul, vîrîndu—şi degetele prin ochiuri, mîngîie nasul rece al căţelei. Sam curmă tăcerea :
—Haide, Joe băiete. Termină acum cu asta. N—are nici un rost s—o lungeşti. Porunceşte—i să stea locului. Spune—i că nu mai are ce să caute pe la noi pe—acasă.
Priscilla văzu băiatul de lîngă cuşti privind în sus la tatăl său, apoi împrejur, ca si cum ar fi aşteptat un ajutor de undeva. Dar nu—i veni nici unul. Cine si cu ce putea să—i vină într—ajutor? Aşa încît el înghiţi în sec şi începu să vorbească; cuvintele îi ieşeau din gură pe un ton scăzut, parcă şoptite, parcă din ce în ce mai la repezeală.
—Să stai aici şi să fii fericită, Lassie — începu el cu o voce slabă, încît abia se auzea. Şi . . şi să nu mai vii acasă la noi niciodată. Să nu mai fugi de aici niciodată. Să nu mai vii la şcoală după mine niciodată. Să stai aici şi să ne laşi pe noi în pace . . .pentru că . . .tu nu mai eşti a noastră şi nu vrem să te mai vedem pe la noi. Pentru că eşti o căţea rea . . .şi noi nu te mai iubim, nu vrem să te mai vedem. Lasă—ne în pace, nu ne mai chimii, nu mai fugi la noi acasă ; stai locului aici, pentru totdeauna, lasă—ne pe noi în pace. Ai auzit? Să nu mai vii acasă niciodată !
Ca şi cum ar fi înţeles, căţeaua o porni spre colţul cel mai îndepărtat al cuştii şi se culcă. Băiatul se întoarse brusc şi porni la drum. Dar fiindcă nu mai vedea pe unde călca, se împiedică. Tatăl său, care păşea alături de el cu capul foarte sus şi cu privirea drept înainte, îi prinse de umăr, îl *scuturâ* şi—i zise aspru :
—Uită—te pe unde calci. . . !
Joe tropăia pe lîngă tatăl său, care mergea repede. Îl frămînta gîndul că nu va fi niciodată în stare să

înţeleagă de ce oamenii mari au o inimă de piatră, tocmai cînd ai mai multă nevoie de ei. Alerga alături de tatăl său, gîndindu—se la asta, dar nu—şi dădea seama că Sam voia să se îndepărteze cît mai iute de glasul care îi urmărea — de glasul unui collie lătrînd, rugîndu—şi parcă stăpînul să nu—l părăsească. Joe nu înţelegea asta.

Şi altcuiva i se părea că multe lucruri sînt greu de înţeles : Priscillei; între timp, ea se apropiase de ţarc şi se uita fix la cîinele care şedea cu ochii pironiţi asupra locului unde, pentru ultima oară, îşi văzuse stăpînul cotind pe cărare. Cu capul ridicat, cîinele lătra într—una după el.

Priscilla îl cercetă cu atenţie, pînă cînd Hynes apăru în faţa cuştilor. Ea îl strigă :

—Hynes !

—Da, domnişoară Priscilla.

—De ce fuge căţeaua acasă la ei ? Nu e mulţumită aici ?

—Să fiţi sănătoasă, domnişoară Priscilla, sigur că—i mulţumită. Cînd are o cuşcă aşa de frumoasă ! Fuge la ei pentru că ei au învăţat—o să fugă de la noul stă pin. Aşa au învăţat—o — ca s—o răpească şi s—o vîndă altcuiva, cît ai bate din palme.

Priscilla îşi încreţi fruntea, gîndindu—se.

—Dar dacă—au vrut s—o răpească, de ce au adus—o înapoi ei singuri?

—Nu vă frămîntaţi mintea dumneavoastră delicată cu de—astea — zise Hynes. Nu se poate avea nici o încredere în de—alde ăştia de—acolo din sat. Sînt întotdeauna puşi pe înşelăciuni. Dar şi noi sîntem destul de isteţi ca să nu le meargă şiretenia.

Priscilla întrebă gînditoare :

—Dar dacă băiatul voia să—i vină înapoi căţeaua, de ce—au mai vîndut—o? Dac—ar fi fost căţeaua mea, eu n—aş fi vîndut—o.

—Desigur că n—aţi fi vîndut—o, domnişoară Priscilla.

—Atunci, de ce au vîndut—o?

—De ce au vîndut—o? Pentru că bunicul dumneavoastră le—a dat pe ea un preţ grozav de bun. De—asta au vîndut—o. Le—a dat un preţ grozav de bun. Este prea binevoitor cu ei. Dac—ar fi după mine, i—aş juca eu puţin. I—aş juca eu !

Mulţumit de soluţia lui, Hynes se întoarse spre căţea, care stătea tot în picioare şi lătra.

—Taci odată ! Culcă—te la pămînt ! Intră în cuşcă şi stai jos. Haide !

Cum căţeaua nu dădu vreun semn că l—ar fi auzit, Hynes se apropie de ea şi—şi ridică braţul într—un gest ameninţător.

Lassie se întoarse încet; din pieptul ei ieşi un mîrîit gros iar buzele i se ridicară în sus, aşa încît dinţii mari străluciră de albeaţă. Urechile i se lăsară pe spate, iar coama se zbirii încet. Mîrîitul înfundat se auzi mai tare.

Hynes se opri şi îşi trecu limba printre dinţii rari din faţă.

—Aha, poţi fi şi obraznică, aşa?

Atunci Priscilla sări spre ea.

—Fiţi atentă, domnişoară Priscilla. În locul dumneavoastră, nu m—aş apropia prea mult. S—ar putea să rupă vreo bucăţică din dumneavoastră în timp ce vă priveşte, după cît mă pricep eu la cîini. Şi să ştiţi că mă pricep. Lasă că o fac eu pe cucoana asta să joace cum vreau eu, aşa voi face. Pînă una—alta, staţi mai departe de ea, domnişoară.

Şi Hynes se întoarse şi plecă. Priscilla rămase pe loc încă multă vreme. Apoi, încetişor, se apropie de plasa de sîrmă. Îşi vîrî degetele prin ea, astfel încît ele ajunseră aproape de capul lui Lassie.

—Vino—ncoace, fetiţo — o îmbie încet. Vino la mine. Vino ! Nu—ţi fac nici un rău. Vino—ncoace.

Mîrîitul căţelei se potoli şi ea se culcă. O secundă, ochii mari căprui întâlniră ochii albaştri ai copilei. Apoi căţeaua n—o mai luă în seamă şi, cu un fel de demnitate aristocratică în suferinţa ei, se întinse în ţarc. Nu clipi din ochii şi nu întoarse capul. Zăcu acolo, cu ochii aţintiţi asupra locului unde—i văzuse pentru ultima oară pe Sam Carraclough şi pe fiul său.

CAPITOLUL VI. ASCUNZĂTOAREA DE PE PLATOU

A doua zi, Lassie stătea lungită în ţarcul ei, iar lumina soarelui de început de vară îi mîngiia blana, îşi ţinea capul pe labe în direcţia în care Sani Carraelough şi fiul său plecaseră în seara trecută. îşi ciulise urechile şi le îndreptase spre locul acela, astfel încît, chiar dacă trupul i se odihnea, simţurile ei erau treze la orice s—ar fi ivit — sunet sau miros care i—ar fi putut da de veste că stăpînii ei se întorceau.

Dar după—amiaza era liniştită. în văzduh se auzea bîzîitul primelor albine şi prin aer plutea mirosul umed al satului englez. Asta era tot.

După—amiaza înainta si Lassie începu să nu—şi găsească astîmpăr. O stăpînea un fel de impuls abia perceptibil; ceva confuz, nedefinit, ca atunci cînd un ceas deştept ăl or sună, iar omul care încă doarme adînc nu s—a trezit.

Lassie îşi înălţă capul deodată şi adulmecă adierea. Dar asta nu dădu nici un răspuns liniştitor agitaţiei confuze din fiinţa ei.

Se ridică, se îndreptă încet spre cuşcă şi se aşeză jos la umbră. Dar nu—şi află nici o uşurare. Se ridică din nou şi se duse înapoi la soare; dar nu dădu de ceea ce căuta.

Imboldul ciudat din fiinţa ei ajunse şi mai puternic, începu să umble prin ţarc, se învîrti de jur împrejur, apoi o luă repede pe lîngă casa solidă de sîrmă. Impulsul din ea o mîna acum să se tot învîrtă în loc, dînd ocol după ocol cuştii. După care se opri într—un colţ şi începu să zgîrîie sîrma cu laba.

Ca şi cum ăsta ar fi fost semnalul, înţelese deodată ce dorinţă anume o stăpînea. Venise timpul ! Timpul să meargă după băiat !

Nu se gîndi la asta în chip limpede, aşa cum ar face o fiinţă omenească. Îşi dădu seama doar din instinct. Dar impulsul acesta o stăpînea acum pe de—a—ntregul şi alunga orice altă preocupare din simţurile sau din conştiinţa ei. N u mai ştia altceva decît că era timpul să se ducă la şcoala, aşa cum se dusese în fiecare zi, în decurs de atîţia ani.

Zgîrîie cu putere plasa de sîrmă, dar fără să reuşească mare lucru. Memoria îi spunea că pe acolo scăpase altă dată, zgîriind, rupînd sîrma, apoi săpînd, scormonind pe dedesubt şi ridicînd plasa cu gîtul

ei puternic şi cu muşchii spatelui, eliberîndu—se astfel în cele din urmă.

Dar între timp, Hynes îi tăiase această cale de scăpare. Reîntărise plasa ţarcului cu sîrmă şi mai solidă şi înfipsese ţăruşi puternici de lemn. Oricît se luptă Lassie să sfîşie plasa, fu in zadar. Parcă înfrîngerea şi trecerea timpului îi sporeau şi mai tare energia ; Lassie o luă la fugă de jur împrejur înăuntrul ţarcului. Rîcîi prin locurile pe unde instinctul îi spunea că ar putea fi o cale de scăpare, dar Hynes le reîntărise pe toate.

Îşi înălţă capul cu frenezie şi latră înfuriată de insuccesul ei, apoi, vrînd parcă să încerce ceva, se ridică şi rămase pe picioarele de dinapoi, rezemată de sîrmă, privind în sus.

Dacă poţi să treci pe sub ceva, poţi să treci şi pe deasupra !

Cîinii cunosc lucrurile astea nu printr—un proces logic de gîndire sau pentru că cineva le—ar fi spus cum trebuie să procedeze. Chiar cei mai inteligenţi cîini ajung să le cunoască numai cu timpul, din instinct şi din experienţa căpătată în scurtele lor vieţi.

Astfel, mai întîi confuz, apoi din ce în ce mai limpede, în mintea lui Lassie apăru ideea cea nouă. Ea sări si căzu jos. Gardul avea şase picioare înălţime, era mult prea înalt pentru un collie. Un ogar sau un borzoi[1] ar fi zburat pe deasupra lui cu uşurinţă. Cîinii au crescut de—a lungul anilor si s—au dezvoltai în rase variate, pentru ca să facă faţă la diferite nevoi. Cîinii collie fac parte din acea categorie denumită „cîini de muncă" ; ei sînt crescuţi de secole ca să lucreze alături de om, ca să—i înţeleagă vorbele şi semnele, ca să fie inteligenţi şi ca să—l ajute — şi în această privinţă sînt de neîntrecut ; dar ei nu pot să sară sau să alerge ca alte rase de cîini, la care s—au dezvoltat numai aceste calităţi.

Săritura lui Lassie, prin urmare, nu o făcu să ajungă nici măcar aproape de marginea de sus a plasei. Se întoarse, de—a lungul ţarcului şi îşi luă un nou avînt, dar de fiecare dată cădea jos.

I se părea cu neputinţă, dar, cu îndrăzneala şi stăruinţa unui animal desăvîrşit, încercă încă o dată şi încă o dată, sărind iu diferite locuri, dîndu—şi cu gîndul că un loc ar putea fi mai propice decît celălalt.

Şi găsi un astfel de loc!

Sări chiar la colţ, unde plasa făcea un unghi drept, şi în timp ce se afla în aer, picioarele de dinapoi nimeriseră un punct de sprijin în unghiul gardului.

Încercă din nou, şi de data asta, aproape ca un om care urcă pe o scară, se caţără mai sus, într—o izbucnire disperată de energie. Ajunsă aproape de vîrf, căzu iarăşi jos.

Dar se alesese cu o învăţătură. Se întoarse, alergă din nou ca să—şi ia avînt, si de data aceasta ajunse în colţul plasei din prima săritură. Labele ei se agăţaseră de sîrmă în aceeaşi clipă în care învinse forţa gravitaţiei. Se zbătu să ajungă mai sus, piuă ce labele de dinainte atinseră marginea de sus a plasei. Doar o secundă stătu agăţată acolo, apoi, săltîndu—se, se trase în sus. Se clătină un moment cu nesiguranţă. Marginea de sus a plasei îi zgirie burta, dar ea nu simţi nimic. Un singur ghid îi stăpînea toată fiinţa. Era timpul — timpul să fie punctuală la locul întîlnirii...

Sări şi căzu la pămînt în afara ţarcului. Era liberă !

Acum, după ce reuşise în sfîrşit săritura, i se părea că toată energia aceea dezlănţuită o părăsise. Drumul era acum slobod, totuşi instinctul o mîna la o nouă acţiune. Ca şi cum îşi dădea seama că va fi prinsă din nou dacă va fi văzută, se mişcă cu prudenţă, aşa cum se mişcă un cîine cînd vînează sau cînd este urmărit.

Cu burta lipită de pămînt, se tîrî încetişor de—a curmezişul potecii spre tufişul de rododendroni. Apoi frunzişul bogat o înghiţi. Peste o secundă, se strecura ca o stafie în umbra zidului, hăt departe. Avea, ca şi foarte multe animale, o desăvîrşită memorie a locurilor. Mergea liniştită, dar cu o viteză uimitoare, spre locul unde se termina zidul si începea gardul de fier. Se afla acolo sub gard o gaură pe care o ştia dinainte. Se strecură prin ea.

Parcă înţelegînd că trecuse graniţa unui teritoriu duşman, felul ei de a merge redeveni acum normal. Mergea liniştită la trap, cu capul ridicat, cu coada—i stufoasă fîlfîind îndărăt într—o graţioasă continuarea liniilor arcuite ale trupului. Era într—adevăr un collie superb, care mergea, în virtutea unei obişnuinţe de o viaţă, fără ifose şi fără agitaţie.

Joe Carraclough nu se aştepta s—o mai vadă pe Lassie vreodată. După ce—i poruncise să stea locului, după ce—o certase că fugise de la noua ei casă, crezuse într—adevăr ca nu va mai veni

---

[1] Borzoi — ogar rusesc sau lévrier, (n. t.)

niciodată să—l aştepte la şcoală.

Dar undeva, în adîncul lui, visase aşa ceva, fără să creadă vreo clipă că visul lui s—ar putea îndeplini. Şi cînd ieşi de la şcoală în ziua aceea şi o văzu pe Lassie aşteptîndu—l, ca de obicei, nu—i veni să—şi creadă ochilor — i se păru că într—adevăr visează.

Îşi pironi asupra cîinelui ochii săi mari, iar faţa lată, copilărească, exprima numai uimire. Ca şi cum tăcerea lui ar fi fost un semn că—i dezaproba purtarea, Lassie îşi lăsă capul în jos. Dădu încetişor din coadă, cerînd iertare pentru păcatul necunoscut pe care—l săvîrşise.

Joe Carraclough întinse mîna ca să—i atingă gîtul.

—Foarte bine, Lassie — zise el. Foarte bine.

Nu stătu să se uite mult timp la cîine, căci gîndurile lui alergau departe, foarte departe. Îşi amintea că de două ori piuă atunci îşi dusese cîinele acasă. Şi totuşi în ciuda tuturor speranţelor si rugăminţilor lui fierbinţi, îi fusese luat.

De aceea, de data asta nu se mai grăbi vesel spre casă. Stătea în picioare, cu mîna rezemată de gîtul cîinelui său, cu fruntea încreţită, în timp ce încerca să dezlege această problemă greu de dezlegat a vieţii lui.

Hynes izbi puternic în uşa casei şi intră fără să aştepte vreun răspuns.

—Ei, unde e? întrebă el.

Domnul şi doamna Carraelough se uitară la el miraţi, apoi privirile lor se încrucişară. Femeia, cu privirea tulburată, părea să nu—i dea nici o atenţie lui Hynes.

—Deci de—asta n—a venit acasă ! zise ea.

—Da — aprobă bărbatul.

—Sînt împreună, el şi cu Lassie. Ea a fugit din nou, iar lui îi e frică să vină acasă. Ştie că o vom duce înapoi. A fugit cu ea, ca să n—o putem duce înapoi. Căzu pe un scaun, iar vocea îi deveni şovăitoare : O, Doamne ! Oare n—o să mai am niciodată pace şi linişte în casa mea? Nici un pic de linişte

niciodată de—acum înainte?

Bărbatul se ridică încetişor, apoi se îndreptă spre uşă. îşi luă şapca din cuier — şi se întoarse spre nevastă—sa.

—Nu te nelinişti, draga mea — zise el. Nu s—o fi dus departe. O fi apucat—o pe platou. Şi n—o să se piardă — amîndoi, şi Joe, si Lassie, cunosc locurile prea bine ca să se piardă.

Hynes părea că nu bagă de seamă disperarea celor din casă.

—Acum, haide — zise el. Unde—i căţeaua mea? încetişor, Sam Carraclough se întoarse spre omul acela scund.

—Asta vreau şi eu să aflu, nu—i aşa? zise el cu blîndeţe.

—Ei bine, o să merg cu dumneata — zise Hynes — ca să fiu sigur că nu mă tragi pe sfoară.

Într—o clipă, pe Sam Carraclough îl cuprinse o mînie cumplită şi păşi spre celălalt. Hynes se dădu repede înapoi.

—Să nu cumva să faci vreun scandal acum — suflă el. Cel mai bine ar fi să nu faci nici un scandal.

Carraclough privi fix în jos la omul mai mic decît el, apoi, ca şi cum ar fi dispreţuit pe unul inferior lui ca statură şi ca suflet, porni spre uşă. Acolo se întoarse.

—Dumneata du—te de—a dreptul acasă, domnule Hynes — zise el. Căţeaua o duc eu înapoi de îndată ce—oi găsi—o.

Apoi Sam Carraclough ieşi afară în întunericul nopţii. Nu se îndreptă spre sat, ci urcă dealul pe strada laterală, pînă ajunse în platoul mare, neted, înspăimîntător şi pustiu, care se întindea milă după milă peste ţinutul din nord.

Călca înainte sigur, cu pas apăsat. După puţin timp se întunecă de—a binelea, dar, ca din instinct, picioarele lui urmau cărarea uşor bătătorită pe care o făcuseră oamenii in sutele de ani de du—te—vino prin regiunea aceea pustie. Un străin s—ar fi putut lesne rătăci pe aceste tărîmuri unde nu se afla nici un punct, nici un semn de orientare, dar nu localnicii; căci de—o viaţă — de cînd erau copii de joacă — îşi ştiau meleagurile ca—n palmă. Cunoşteau fiecare părticică a întinsului acela, şi o cotitură a unei cărări le spunea tot atît de sigur unde se află, aşa cum un indicator de la un colţ de stradă i—o spune unui orăşean.

Tatăl lui Joe îşi purta paşii deci cu siguranţă, căci ştia el pe unde să—şi caute băiatul. Cam la cinci mile depărtare, pe platou se înălţa un fel de insulă ; o insulă de stînci ciuntite, de blocuri mari cu muchii ascuţite, colţuroase, de parcă, în nişte ciudate timpuri îndepărtate, un copil de uriaş s—ar fi apucat să construiască turnuri din blocuri de piatră, părăsind însă jocul la jumătate. Pe aici rătăceau adeseori sătenii în ceasurile lor de grea cumpănă. Turnurile de stîncă pustii, neprietenoase, cu coridoarele şi cu peşterile lor, alcătuiau un loc unde oricine putea să şadă în liniştea adîncă şi să chibzuiască asupra greutăţilor lumii şi ale vieţii, fără să fie tulburat de cineva.

Într—acolo îşi îndrepta paşii acum Sam Carraclough. Umbla sigur prin întuneric. O ploaie de noapte, stăruitoare, fină ca o ceaţă, începu să biciuiască întinsul, dar el nu—şi încetini pasul. în cele din urmă, mormanul de pietre apăru nelămurit prin întuneric. Apoi, cînd picioarele sale făcură primii paşi pe pietrele răsunătoare, Sam Carraclough auzi un lătrat ascuţit — lătratul unui cîine stînd la pîndă, un lătrat de alarmă.

Urcînd pe o cărare de care îşi amintea bine din propria—i copilărie, se îndreptă spre locul de unde venea lătrat ul cîinelui. Şi acolo, în scobitura unei stînci care îi adăpostea de bătaia ploii, găsi căţeaua şi pe băiat. Stătu nemişcat o clipă, şi nu se auzea decît răsuflarea lui. Apoi zise :

—Haide, Joc. Asta a fost tot.

Ascultător, băiatul se sculă şi, în tăcere, îşi urmă nenorocit tatăl. Cu dinele alături, mergeau de—a lungul potecilor, prin iarba încîlcită, năpădită de buruieni, pe potecile pe care amîndoi le cunoşteau atît de bine. Cînd ajunseră aproape de sat, tatăl său vorbi din nou :

—Tu du—te drept acasă şi aşteaptă—mă, Joe. Eu o duc înapoi la cuşti. După ce m—oi întoarce, vreau să—ţi spun două vorbe.

Ce aveau să fie aceste „două vorbe" ştia Joe bine. Îşi dădea seama că lovise în felul de viaţă al familiei fugind de acasă. Dar cît de adînc îşi lovise părinţii cu această jignire înţelese pe deplin abia după ce ajunse acasă, din atitudinea mamei sale. Ea nu scoase o vorbă cît timp el îşi scoase haina udă şi—şi puse ghetele să se usuce lîngă vatră. Apoi îi aşeză dinainte de—ale gurii şi o cană aburindă de ceai. Dar tot fără să—i spună nimic.

În sfîrşit, tatăl său se întoarse. Rămase în picioare, cu faţa—i aspră lucind de umezeala ploii; lumina lămpii arunca reflexe ascuţite peste nasul lui, peste pomeţi şi peste bărbie.

—Joe — începu el — ştii tu cît rău ne—ai făcut fugind cu Lassie, cît rău ne—ai făcut mamei tale şi mie?

Joe se uită la tatăl său. Îşi înălţă capul şi spuse limpede :

—Da, tată.

Tatăl încuviinţă din cap şi răsuflă adînc. Apoi îşi duse mîinile la brîu si—şi desfăcu cureaua groasă de piele.

Joe îl urmărea cu privirea, tăcut. Apoi, spre surprinderea lui, o auzi pe maică—sa vorbind.

—Să nu faci una ca asta ! ţipă ea. Îţi spun să nu faci una ca asta.

Stătea în picioare acum, înfruntîndu—şi solul. Niciodată pînă atunci n—o văzuse Joe pe mamă—sa aşa de dîrză. Stătea acolo, faţă—n faţă cu tatăl său. Femeia se întoarse repede.

—Joe, urcă imediat la culcare. Du—te de—aici !

În vreme ce Joe se ridică ascultător, să plece, o văzu răsucindu—se spre tatăl său şi vorbindu—i răspicat.

—Avem de discutat mai întîi cîteva lucruri — zice ea. Am să ţi le spun chiar aici, şi chiar acum. Cred că e timpul să ţi le spună cineva.

Amîndoi tăcură, şi în clipa cînd Joe trecu pe lîngă mamă—sa, în drum spre scară, ea îl prinse de umeri şi—i zîmbi o clipă. Îi lipi repede capul de ea, apoi, cu o mişcare blîndă a mîinii, îl împinse spre scară.

În timp ce urca, Joe se mira că oamenii mari sînt uneori atît de înţelegători, tocmai cînd ai nevoie de ei.

A doua zi la gustarea de dimineaţă, cît timp tatăl său fu acolo, nu se vorbi nimic despre cele întîmplate.

Joe îşi amintea că după ce urcase scara, noaptea trecută, şi se culcase, tatăl şi mama sa vorbiseră mult timp. Odată, trezindu—se, îi auzise discutînd încă jos. În căsuţa solid construită, nu le desluşise vorbele, ci prinsese numai sunetul glasurilor : al mamei sale — poruncitor, stăruitor, iar al tatălui său — grav, răspicat şi răbdător.

Dar după ce tatăl termină de mîncat şi ieşi afară, mama lui Joe începu :

—Joe, i—am făgăduit tatii c—o să stau de vorbă cu tine. Joe îşi coborî privirea spre masă şi aşteptă.

—Tu ştii că ai făcut ceva rău, băiete, nu—i aşa?

—Da, mamă. Îmi pare rău.

—Ştiu, dar părerile de rău de după fapta cea rea nu ajută. Şi asta—i foarte important, căci nu trebuie să—l necăjeşti pe tatăl tău. Mai ales acum nu trebuie să—l necăjeşti.

Stătea la masă, voinică şi cu o expresie maternă, privindu—l pe Joe în faţă. Apoi privirea ei păru că trece dincolo de el.

—Vezi, treburile nu mai merg cum mergeau, Joe. Şi *tu* trebuie să ţii minte asta. Aşa cum merg în prezent, tatăl tău are destule necazuri pe cap. Eşti băiat mare acum, ai doisprezece ani si se cuvine să cauţi să înţelegi si tu greutăţile noastre, ca şi cum ai fi şi mai mare. E greu acum s—o scoli la capăt. îţi trebuie multe ca să hrăneşti o potaie, ca s—o hrăneşti ca lumea, asta e. Lassie avea mare poftă de mîncare, şi în zilele noastre, aşa cum merg treburile, e greu să hrăneşti cîinii cum se cuvine. Acum înţelegi?

Joe dădu încet din cap. într—un anumit fel, înţelese. Ar fi vrut să spună cît ar fi dorit ca oamenii mari să poată vedea lucrurile aşa cum le vedea el; dar mamă—sa îl mîngîie cu mîna ei strălucind de curăţenie, cu mîna aceea grăsulie care frămînta pîinea, care se mişca atît de repede cînd împletea ciorapi si care dansa deasupra acului cînd se apuca de eîrpit.

—Eşti un băiat bun, Joe. Faţa ei se lumină. Şi poate că într—o bună zi lucrurile se vor schimba din nou şi va fi din nou ca altădată — şi—atunci, înainte de orice, îţi dai seama, o să luăm alt cîine, nu—i aşa.

Joe nu înţelese de ce, dar simţi că fiertura de ovăz i se opreşte în gît.

—Nu vreau alt cîine ! strigă el. Nicidecum ! Nu vreau alt cîine !

Ar fi vrut să adauge : „O vreau numai pe Lassie". Ştia însă că spusele lui ar fi îndurerat—o pe maică—sa. Aşa încît, în loc să spună asta, îşi luă şapca şi fugi în stradă, unde treceau spre şcoală ceilalţi copii.

CAPITOLUL VII. N—A MAI RĂMAS DECÎT CINSTEA

Era exact aşa cum spusese maică—sa. Treburile nu mai mergeau ca înainte. Joe îşi dădea seama de asta din ce în ce mai mult, pe măsură ce zilele treceau. în primul rînd, Lassie nu mai veni la şcoală. Se părea că, în cele din urmă, omul de la cuştile ducelui va fi inventat cine ştie ce mijloc de pază, va fi înconjurat ţarcul cu obstacole pe care nici chiar ea nu putuse să le treacă.

În fiecare zi cînd ieşea de la şcoală, o clipă Joe spera s—o zărească şi—şi întorcea ochii spre locul de lîngă poartă unde şedea ea întotdeauna dar nu era acolo niciodată .. .

La şcoală, în timpul orelor de curs, Joe încerca să se gîndească la lecţii, dar mintea îi zbura la Lassie. Făcea sforţări să se smulgă din propriile—i gînduri. Luă hotărîrea să nu mai spere s—o găsească acolo. Dar de fiecare dată cînd străbătea curtea şcolii — la sfîrşitul orelor, ochii lui se întorceau spre locul de lîngă poartă, în ciuda făgăduielii făcute sie însuşi, de a n—o mai aştepta. Ea însă nu era acolo niciodată, aşa încît lucrurile nu se mai petreceau ca de obicei.

Dar nu lipsea numai Lassie. Joe începu să simtă că multe alte lucruri nu mai erau ca înainte. Băga de seamă că părinţii îl dojeneau acum pentru lucruri care nu—i supărau niciodată în trecut. Uneori, de pildă, la masă, mama sa îl supraveghea în clipa cînd punea zahăr în ceai. Şi—atunci strîngea din buze şi spunea :

—Nu e nevoie să pui atîta zahăr, Joe. E ... e... ei bine, e nesănătos să mănînci atîta zahăr.

I se părea că mamă—sa îţi ieşea din sărite mult mai uşor în ultima vreme. Iată încă unul din lucrurile care nu mai erau ca înainte.

Într—una din zile, pe cînd se pregătea pentru cumpărăturile de la sfîrşitul săptămânii, se purtase atît de ciudat! Şi asta numai din pricină că—i ceruse să facă o friptură de vacă.

—De ce să nu mîncăm o friptură de vacă duminică, mamă, şi—o budincă de Yorkshire? N—am mai mîncat aşa ceva chiar de mult. Acum, după ce—am pomenit de ele, mi—e o poftă grozavă...

Mama şi tatăl său fuseseră pe vremuri mîndri de pofta lui de mîncare. Rîdeau şi glumeau pe seama lui şi—i spuneau c—ar putea să mănînce cit un elefant — şi întotdeauna îi dădea mai mult. Dar de data asta, mamă—sa nu rîse, ba nici măcar nu—i răspunse. Stătu în picioare o clipă, apoi dădu drumul din mînă sacoşei de sfoară şi, fără un cuvînt, o rupse la fugă sus pe scară, în dormitor. Iar tatăl său îşi aţinti privirea asupra scării un moment, apoi, fără nici o explicaţie, îşi luă şapca, şi ieşi afară, trîntind uşa în urma lui.

Şi multe alte „lucruri" nu mai erau aşa cum trebuiau să fie. Acum, adeseori, cînd intra în casă, îi găsea pe mamă—sa şi pe tatăl său uitîndu—se mînioşi unul la altul. Se opreau din vorbă cînd sosea el, dar băiatul îşi dădea seama după feţele şi după puitarea lor că se certaseră.

Odată, noaptea tîrziu, se trezise şi—i auzise vorbind jos, în bucătărie. Nu era un zumzet plăcut de voci, aşa ca pe vremuri. Cuvintele erau încîlcite şi mînioase. Ridicîndu—se, Joe putu să audă vorbele pe care le rostea tatăl său:

—Îţi spun doar c—am bătut cu picioarele douăzeci de mile jur împrejur şi n—am găsit nimic...

Apoi vocea lui se stinse si Joe auzi glasul mamei sale, coborît brusc la un ton cald şi mîngîietor.

Multe „luciuri" nu mai mergeau aşa cum ştia el că merg de obicei. De fapt, atît de multe, încît Joe îşi dădea seama că nimic nu mai era ca înainte. Dar, pentru el, totul se rezuma la un singur lucru: la Lassie.

Cît timp o avuseseră pe Lassie, căminul lor fusese îmbelşugat, cald, plăcut şi prietenos. Acum, de cînd n—o mai aveau, nimic nu mai mergea bine. Aşa încît răspunsul era simplu. Dacă Lassie ar fi venit din nou acasă, totul ar fi mers iarăşi ca mai înainte.

Pe Joe îl frămîntă mult acest gînd. Mamă—sa îi ceruse să uite de Lassie, dar îi era peste putinţă. Izbutea să se prefacă c—a uitat—o si reuşea să nu mai vorbească despre ea. Dar, în mintea lui, Lassie avea să trăiască întotdeauna.

Imaginea ei era vie în amintirea lui. Şedea în bancă, la şcoală, şi visa la ea. Se gîndea că poate într—o zi — într—o bună zi, aşa cum se adevereşte cîte un vis — cînd va ieşi de la şcoală, ea va fi din nou acolo, aşteptîndu—l la poartă. O şi vedea aievea : negrul şi albul blănii sale străluncind în soare, ochii ei sclipitori, urechile ascuţite îndreptate spre el, aşa încît să prindă în auz sunetul vocii care—i vesteşte cîinelui că stăpînul e pe—aproape, cu mult înainte de a—l putea zări. Mişca din coadă în semn de bun găsit şi gura larg deschisă îi era plină de acel „rîs" fericit al cîinelui. Apoi, după multă goană, aveau să ajungă acasă — acasă — acasă, alergînd unul lîngă altul prin sat, alergînd veseli unul lîngă altul.

Aşa visa Joe. Dacă izbutea să nu pomenească în nici un fel de căţeaua lui, în schimb nu se putea opri să n—o vadă aievea şi să nu spere că într—o bună zi...

Se lăsase înserarea timpurie, specifică acelui ţinut din nordul Angliei. De cum intră Joe, în casă, mamă—sa şi tată—său îşi pironiră ochii asupra lui.

—De ce—ai întîrziat atît? întrebă mamă—sa.

Vocea ei sună aspru şi tăios. Joe înţelese că se luaseră din nou la harţă, cum se—ntîmpla mereu de la o vreme—n—coace.

—Am fost oprit la şcoală şi după lecţii — zise el.

—Ai făcut ceva rău, de te—a oprit ?

—Profesorul mi—a spus să stau jos şi eu n—am auzit. Maică—sa îşi puse mîinile în şolduri.

—De ce stăteai în picioare ?

—Mă uitam pe fereastră.

—Pe fereastră ? De ce te uitai pe fereastră ?

Joe tăcu. Putea oare să le explice ? Era mai bine să nu le spună nimic.

—N—auzi ce te—ntreabă mamă—ta?

Tatăl său stătea în picioare înfuriat. Joe dădu din cap.

—Ei bine, atunci răspunde. De ce te uitai pe fereastră în timpul lecţiei ?

—N—am putut să nu mă uit.

—Asta nu—i un răspuns. Ce—nseamnă asta, că n—ai putut să nu te uiţi?

Joe îşi dădu seama că—l copleşeşte neputinţa de a o scoale la capăt cu tatăl lui, care, atît de înţelegător de obicei, se înfuriase la culme acum. îşi auzi cuvintele ţîşnindu—i singure din gură :

—N—am putut să nu mă uit. Era cam pe la patru. Ora cînd venea ea. Am auzit lătratul unui cîine. Semăna cu lătratul ei. Am crezut că ea era, aşa am crezut. N—am mai ştiut ce să fac, mamă, îţi spun

drept. Mă uitam pe fereastră să văd dacă era ea şi nu l—am auzit pe domnul Timms spunîndu—mi să stau jos. Am crezut că era Lassie . . .dar nu era ea.

Joe auzi vocea mamei sale ridicîndu—se plină de enervare :

—Lassie, Lassie, Lassie ! Dacă mai aud vreodată numele ăst a . .. N—o să mai am niciodată linişte şi pace în casa mea?

Nici chiar mamă—sa nu—l înţelegea !

Pe Joe îl duru asta mai mult ca orice. Măcar maică—sa să—l fi înţeles !

Trăia o clipă grea. Simţi urcîndu—i—se în gît o fierbinţeală pustiitoare. Se întoarse şi fugi spre uşă. Apoi o luă la goană pe poteca din grădină, prin întunericul care se lăsa. Alergă mai departe, spre platou. Lucrurile nu se vor mai îndrepta niciodată !

Se întunecase de—a binelea pe tot întinsul acela cînd Joe auzi zgomot de paşi şi vocea tatălui său.

—Eşti acolo, Joe băiete?

—Da, tată !

Tatăl său nu mai părea furios. Dintr—o dată, Joe se linişti la apropierea acestei siluete înalte, puternice, care se ivi lîngă el.

—Te—ai plimbat, Joe?

—Da, tată — răspunse el.

Joe ştia că tatălui său îi venea greu să înceapă vorba, după cum zicea el însuşi. îi trebuia mult timp ca să dea drumul cuvintelor.

Simţi mîna tatălui pe umărul său si, împreună, o porniră peste întinderile cele netede. Mult timp nu—şi spuseră nimic. Erau parcă mulţumiţi că se aflau unul lingă altul. Apoi tatăl lui Joe începu :

—Să ne plimbăm, Joe. N—avem altceva mai bun de făcut, nu—i aşa, Joe?

—Da, tată.

Tatăl dădu din cap şi păru mulţumit pe deplin, atît de cele spuse de el, cit şi de răspunsul fiului său. Mergea nestînjenit, şi Joe încerca să—şi întindă pasul în aşa fel, încît să şi—l potrivească cu mersul sigur şi apăsat al tatălui său. Unul lîngă altul, fără să scoată o vorbă, urcară un deluşor, apoi paşii lor răsunară pe piatră şi ajunseră la stînci. În cele din urmă se aşezară pe marginea unei lespezi. Luna se ivi de după un nor trecător şi ei putură să privească peste întreaga întindere pînă hăt departe înaintea lor. La un moment dat, Joe se uită la tatăl său : îşi vîrîse în gură pipa scurtă de lut şi apoi, distrat, începuse să—şi pipăie buzunar după buzunar, pînă cînd îşi dăduse seama de ceea ce făcea. Atunci mîinile lui se opriră şi el începu să tragă din pipa goală.

—N—ai tutun, tată? întrebă Joe.

—N—am băiete. Pentru că .. timpurile fiind aşa cum sînt, m—am lăsat de fumat.

Joe îşi încreţi fruntea.

—Pentru că sîntem săraci, tată, şi nu poţi să—ţi cumperi tutun?

—Nu de asta, băiatule, noi nu sîntem săraci — apăsă pe vorbe tatăl lui Joe. Numai, vezi tu, nu mai sînt timpurile dinainte şi, oricum, fumam prea mult. Pentru sănătatea mea, nu strică să mă opresc un timp.

Şezînd gînditor acolo lîngă tatăl său, în întuneric, Joe îşi dădu seama că vorbea aşa ca. să nu—şi amărască fiul. Ştia că voia să—l ferească de grijile celor mari. Dintr—o dată, Joe se simţi recunoscător tatălui său, care era mare şi puternic şi care venise după el pînă sus pe platou, ca să caute să—i mai aline durerea. întinse mîna s—o ajungă pe—a tatălui său.

—Nu eşti supărat pe mine, nu—i aşa tată?

—Nu, Joe, un tată nu se poate supăra cu adevărat niciodată pe fiul său. Doreşte doar să—i arate lămurit cum stau lucrurile. Asta doar am vrut să—ţi spun. Nu cumva să crezi că noi sîntem prea aspri cu tine. Nici nu vrem să fim aspri. E însă nevoie să înţelegi că un om trebuie să fie cinstit, Joe. Şi niciodată să nu uiţi asta, toată viaţa ta, orice ţi s—ar întîmpla. Tu trebuie să fii un om cinstit.

Joe şedea liniştit. Tatăl său vorbea acum ca şi cînd s—ar fi aflat acolo de unul singur, fără să gesticuleze, ci şezînd nemişcat, parcă la taifas cu noaptea cea întunecoasă.

—Şi uneori, Joe, cînd un om nu prea are de nici unele, se agaţă de cinste mai mult ca oricînd — pentru că asta e tot ce—i rămîne; cel puţin să fie un om cinstit. Iar cinstea e lucru curios : nu duc la ea două căi, ci numai o singură cale; cinstea e cinste ! înţelegi tu ?

Joe nu înţelegea prea bine ce anume voia să spună lat ăl său. Dar îi dădu prin gînd că trebuia să fie la mijloc ceva foarte de seamă, de vreme ce se folosea de o asemenea înlănţuire de propoziţii lungi. De

obicei, tatăl său vorbea doar prin ,,da" sau ,,nu"; dar acum căuta să vorbească, şi astfel Joe putu să desluşească însemnătatea lini ului de care tatăl Bău voia să—l convingă.
—Să vezi, Joe. Şaptesprezece ani am lucrat în mina Clarabelle. Şaptesprezece ani de vremuri bune şi grele, de vremuri îmbelşugate şi vitrege. Pînă cînd mina s—a închis de tot. Şi ce miner bun am fost; ar putea să aducă mărturie despre asta mulţi dintre tovarăşii mei de muncă. În cei şaptesprezece ani, Joe, am lucrat alături cu zeci de tovarăşi. Dar, băiatule, nici unul n—ar putea spune că în tot acest timp Sam Carraclough ar fi luat vreun lucru aparţinînd altcuiva, sau că ar fi spus vreo vorbă neadevărată. Să ţii minte asta, Joe. În tot acest West Riding, nimeni nu se poate ridica să spun că un Carraclough a fost vreodată necinstit. Şi asta înţeleg eu prin a te ţine cu dinţii de ceea ce îţi aparţine. Cinstea are o singură cale. Nu pot fi două. Şi eşti destul de mare ca să înţelegi acum că dac—ai vîndut ceva unui om şi i—ai luat banii şi i—ai cheltuit, ei bine, ceea ce s—a făcut e bun făcut. Iar pe Lassie am vîndut—o, şi gata ...
— Dar, tată, ea...
—Ei, ei, Joe. Nu se poate schimba nimic. Nu mai are nici o însemnătate, oricîte vorbe ai spune tu, nu se poate să mai schimbi nimic, pentru că a fost vîndută, noi am luat banii de la duce şi i—am cheltuit, iar acum ea îi aparţine.
Un timp, Sam Carraclough rămase tăcut. Apoi vorbi din nou, parcă cu sine însuşi :
—Şi poate că aşa a fost cel mai bine. Nu există altă modalitate de—a ieşi din încurcătură: era greu de hrănit. Un cîine ca ăsta mănîncă aproape tot atît de mult cît un copil zdravăn.
—Întotdeauna i—am dat să mănînce cît a poftit.
—Da, Joe, dar acum nu putem să facem faţă greutăţilor vieţii. Vezi, înainte vreme eu lucram. Acum, însă, ţi—o spun pe faţă: trăiesc din ajutorul de şomaj. Şi nu se poate să hrăneşti şi un cîine numai din asta. Nu se poate hrăni nici o familie numai din asta. Aşa încît acolo ea o duce mai bine. De ce priveşti lucrurile dinr—un singur fel, băiete? Doar n—ai vrea s—o vezi pe Lassie umblînd încolo şi încoace, jigărită, lihnită şi bolnavă. Ţi—ar fi plăcut să fi ajuns s—arate ca javrele unora de pe—aici, ţi—ar fi plăcut asta?
—Noi n—am chinuit—o, tată. Poate că ne—am descurca noi. Eu n—am nevoie să mănînc aşa de mult ...
—Ei, Joe, nu mai privi lucrurile în felul ăsta. Amîndoi tăcură, apoi tatăl începu din nou :
—Chibzuieşte lucrurile cam aşa. Ţii teribil de mult la căţeaua asta, nu—i aşa?
—Ştii că ţin, tată.
—Ei bine, dacă e aşa, s—ar cuveni să fii cu adevărat fericit acum, cînd ea o duce atît de bine. Gîndeşte—te puţin, Joe, Lassie are acum mîncare multă şi este singură în cuşca ei — într—un ţarc mare şi frumos, şi cită lume se îngrijeşte de ea ! Vezi, băiete, s—ar putea zice că trăieşte ca o prinţesă, într—un palat şi într—o grădină proprie. S—ar putea zice că duce acum o viaţă de prinţesă adevărată. Nu—i aşa că îi e bine de tot?
—Dar, tată, ea ar fi mai fericită dacă ... Omul răsuflă cu desperare.
—Ei, Joe. Nimic nu te mulţumeşte. Ei bine, n—am ce face, trebuie să ţi—o spun deschis : mai bine scoateţi—o din cap pe Lassie, pentru că n—ai s—o mai vezi niciodată.
—Dar s—ar putea să fugă din nou . ..
—Nu, băiete, nu ! A fugii pentru ultima dată, şi a fugit de destule ori şi—aşa. Nu va mai fugi niciodată, niciodată !
Joe făcu o sforţare să vorbească :
—Da' ce i—au făcut ?
—Ultima oară cînd am dus—o înapoi, ducele s—a supărat pe mine, pe Hynes, şi pe toată lumea. Şi m—am înfuriat şi eu pe el, fiindcă, vezi, nu—i datorez nici o para : şi fie el duce sau ne—duce, i—am spus—o verde că, dacă o lasă din nou să fugă, n—o mai vede înapoi niciodată ; iar el mi—a strigat că dacă va mai fugi vreodată, norocul meu, dar că are el grijă să nu mai fugă. Aşa încît a luat—o acasă la el, în Scoţia. Vrea s—o pregătească pentru expoziţie. Hynes a plecat cu ea şi cu încă o jumătate de duzină de cîini buni de expoziţie. După expoziţie se va întoarce în Scoţia şi n—o vor mai ţine niciodată aici, în Yorkshire. Va rămîne deci acolo pentru totdeauna, aşa încît adio şi noroc bun ! Nu va mai veni la noi niciodată. Nu voiam să ţi—o spun, dar poate că e mai bine să ştii. Asta e, şi trebuie să ţi—o vîri bine în cap. Cînd n—ai altă ieşire în viaţă, trebuie să înduri, Joe, băiatule. Fii bărbat şi să nu mai aduci

vorba despre treaba asta cît vom trăi — mai ales în faţa mamei tale.

Joe se trezi din buimăceala poticnindu—se pe cărarea dintre stîncile colţuroase, apoi porniră peste cîmp. Tatăl său nu—l mîngîie; mergea înainte, trăgînd într—una din pipa—i goală. Numai cind se apropiară de sat şi văzură ferestrele strălucind vorbi din nou :

—Înainte de a intra, Joe — zise el — vreau să—ţi amintesc să ai grijă de mama ta. Ai crescut mare şi se cade să cauţi să te porţi faţă de ea ca un bărbat în toată firea si să o—nţelegi. Femeile, Joe, nu sînt ca bărbaţii. Ele trebuie să stea acasă şi să se descurce cît mai bine. Şi cînd nu au cu ce, îşi petrec timpul gîndindu—se cum să se descurce mai bine. Iar cînd lucrurile nu merg cum trebuie, caută şi ele un ţap ispăşitor, aruncînd în capul bărbatului vorbe usturătoare. Dar dacă bărbatul are într—adevăr puţină judecată, nu ia în seamă spusele lor. Pentru că el ştie că nu înseamnă mai nimic cînd femeia bombăne, cînd cicăleşte şi cînd îşi dă drumul la gură. Aşa încît nici să nu—ţi pese cînd mamă—ta vorbeşte aspru cu mine sau cînd se mai repede cit codată la tine. Are multe de îndurat acum, si asta scoate din fire. Aşadar, noi trebuie să fim răbdători, Joe. Tu şi cu mine. Apoi — într—o zi — poale că lucrurile se vor îndrepta din nou şi vor veni vremuri mai bune pentru toţi. înţelegi, băiete?

Tatăl lui Joe întinse mina şi strînse repede braţul fiului său, în semn de încurajare.

—Da, tată — îl încredinţa Joe.

Apoi stătu locului un răstimp, privind la satul luminat.

—Tată, e tare departe pînă în Scoţia?

Sam se opri, lăsîndu—şi capul pe pieptul său lat. Răsuflă adînc şi cu tristeţe.

—E cale lungă—lungă pînă acolo. Joe. Aş zice chiar că e mult mai departe decît pînă unde vei ajunge tu vreodată. E cale lungă—lungă.

Apoi, copleşiţi de tristeţe, coborîră unul lîngă altul spre sat.

CAPITOLUL VIII. PRIZONIERĂ ÎN ŢINUTURILE DE MUNTE

Aşa cum îi spusese Sam Carraclough fiului său, din satul Greenall Bridge din Yorkshire piuă ia moşia ducelui de Eudling, sus, în ţinuturile de munte ale Scoţiei, era „o cale lungă—lungă". Mult prea lungă ca să doreşti s—o faci pe jos.

Ca să ajungi acolo, ar trebui să mergi aproape drept spre nord, mai întîi de—a curmezişul landelor şi al şesurilor din Yorkshire. Cotind spre răsărit, ai trece printr—un ţinut sălbatic, apoi prin regiuni cu nenumărate ferme. Dacă ai merge cu trenul, privind pe fereastră spre dreapta, ai vedea Marea Nordului sclipind jos, sub stâncile înalte. În stînga s—ar vedea turnurile vechilor cetăţi si apoi vălul de funingine de deasupra centrelor industriale din Durham, unde, de—a lungul gurilor rîului, se zăresc schelele mari pentru vapoare, iar cărbunele se scurge cu trenul, în torente, spre docurile porturilor maritime.

Întunericul nopţii se lăsă devreme în timpul acestei călătorii, pentru că ţinutul acela se, ; află sus, în nord, unde soarele apune devreme şi răsare târziu. Şi trenul ar merge mai departe şi mai departe, fluierînd în întuneric, gonind peste poduri şi rîuri, traversînd în sfîrşit rîul Tweed, ceea ce—ar arăta că Anglia rămîne în urmă.

Urnind, trenul ar alerga mai departe în noapte, trecând prin oraşele industriale ale Scoţiei de jos, unde furnalele şi forjele luminează în întuneric mai puternic decît lumina din timpul zilei, şi pesle podurile puternice aruncate peste gurile largi ale nurilor, pe care scoţienii le numesc „estuare".

Dimineaţa, trenul dumitale încă ar mai goni, numai că acum ţinutul se va ii schimbat. N—ai mai întîlni oraşe pline de fum ; se va fi ivit în schimb frumosul pămînt al Scoţiei, pe care poeţii l—au cîntat timp de secole, cu munţii lui albaştri, cu lacurile tivite cu verde şi cu păşunile unduitoare unde—şi păzesc ciobanii turmele.

Dar treimi ar merge mai departe, iar pămîntul ar deveni tot mai sălbatic şi mai sălbatic, dealurile mai frămîntate, lacurile mai strîns îngrădite de zone păduroase. Locurile ar fi tot mai pustii şi mai pustii, făcîndu—şi apariţia acum mari întinderi năpădite de bălării, unde nu întîlneşti oameni decît foarte rar, unde ciurde de căprioare hoinăresc nestingherite. Şi—ai merge mai departe şi mai departe, tocmai sus, la capătul de nord al ţinutului.

Acolo, în punctul cel mai îndepărtat, se află marea proprietate scoţiană a ducelui de Kudling, casa tristă, din piatră, care dă spre mare către insulele Shetland — acele stranii petice de pămînt încastrate în stîncă, unde viaţa este atît de aspră şi clima atît de severă. Natura pare să fi transformat aici formele de viaţă, astfel încît ele să poată supravieţui; aici, caii şi cîinii au devenit foarte mici, totuşi extraordinar de vigurosi, aşa încît să poată trăi pe un pămînt aspru, cu o climă aspră.

Şi acolo, departe, în acel ţinut nordic, se afla noul cămin al lui Lassie. Acolo era hrănită şi îngrijită cu atenţie. Hrana care i se dădea era dintre cele mai bune. În fiecare zi era pieptănată, periată, i se făcea pedichiura şi era învăţată să stea într—o poziţie perfectă, încît într—o zi să se poată prezenta la marile expoziţii şi să aducă şi mai multă faimă ducelui de Kudling si crescătoriilor sale de cîini.

Ea se supunea cu răbdare la toate tratamentele lui Hynes, ca şi cum ar fi ştiut că orice protest era de prisos, dar în fiecare zi, exact înainte de patru după—amiaza, ceva se trezea în ea şi obiceiul de o viaţă întreagă o chema. Sfîşia sîrma ţarcului sau se năpustea asupra gardului şi încerca să—l sară.
Nu uitase !

În răcoarea limpede, sănătoasă a aerului de munte, ducele de Eudling cobora călare pe potecă. Priscilla călărea alături de el pe calul ei zburdalnic, îndesat şi cu picioare scurte. Calul îşi arcuia gîtul şi se ridica în două picioare.

—Mîinile — tună ducele. Ăsta—i secretul. Struneşte—l acum uşor. Ţine mîinile bine !

Priscilla zîmbi. Bunicul ei se credea o autoritate atît de mare în materie de animale de tot soiul, încît nu putea călăii fără să n—o copleşească cu un torent de sfaturi. în realitate, însă, era foarte mîndru de felul în care călărea Priscilla, iar ea ştia asta.

—De aceea ţi—a dat natura mîini şi picioare — urlă el. Picioare — ca să împingi calul înainte, mîini — ca să—l struneşti. Totul depinde de mîini şi picioare.

Ducele şedea, drept în şa şi continua să dea sfaturi, dar gloaba lui sură, solidă, mergea în *buestru* cu răbdare, fără nici o schimbare în mers sau ţinută. Dacă ducele ar fi fost lăsat în voia sa, în ciuda viratei, fără îndoială c—ar fi încălecat cei mai nărăvaşi cai de călărie pe care—i avea; dar familia sa, printr—un fel de alianţă, conspirase să—l limiteze la mîrţoaga asta bleaga şi neprimejdioasă pe care călărea acum.

Priscilla ştia şi ea acest lucru, aşa că dădu din cap ca şi cum calul lui greoi ar fi căpătat dintr—o dată o ţinută mîndră şi un mers elegant.

—Ah, acum înţeleg ce vrei să spui, bunicule — zise ea. Ducele îşi umflă fericit pieptul, pentru că, într—adevăr,
era fericit. La vîrsta lui înaintată, găsea puţine lucruri care să—l desfete mai tare decît prezenţa nepoatei sale şi nu—şi putea dori nimic mai plăcut decît aceste zile în care călăreau împreună sau se plimbau pe moşia lui din nord.

—Ce zici, ce vreme? Minunată ! Admirabilă !

Ţipă asta cu aerul unui proprietar mîndru, de parcă el însuşi, ducele de Eudling, ar fi fost răspunzător de miresmele din aer şi de căldura domoală a soarelui.

—Toată vara aici ! exclamă el cu bucurie. Toată vara ! Apoi, la toamnă, înapoi la Yorkshire. Aşa că o să ne mai distrăm încă bine împreună.

—Dar la toamnă merg la şcoală. Voi fi departe, în Elveţia, bunicule.

—Elveţia!

Ducele rosti cuvîntul într—un fel atît de tunător, încît calul Priscillei săli cîţiva paşi în lături.

—Dar trebuie să merg la şcoală, bunicule.

—Fleacuri — tună ducele. Tihniţi iete la şcoală în ţări străine — le înveţi să sporovăiască în limbi străine, ca maimuţele. Niciodată n—am putut să înţeleg de ce există asemenea lucruri ca limbile străine — ori, dacă există, de ce cineva cu puţină judecată să dorească să le vorbească. Uită—te la mine. Engleza mi—ajunge. Niciodată, toată viaţa mea, n—am vorbit un cuvînt în vreo altă limbă şi am dus—o destul de bine. nu—i aşa?

—Doar nu doreşti să cresc fără educaţie, bunicule?
—Fără educaţie ! Ai destulă educaţie. Toată aiureala asta modernă nu este educaţie — să înveţi o fată să se sclifosească într—o limbă oarecare, fără nici un sens, pe care numai un străin ştie cum s—o înţeleagă. Aiureală modernă, aşa o numesc eu ! Pe vremea mea, noi educam oamenii cum se cuvine.
—Şi cum se cuvine, bunicule?
—Să te înveţe cum să conduci o casă, asta este. Pe vremea mea, fetele erau învăţate să—şi facă datoria: să conducă o casă cum se cuvine. În zilele de azi, li se umple capul cu prostii. Pfui! Generaţia asta modernă ! Cresc impertinenţi, contrazic întotdeauna pe cei mai în vîrstă. N—au nici un respect pentru vîrstă, asta e. Şi tu mă contrazici — ei bine, ţi—o interzic. Nu mai admit nici o impertinenţă.. Căci eşti impertinentă, nu—i aşa?
—Da, bunicule.
—Aha, da? îndrăzneşti să spui da, chiar în faţa mea?
—Trebuia s—o fac, bunicule. Abia mi—ai spus să nu te contrazic, şi dacă as fi spus nu, atunci te—aş fi contrazis, nu—i aşa?
—Hm—hm! făcu ducele.

Apoi, triumfător, îşi netezi mustaţa lungă şi albă, ca şi cum ar ti cîştigat o bătălie. îşi privi nepoata, al cărui păr lung, bălai, se rostogolea ca o cascadă de sub pălăria de călărie pe umerii îmbrăcaţi într—un tricou de lînă. Tuşi, pufni îşi răsuci mustaţa din nou, apoi zîmbi dînd din cap.
—Eşti o ştrengăriţă impertinentă — spuse el. Dar mai există o speranţă pentru tine. Ştii, eşti întocmai cum am fost si eu la vii sta ta. Tu eşti ca mine, exact aşa. Semeni cu mine — singura din familie care—mi seamănă ! Aşa că pentru tine mai există o speranţă.

Cînd caii tropăiră în curtea pavată a grajdurilor, ducele se răsti la rîndaşul care le ieşi să le ia caii.
—Nu—l ţine de cap, omule — îi strigă el. Nu—mi place să mi se ţină calul de cap cînd descalec. Pot să descalec foarte bine şi fără vreun ajutor.

Agitîndu—se şi pufnind nervos, ducele rămase în picioare, în timp ce Priscilla slăbi chinga poneiului ei şi—l duse spre grajd.
—Bravo ! strigă el pe un ton binevoitor. Unei fete care nu stic să hrănească şi să pună şaua pe un cal, n—ar trebui să i se permită să călărească. Dacă singur nu ştii cum, atunci nu vei putea niciodată să spui altcuiva cum trebuie s—o facă.

Bine dispus, bătrînul o porni alături de nepoată—sa de—a lungul grajdurilor, spre casa cea mare. Cînd ajunseră lîngă clădirea joasă de piatră, Priscilla se opri, căci lîngă clădire se aflau ţarcurile pentru cîini. În fiecare din ele, cîte un cîine sărea, lătra şi făcea tărăboi — numai într—unui singur, nu. în ţarcul acela era un collie frumos, în trei culori. Nici nu lătra, nici nu sărea, ci stătea în picioare, cu capul întors spre sud. Plivea în gol.

Asupra acestui cîine se opriră ochii Priscillei.
—Ce este? Ce s—a întîmplat ? întrebă ducele, iritat.
—Căţeaua aceea. De ce e în lanţ, bunicule?

Ducele trasări şi privi cu atenţie la cîine. O clipă, rămase liniştit, apoi izbucni ca o explozie. Răcni atît de tare, încît grajdurile şi cuştile bubuiră.
—Hynes! Hynes ! Unde se tot ascunde omul ăsta? Unde—o fi?
—Vin, domnule. Vin — se auzi vocea îngrijitorului de cîini, care sosea alergînd din cealaltă parte a curţii. Da, domnule. Sînt aici, domnule.

Ducele se întoarse.
—Nu te furişa aşa în spatele meu — mugi ducele. Ce face căţeaua asia în lanţ ?
—Eu am pus—o în lanţ, domnule. Rupe şi zgîrie sîrma. Am reparat—o de o mulţime de ori, dar în fiecare după—amiază face la fel. Dumneavoastră mi—aţi spus să—mi iau toate maşinile de siguranţă şi . . .
—Dar n—am spus niciodată de lanţ. Nici unul din cîinii mei nu stă în lanţ, pricepi?
—Atunci, nu uita. Nici un cîine — niciodată! Ducele se întoarse furios, cît pe—aci s—o calce pe Priscilla
pe picior. Apoi privi la ea, căci îl trăgea de mînecă.
—Bunicule, căţeaua asta nu arată bine de loc. Nu face mişcare. N—ar putea veni cu noi la plimbare? E atît de drăguţă !

Ducele clătină din cap.
—Nu putem face asta, draga mea. Nu va mai fi în formă niciodată.
—În formă ?
—Da. O prezint la expoziţie. Ea este vedeta. Dacă o lăsăm să alerge liberă cu noi, se va umple de scaieţi, şi i se vor strica jambierele. Ştii că aşa ceva nu se poate !
— Dar ar trebui să se mişte puţin, nu—i aşa?
Priveau amîndoi căţeaua din dosul sîrmei. Lassie stătea în picioare, neluîndu—i în seamă, ca si cum tir fi fost o regină, iar ei nişte fiinţe atît de inferioare, încît nici nu meritau să fie privite.
Ducele îşi frecă bărbia.
—Da. Aş zice şi eu că i—ar face bine ceva mai multă mişcare. Hynes !
—Da, domnule.
—Are nevoie de plimbare. Ai grijă să facă o plimbare lungă în fiecare zi.
—Va încerca să fugă, domnule.
—Pune—i o lesă, idiotule ! Te vei plimba chiar tu cu ea. Să ai grijă să facă mişcare. Vreau ca această căţea să fie într—o formă perfectă.
—Da, domnule.
Ducele şi Priscilla se întoarseră spre casă. Hynes îi privi îndepărtîndu—se. După ce dispăru, îşi puse şapca în cap cu furie. îşi trecu dosul mîinii peste gură, apoi se răsuci spre căţea.
—Deci trebuie să te plimbi, nu—i aşa, milady ? zise el. Ei bine, te voi plimba. Ce—o să te mai plimb eu !!
Dar căţeaua nu luă în seamă vocea lui. Stătea la capătul lanţului, privind drept înainte — privind spre sud.

CAPITOLUL IX. ÎN SFÎRŞIT DIN NOU LIBERTATE!

Acel simţ curios al animalului care—i spune eu exactitate ce oră din zi este, acel simţ al timpului pe care—l avea Lassie o determină să iacă asta. Căci dacă ar fi fost oricare altă oră din zi, Lassie ar fi urmat obiceiului ei de o viaţă, de a asculta de un ordin, şi s—ar fi reîntors la Hynes. Dar ea n—o făcu.

Asta se întîmplase în timpul uneia din plimbările hotărîte de curînd, cînd Lassie mergea ascultătoare lîngă piciorul lui Hynes. Lassie avea lesa la gît, dar nu pleca înainte si nici nu rămînea în urină, încît Hynes să fie nevoit s—o tragă. Mergea ca un cîine bine dresat, aproape de piciorul stîng, astfel încît capul îi atingea genunchiul lui Hynes. După cum era de dorit, totul era în ordine — numai că Hynes, fiind obligat să facă el însuşi mişcaie, pentru ca Lassie să poată fi ţinută într—o bună condiţie fizică nu—şi uitase supărarea. El dorea să se întoarcă la ceaiul lui — si, în acelaşi timp, voia să—i arate lui Lassie „cine era stăpînul".

Şi astfel, absolut fără nici un rost, el smuci lesa pe neaşteptate.

—Mişcă—te, nu vrei? se răsti el.

Lassie simţi la gît smucitura bruscă şi şovăi. Era doar uşor nedumerită. Dat fiind dresajul îndelungat, ştia că făcuse exact ceea ce i se ceruse. Fără îndoială, totuşi, că omul ăsta aştepta insă altceva. Dar nu era sigură ce anume.

Aşa că, în momentul acela de şovăială, ea îşi încetini pasul. Aproape cu satisfacţie —, Hynes observă faptul. Se întoarse si smuci de lesă.

—Vino odaia ! Vino cînd îţi spun ! strigă el.

La tonul acela ameninţă tor, Lassie dădu îndărăt. Hynes smuci din nou. Lassie tăcu ceea ce—ar fi făcut oricare alt cîine : se încorda, aşfeutînd smucitura, şi—şi plecă puţin capul.

Hynes trase mai tare. Lesa alunecă peste capul ei. Era liberă !

În fracţiunea de secundă în care Hynes văzu asta, el acţiona potrivit cu natura sa — dar nu potrivit cu cunoştinţele sale de îngrijitor de cîini. Se repezi s—o apuce. Dar era tocmai lucrul pe care nu trebuia să—l facă. Căci, în mod instinctiv, Lassie sări in lături, pentru a se feri de el.

Gestul lui Hynes nu făcuse decît un singur lucru : îi arătase lui Lassie clar că, de fapt, dorea să se ferească de el. Dacă i—ar fi vorbii normal, e probabil c—ar fi venit la el. Şi, de fapt, dacă i—ar fi ordonat doar să—l urineze, poate că s—ar fi înapoiat la cuşcă, nedeterminată de nimic altceva decît de obiceiul căpătat prin dresaj de a asculta de om.

Hynes era totuşi destul de bun îngrijitor de cîini, ca să—şi dea seama că făcuse o mare greşeală, că dacă se va mişca din nou în mod ameninţător, ar putea să sperie căţeaua şi inii tare. Aşa că începu să facă ceea ce ar fi trebuit să facă din primul moment.

—Hai, Lassie, vino aici — zise el.

Lassie stătea nehotărîtă. Dresajul o îndemna să asculte. Dar săritura aceea bruscă spre ea îi era prea proaspătă în amintire.

Hynes văzu asta. Luă un ton linguşitor, cu care credea — c—ar putea s—o ademenească.

—Lassie e frumoasă. Frumoasă căţeluşă — scanda el. Frumoasă căţeluşă, hai stai liniştită. Nu te mişca acum. Stai acolo.

El îngenunche pe jumătate si pocni din degete, pentru a reţine atenţia cîinelui. Pe neobservate, puţin cîte puţin, se tîrî mai aproape.

—Stai pe loc acum — ordonă Hynes. Antrenamentul de o viaţă pe care Sam Carraclough îl făcuse cu Lassie părea să aibă efect. Deşi nu—l putea suferi pe Hynes, Lassie fusese învăţată că trebuie să asculte de fiinţele omeneşti care îi dădeau ordine.

Dar mai exista un alt impuls, de care ascultase o viaţă întreagă şi care o îndemna ceva, deşi în mod vag. Era simţul timpului. Nedesluşit, înnegurat, el începu să se trezească. Ea nu ştia acest lucru, nu—l gîndea cu claritate, cum ar fi făcut un om. încetişor, însă, el începu să se desluşească. Era doar ca o trăsărire.

Era timpul... timpul să... timpul să...

Lassie îl observă pe Hynes cum se tîrăşte mai aproape. Îşi ridică puţin capul.

Era timpul... timpul să... timpul să plece...

Hynes se strecură mai aproape. încă o secundă şi va fi destul de aproape ca să înhaţe căţeaua — să—şi înfigă degetele în coama ei bogată şi să se agate de ea pînă va putea să—i petreacă din nou lesa pe cap.

Lassie îl urmărea. Impulsul devenea mai clar.

Era timpul... timpul să plece după...

Hynes se pregăti să sară. Ca si cum ar fi simţit, Lassie se feri într—o parte şi se îndepărtă cu cîţiva paşi de omul care se tîra spre ea. Voia să fie liberă.

—Dracu să te ia ! explodă Hynes.

Dîndu—şi seama că făcuse din nou o greşeală, începu iar :

—Drăguţă, Lassie, hai acum. Stai liniştită. Stai acolo — însă Lassie nu—l mai asculta. Numai cu o parte a simţurilor observa omul care se tîra mai aproape. Restul fiinţei ei era din ce în ce mai atent la impulsul care devenea tot mai clar şi mai clar. Avea nevoie de timp. Simţea într—un fel că dacă acest om o va ajunge, va fi din nou nenorocită.

Păşi iar înapoi. Şi, exact în acelaşi moment,. Hynes se repezi. Lassie sări în lături.

Hynes se ridică furios în picioare. Se îndreptă spre ea, eu cuvinte alintătoare. Lassie se dădu însă îndărăt. Păstra mereu aceeaşi distanţă între Hynes şi ea — distanţă, pe care o cunoaşte atît de bine un animal — distanţă care—l pune la adăpost de atingerea neaşteptată a duşmanului.

Instinctul ei îi spunea : „Ţin—te departe de el. Nu—l lăsa să te—ajungă. Pentru că aici este ceva. . . altceva. Este timpul... timpul să pleci... timpul să pleci după"...

Şi atunci dintr—o dată, în clipa aceea, Lassie ştiu ce are de făcut. Ştiu, tot atît de sigur si de neîndoielnic ca şi limbile unei pendule care arată ora patru fără cinci minute.

Era timpul să plece după băiat !

Se întoarse şi porni la trap — porni la trap ca şi cum n—ar fi avut de mers decît cîteva sute de metri. Nu exista nimic care să—i spună că întîlnirea unde voia să se ducă era la o distanţă de sute de mile şi zeci de zile de mers. Nu exista decît conştiinţa clară, simplă, a unei datorii ce trebuia împlinită. Şi— avea să o împlinească cît putea mai bine.

Îl auzi în spatele ei pe Hynes. Alerga strigînd. Trecu de la trap la galop. Nu—i era teamă, de parc— ar fi ştiut că această creatură pe două picioare n—avea s—o poată prinde niciodată. Nici măcar nu avea nevoie să mărească viteza. Urechile ei lăsate pe spate îi spuneau cît de aproape era Hynes. Şi apoi mai era ceva : cîinii, ca majoritatea animalelor, au ochii aşezaţi pe cap mult mai lateral decît oamenii si, în felul acesta, ei pot vedea înapoi la cea mai uşoară întoarcere a capului.

Lassie nu părea să se neliniştească din cauza lui Hynes. Mergea înainte în galop sigur de—a lungul potecii, peste pajişte. Un moment, inima lui Hynes tresări de speranţă. Poate că, gîndi el, Lassie avea să se îndrepte înapoi spre cuşti.

Dar cuştile unde fuseseră pusă în lanţ şi în ţarc nu puteau fi un cămin pentru Lassie. Erau un loc detestat. Hynes pierdu speranţa cînd văzu căţeaua cotind în jos p« poteca aşternută cu pietriş, către poarta principala

Inima lui Hynes trasări pentru a doua oară. Poarta era întotdeauna închisă, iar zidurile posomorite de granit dimprejurul conacului care aparţinea moşiei erau înalte. Poate că totuşi o va putea încolţi.

Priscilla şi bunicul ei urcau călări drumul dinspre satul de pescari şi se opriră lîngă poarta de fier a conacului.

—O deschid eu, bunicule — zise fata.

Şi fata alunecă uşor din şa, în timp ce ducele mormăi ceva în semn de protest. Dar Priscilla ştia că putea să descalece şi să încalece mult mai uşor decît bunicul ei. Căci, împotriva tuturor protestelor, era bătrîn şi, pentru el, urcatul în şaua chiar celui mai liniştit cal era o treabă însoţită de multă pufăială, gîfîială si gemete.

Înfăşurîndu—şi hăţurile pe braţul îndoit, fata trase zăvorul şi, împingînd cu toată greutatea trupului poarta de fier, o deschise încet.

Abia atunci auzi larma. Privind pe potecă, îl văzu pe Hynes. Alerga înspre ea. înaintea lui se afla frumosul collie. Iar Hynes striga :

—Închideţi poarta, domnişoară Priscilla! închideţi poarta ! A scăpat căţeaua. N—o lăsaţi să iasă afară! închideţi poarta !

Priscilla privi împrejur. În faţa ei se afla poarta cea mare. Nu trebuia decît s—o împingă la loc şi Lassie ar fi rămas captivă în interiorul curţii.

Fata aruncă o privire bunicului ei. Habar n—avea de toată agitaţia. Fiind surd, nu auzise strigătele disperate ale lui Hynes.

Priscilla începu să tragă poarta. O clipă, se propti în ea cu toată greutatea. îl auzi numai pe jumătate pe bunicul ei, care începuse să urle protestînd, neştiind despre ce—i vorba. Dar uită de asia, si în mintea ei nu văzu decît o singură imagine. Era imaginea unui băiat de la ţară, cu puţin mai înalt decît ea, stînd în picioare lîngă plasa de sîrmă a unui ţarc şi spunîndu—i cîinelui său : „Rămîi aici pentru

totdeauna şi lasă—ne pe noi în pace — şi să nu mai vii acasă niciodată". Şi ea ştiu atunci că, în timp ce rostea acestea, toate simţurile băiatului, fiecare fibră din el plîngea, spunînd contrariul.

Stătea aşa în picioare, revăzînd în minte această imagine, ascultînd acele cuvinte ca şi cum ar fi fost rostite din nou. Şi încă nu închisese poarta.

Bunicul ei tot mai pufnea încă, dîndu—şi seama că se întîmpla ceva ce simţurile lui bătrîne nu puteau percepe. Hynes ţipa într—una :

—Închideţi poarta, domnişoară Priscilla ! închideţi—o ! Priscilla rămase un moment nehotărîtă, apoi prinse degrabă să împingă poarta în lături. O umbră trecu pe lîngă genunchii ei, iar fetiţa rămase privind pe drum în jos, urmărind căţeaua care fugea hotărîtă la galop, ca şi cum ar fi ştiut că avea de făcut un drum lung, lung. Aşa că—şi ridică mîna.

—Adio, Lassie — zise ea încetişor. Adio şi... noroc! Ducele şedea pe cal în sa, fără să se uite la căţeaua de pe drum, şi—o privea ţinta pe nepoată—sa.

—Ei bine, să mă înghită raiul — şopti el. Să mă înghită raiul !

CAPITOLUL X. ÎNCEPUTUL UNEI LUNGI CĂLĂTORII

Se lăsa amurgul în timp ce Lassie cobora pe drumul plin de praf. Mergea acum mult mai încet, iar ţinuta ei avea ceva nebotărît. Se opri, apoi se întoarse în direcţia de unde venise. Îşi ridicase capul fiindcă era tare încurcată .

Imboldul stîrnit de simţul timpului o părăsise. Un cîine nu ştie nimic despre hărţi şi distanţe, aşa cum ştie un om. La ora asta, Lassie ar fi trebuit să se întîlnească cu băiatul şi să se afle în drum spre casă — acasă, unde să mînînce.

Era vremea să mănînce. Anii de obişnuinţă, o făceau pe Lassie să simtă acest lucru. Acolo, în cuşcă, i s—ar fi pus dinainte o strachină cu carne bună de vacă şi o fiertură de porumb. Dar acolo, în cuşcă, mai era şi un lanţ, care făcea dintr—un cîine un prizonier.

Lassie rămase în picioare nehotărîtă, apoi un alt simţ începu să i se trezească. Era simţul de a se întoarce acasă — unul din cele mai puternice simţuri dintre toate instinctele animalelor. Şi acasă nu însemna cuşca pe care abia o părăsise. Acasă însemna căsuţa unde stătea culcată pe covoraşul din faţa vetrei, unde era căldură şi unde vocile si mîinile o mîngîiau. Acum, că se pierduse, acolo voia să meargă.

Îşi înălţă capul, o dată cu dorul de căminul ei adevărat ce se trezea în ea. Adulmecă adierea, ca si cum i—ar fi cerut desluşiri. Apoi, fără ezitare, porni pe drumul ce ducea spre sud.

Nu cereţi nici unei fiinţe omeneşti să explice cum de ştia asta. Poată că, cu mii si mii de ani în urmă, înainte să i se fi dezvoltat gîndirea, avusese şi omul acelaşi instinct de a se întoarce acasă, dar chiar dacă l—a avut vreodată, acum nu—l mai are. Cu toată dezvoltarea minţii lui, omul nu poate spune cum de o pasăre sau un animal închis într—un coş, dus în întuneric la cîteva mile depărtare, porneşte drept spre casa lui cînd este eliberat. Omul ştie numai că animalele pot face ceea ce el nu poate nici să facă, nici să explice.

Şi Lassie nu avea nici o ezitare. Simţurile ei erau stăpînite de o mare mulţumire, iar înăuntrul ei se aşternuse liniştea. Mergea acasă. Era fericită.

Nii avea cine să—i spună şi nu exista nici un mijloc prin care să afle că ceea ce încerca ea era de

domeniul imposibilului, că avea de parcurs sute de mile peste un ţinut sălbatic — o călătorie ce ar fi dat de furcă multora dintre oamenii care s—ar fi încumetat să o facă pe jos.

Un om poate să—şi cumpere pe drum o hartă, dar de unde bani la un cîine, ca să—şi plătească hrana? El n—are nici un ban, în afară de dragostea pentru stăpînul lui. Un om poate citi pe drum semnele indicatoare, dar un cîine trebuie să meargă orbeşte, după instinct. Un om ştie cum să treacă marile lacuri ce se întind de la răsărit la apus, aproape de—a curmezişul întregului ţinut, şi care barează drumul oricărui animal ce merge spre sud. Şi cum ar putea şti o căţeluşă că valorează mult şi că în sate şi—n oraşe trăiesc sute de oameni cu ochiul ager, care ar dori s—o prindă tocmai pentru acest motiv !

Erau atît de multe lucruri pe care un cîine nu le putea şti, dar pe care le putea învăţa prin experienţă ! Lassie porni fericită la drum. Călătoria începuse.

Spre sfîrşitul lungului amurg, care de obicei în nord se prelungeşte, doi oameni şedeau în faţa casei lor. Ca si la celelalte căsuţe din sat care se aliniau pe strada veche şi îngustă, pereţii erau îngroşaţi de straiul de var depus în decursul anilor.

Bărbatul mai în vîrstă, îmbrăcat în haine aspre, ţesute în casă, îşi aprinse pipa cu grijă şi—şi ridică privirea fumînd liniştit. Urmărea rotocoalele de fum care se destrămau în aerul liniştit al serii. Deodată simţi că bărbatul mai tînăr îl strînge brusc de braţ,

—Wullie, ia uită—te colo !

Bărbatul mai în vîrstă privi spre locul arătat. Trecu o vreme pînă ce în ochii lui văzură clar prin întuneric. Era un cîine care venea spre ei.

Bărbatul mai tînăr, purtînd jambiere şi haine de catifea reiată, se ridică.

—Pare să fie ceva de capul lui, Wullie — zise el.

—Da, Geordie, e un collie inimos.

Ochii lor îl urmăriră, in timp ce se apropia. Apoi cel mai tînăr se mişcă.

—Doamne, Wullie, parc—ar fi acel collie frumos al moşierului. El e ! Aş jura că—i el. L—am văzut acum două zile, cînd am fost sus la McWheen, să vorbim despre pescuitul somonului. O fi scăpat, de bună seamă.

—Aoleu, si ce—are să se—ntîmple...

—A, o răsplată pentru omul care—l găseşte.

—Aoleu !

—Aha !

Bărbatul mai tînăr zvîrli această ultimă exclamaţie peste umăr, căci se şi năpustise în stradă. El bară drumul căţelei.

—Vino aici, fetiţo [2] — o chemă el. Aci, fetiţo!

Se lovi cu palma peste genunchi, în semn de prietenie.

Lassie privi în sus spre el. Urechea ei prinse sunetul care reprezenta aproape numele ei : ,,lass". Dacă omul s—ar fi apropiat mai încet, poate că l—ar fi lăsat să pună mîna pe ea. Dar el se mişca prea repede. Lassie îşi reaminti dintr—o dată de Hynes. îl ocoli uşurel, şi, fără să—şi modifice mersul, trecu în fugă pe lîngă el. Omul se repezi după ea. Lassie îşi încorda muşchii si, ca un jucător de fol bal. îşi mări viteza, aşa că omul scăpă momentul potrivit. Lassie făcu cîţiva paşi în salturi mari, apei îi reluă mersul ei hotărît.

Dar bărbatul alerga după ea pe uliţa satului. Lassie grăbi din nou pasul şi începu să fugă în galop întins. Cu cît o fugărea omul mai tare, cu atît mai mult se fixa în mintea ei gîndul că nu trebuia să lase nici o fiinţă omenească să pună mina pe ea. A fugări un cîine înseamnă pur si simplu să—l înveţi să fugă.

Cînd scoţianul văzu că n—are nici o şansă s—o prindă din fugă. se opri si luă de pe jos o piatră. Crezu că va putea s—o azvîrle înaintea lui Lassie, încît sunetul pietrei în cădere să poată ajunge la ea si s—o întoarcă înapoi spre el. Ridică braţul si aruncă. Dar ţinti prost. Piatra căzu aproape de umărul lui Lassie. Încă în timp ce piatra cădea, ea îşi schimbă mersul, ca un ponei bine antrenat la jocul de polo, păşind cu celălalt picior din faţă. Se îndreptă spre şanţ. Cu burta la pămînt, fugea cu o Viteză

---

[2] Fetiţă — în englezeşte ,,lass". (n.r.)

uimitoare. Dădu peste o deschizătură în gardul viu. Se făcu nevăzută prin ea şi, de pe drum dădu buzna pe cîmpul pustiu de dincolo de şanţ.

Odată ajunsă acolo, se întoarse din nou spre sud si reveni la trapul ei plin de siguranţă.

Dar acum Lassie învăţase un lucru. Trebuia să se ţină departe de oameni. Dintr—un motiv oarecare, pe care ea nu—l putea înţelege, mîinile lor îi erau potrivnice. Vocile lor erau acum aspre şi mânioase. Strigau şi aruncau după ea cu lucruri. Oamenii erau plini de ameninţări. Prin urmare, trebuia să se ţină departe de ei. Acest gînd i se fixă cu tărie în minte. în prima zi, Lassie învăţase prima ei lecţie.

În cea dintîi noapte, Lassie merse hotărîtă înainte. Niciodată, în cei cinci ani de existenţă, nu rămăsese singură pe—afară, noaptea. Aşa că n—avea o experienţă care s—o ajute, ci numai instinctul. Iar instinctul ei era ascuţit şi ager. Mergea hotărîtă pe drumeagul ce trecea peste cîmpul presărat cu buruieni. Această potecă îi dădea o adîncă satisfacţie, căci se îndrepta spre sud. Mergea la trap de—a lungul ei, cu încredere şi siguranţă.

În cele din urmă, ajunse la o movilă, de unde, jos, în vale văzu formele nedesluşite ale clădirilor unei ferme. Se opri brusc, cu urechile ciulite şi cu nasul tremurînd. Simţurile ei teribil de ascuţite descifrară povestea locuinţei din vale tot aşa de clar cum o fiinţă omenească ar citi într—o carte. Ea văzu în minte caii care stăteau în şură, oile, un alt cîine, mîncarea şi oamenii. Cu precauţie, porni în jos pe povîrniş. Mirosul de mîncare era plăcut şi ea mersese mult timp fără să mănînce. Ştia că trebuie să fie prudentă, pentru că şi acolo erau oameni. Mintea ei era obsedată de faptul că trebuia să—i ocolească. Coborî cărarea la trap.

Apoi, deodată, se auzi lătratul de alarmă al celuilalt cîine.

Îl auzea alergînd spre ea. Se opri, aşteptînd. Poate că era prietenos.

Dar nu era. Venea pe cărare rupînd pămîntul, cu coama zbîrlită, cu urechile lăsate pe spate. Lassie se ghemui, pregătită să—i ţină piept. Cînd acesta sări, ea se feri în lături. Cîinele se întoarse, urlînd cu o furie isterică. Lătratul său spunea : „Asta—i casa mea, tu eşti un intrus. E casa mea şi—o voi apăra".

Apoi, de la ferma din vale se auzi vocea înăbuşită a unui bărbat :

—Ce—i, Tommie? Şo pe el !

La auzul vocii omeneşti, Lassie se întoarse. Plecă mai departe. Asta nu era casa „ei". Aici era socotită un cîine vagabond.

Cîinele ciobănesc cu laţe aspre se repezi asupra ei cînd o văzu că se întoarce, lovind—o în coaste. Lassie se răsuci repede, arătîndu—şi colţii. Ca şi cum această ameninţare ar fi fost de—ajuns, celălalt cîine se trase îndărăt.

Hotărîtă, porni mai departe, la trap. Curînd, ferma rămase în urmă. Mergea peste întinderea sălbatică, urmînd poteca făcută de animale. în cele din urmă, într—o depresiune, adulmecă apă. Găsi firul micuţ de apă rece şi bău cu lăcomie. Spre răsărit, cerul se întunecă. Privi împrejur. Rîcîi uşor lîngă o stîncă, cu laba din faţă. Se învîrti de trei ori. apoi se încolăci. în spate era protejată de partea, de stîncă ce ieşea în afară. Ţinea capul îndreptai înainta Acum, chiar dacă dormea, nasul şi urechile o vor avertiza de orice pericol s—ar apropia.

Îşi puse capul pe labă şi oftă adînc.

Dimineaţa următoare, devreme, Lassie se aşternu din nou la drum. Mergea sigur, în pas legănat, lăsînd în urmă milă după milă. Muşchii ei se mişcau în ritm egal, urcînd şi coborînd dealuri şi văi.

Nu se oprea şi nu ezita. Ori de cite ori o potecă ducea spre sud, o urma. Dacă poteca îşi schimba direcţia, o părăsea, ţinîndu—se de cărarea făcută de animale prin buruienişuri dese şi hăţişuri.

Cind cărarea ducea spre un oraş sau o fermă, o ocolea, înconjurînd locuinţele, pentru a se ţine departe de oameni. Aşa că, prin locurile unde trăiau oameni, Lassie mergea cu prudenţă, ferindu—se instinctiv, alunecînd ca o stafie prin umbra unui crîng sau a unui desiş, folosindu—se de fiecare loc împădurit.

În cea mai mare parte, terenul pe care—l străbătea urca, deoarece înaintea ei se afla un lanţ de munţi. Fără greş, ea se îndrepta spre panta cea mai joasă, unde trebuia să fie o trecătoare. Pe măsură ce ziua trecea, ajungea, tot mai sus şi mai sus, iar cerul se acoperea de nori ca de plumb.

Deodată sclipi un fulger şi bubui tunetul. Lassie şovăi şi schelălăi speriată. îi era frică.

E inutil să dojeneşti un cîine pentru că—i e frică. Un cline dă dovadă de atîtea ori de curaj, încît clipele lui de teamă nu trebuiesc luate în seamă. Şi, ca să spunem adevărul, puţini cîini din rasa collie pot suporta tunetele şi fulgerele.

Sini mulţi clini cărora nu le pasă de asemenea zgomote. Sînt cîini, ca aceia de vînătoare, care sînt cei mai fericiţi cînd aud o împuşcătură. Dar nu un collie. S—ar părea că această rasă, fiind de atîta vreme tovarăşa omului, a învăţat că acest sunet ascuţit, sălbatic, poate însemna un rău. Şi pocnitura unei puşti îi face pe cei mai mulţi cîini din rasa collie să alerge la adăpost. Ei înfruntă alţi vrăjmaşi, dar nu pericolul necunoscut al zgomotului.

Aşadar, Lassie şovăi. Ecoul tunetelor care se rostogoleau răsuna prin munţi şi torentele de ploaie ale acestei furtuni sălbatice din nordul Scoţiei o biciuiau. Luptă multă vreme împotriva fricii, dar în cele din urmă nu mai putu rezista. Se îndreptă spre un loc al defileului presărat cu bolovani unde stîncile se căscau formînd o peşteră uscată. Se ghemui acolo, lipindu—se cu spatele de stîncă, în timp ce tunetul bubuia şi răsuna ca ecoul unui tir de artilerie.

Dar nu—şi întrerupse călătoria pentru multă vreme. Cînd furtuna se îndepărtă, bubuind, spre lanţul de munţi, ea se ridică în picioare. Stătu o secundă cu capul înălţat, adulmecînd aerul. Apoi porni din nou cu pasul ei lung şi legănat. Blana ei frumoasă şi bogată era acum împroşcată şi pătată de ploaie şi noroi. Dar mergea hotărîtă mai departe, mergea spre sud.

CAPITOLUL XI. LUPTA PENTRU EXISTENŢĂ

Primele patru zile, Lassie merse fără întrerupere, odihnindu—se doar cîte puţin în timpul nopţii. Nimic nu putea înlocui dorinţa de a merge spre sud, care ardea în ea ca o febră.

În cea de—a cincea zi, o nouă cerinţă începu să—i chinuie simţurile. Foamea. La început, nevoia imperioasă de a merge înăbuşise această senzaţie, dar acum devenise stăruitoare.

Nu—i fusese greu să găsească pîraie pentru a—şi potoli setea, dar căutarea hranei era o problemă care fusese îndepărtată din viaţa ei, prin grija purtată de om. Din cele mai vechi amintiri, hrana nu căzuse în sarcina ei. Îi era asigurata la ore fixe. Omul i—o punea dinainte într—o strachină. Fusese învăţată cu grijă că aceasta era porţia ei şi că nu trebuie să mănînce nici un fel de mîncare pe care ar fi găsit—o în altă parte. An de an, această, lecţie îi fusese băgată în cap. Hrana nu cădea în sarcina ei. I—o procura omul.

Dar acum, dintr—o dată, dresajul si pregătirea de o viaţă întreagă erau fără folos. Nu exista nici un om care, în fiecare după—amiază, să—i pună dinainte o cratiţă cu mîncare. Şi totuşi, acest animal aristocratic trebuia să înveţe să supravieţuiască.

Lassie găsi o modalitate. Ea nu se gîndi la acest lucru cum ar fi făcut o fiinţă omenească. Oamenii au fantezie. Ei pot imagina întîmplări si circumstanţe înainte ca acestea să aibă loc. Cîinii nu pot face însă asta. Ei trebuie să aştepte orbeşte pînă cînd se iveşte împrejurarea respectivă, şi apoi să încerce tot ce le stă în putinţă pentru a—i face faţă.

Totuşi, cum putea face faţă: Lassie acestei noi probleme ? Ea nu avea creierul unui om, ca să se gîndeaseă la asta. Comportarea ei nu se putea întemeia nici pe experienţa din trecut a celor din rasa ei, căci şi asta constituie tot o metodă omenească. în viaţă, un copil mic nu este pus în situaţia să rezolve prea multe situaţii periculoase, deoarece părinţii lui şi alte persoane mai în vîrstă pot să—i spună din propria lor experienţă care este calea de urmat în astfel de cazuri. Animalul însă nu poate transmite

celor tineri din rasa lui experienţa acumulată de el. Orice animal trebuie să facă faţă fiecărei experienţe noi ca şi cum niciodată, în istoria universului, ai lui nu au mai avut. de—a face cu aşa ceva.
Deci, cum ar fi putut Lassie să înveţe să se hrănească singură !

Ea avea acea însuşire a animalelor, pe care probabil că a avut—o cîndva si omul, dar pe care acum n—o mai are : instinctul.

Datorită instinctului şi învăţămintelor trase din propria lor experienţă, animalele reuşesc să ajungă la concluzii la (are omul ajunge prin puterea lui de judecată.

Instinctul era acela care o mina zilnic pe Lassie într—o singură direcţie. Experienţa ei licenţă o învăţa să fie prevăzătoare cu oamenii. Instinctul îi spunea cum să se ferească de ei — să se strecoare prin fundul rîpelor, să alunece cu burta pe pămînt pe muchea dealurilor. Instinctul o învaţă şi să—şi găsească hrana.

În a cincea zi, pe cînd mergea înainte în trapul ei grăbit şi legănat, simţurile începură s—o avertizeze. Se opri pe cărarea bătătorită de animale prin bălării si, cu gîtul întins, rămase nemişcată, ochii, urechile şi nasul ei descifrînd semnele care ajungeau la ea atît de slab, încît o fiinţă omenească, nu le—ar fi perceput.

Mirosul fu cel care—i lămuri mai întîi nedumerirea. Era un miros cald, pătrunzător — miros de mîncare.

Obiceiul unei vieţi întregi o îndemnă pe Lassie să alerge direct spre ea. Dar instinctul domină obiceiul. Se ghemui şi, cu corpul lipit de pămînt, începu să se tîrască împotriva vîntului, înspre miros. Se mişca încet printre buruieni, furişîndu—se tot mai aproape. Apoi, deodată, văzu ceea ce nasul ei simţise. Era o nevăstuică venind pe cărare, ondulîndu—şi corpul ca un şarpe. Ţinea capul ridicat şi trăgea după ea trupul proaspăt ucis al unui iepure de casă. Prada era mult mai mare decît ea, totuşi viguroasa ucigaşă o trăgea cu o iuţeală surprinzătoare. Lăsînd să—i cadă prada, se întoarse să facă faţă ameninţării. Cu dinţii albi, feroci, dezveliţi, nevăstuică scoase un ţipăt strident ce sună ca un strigăt de furie.

Cu capul plecat, Lassie o privi lung. Nu mai văzuse niciodată un asemenea animal si nici prin educaţia ei nu avea obişnuinţa celor din rasa terrier, care s—ar fi aruncat cu iuţeala ghidului asupra oricărui animal rozător. Lassie făcea parte dintr—o rasă de cîini de muncă, de cîini paşnici — şi totuşi instinctul o mînă înainte. Blana de pe gît i se zbîrli încetişor. Buzele i se ridicară, dezvelindu—i dinţii. Urechile i se lăsară în jos pe lîngă cap. Îşi strînse sub ea picioarele dinapoi.

Dar în momentul în care sări, nevăstuică gălăgioasă ţîşni în lături, ghicind parcă exact momentul săriturii. Cu viteza fulgerului, ea îşi croi drum prin buruienile încîlcite, dispărînd fără zgomot, repede, unduitor ca o apă. Lassie se întoarse să se uite după ea, dar simţurile ii erau atrase de altceva — de mirosul de sînge cald al iepurelui care zăcea pe cărare.

Mult timp îl privi. Apoi se apropie aplecîndu—şi capul eu prudenţă, gata să sară înapoi. Căci, deşi simţea mirosul de sînge al mîncării, mai persista încă mirosul nevăstuicii. Cu atenţie, îşi apropie nasul din ce în ce mai mult, pînă cînd atinse prada proaspăt ucisă. Se trase înapoi si se învîrti în jurul ei. Apoi se apropie din nou, se plecă şi apucă vînatul. Îşi înălţă din nou capul şi aşteptă, ca şi cum în acest ţinut sălbatic, departe de orice fiinţă omenească, s—ar ii putut, să audă glasul stăpînului strigîndu—i brusc : „Nu, Lassie ! Dă—i drumul ! Dă—i drumul !" Dar nu auzi nimic.

Stătu nehotărîtă aproape o jumătate de minut, apoi se decise. Cu iepurele în gură, merse mai departe. în timp ce mergea, cerceta bălăriile în dreapta şi—n stingă. Văzu ceea ce dorea : o tufă încîlcită de grozamă, care forma un fel de bîrlog. Se îndreptă spre el şi se încolăci strîns, aşa încît era apărată din trei părţi. Se aşeză jos, dînd drumul iepurelui înaintea ei. îl mirosi din nou. Mirosea bine. Era bun de

După întîmplarea asta, se alese cu un nou simţ. învăţase mirosul de iepure. Restul i—l spusese instinctul. în timp ce mergea înainte, ori de cîte ori nasul ei fin simţea apropierea v"matului, devenea vînător. Pornea în recunoaştere, apoi alerga, îl prindea şi—l mînca. Era înţeleaptă lege a naturii. Ea nu omora iară rost, cum face adesea omul$_3$ Omora ca să trăiască, şi nimic mai mult.

O astfel de hrană era suficientă doar ca s—o ţină în viaţă, atît. Nu mai erau acum acei ochi pătrunzători care s—o supravegheze, să—i noteze greutatea, să se uite la culoarea gingiilor ei, să cerceteze aspectul blănii. Nu mai era nimeni care să spună : „A slăbit cîteva sute de grame; dă—i ceva mai mult ficat de vacă la prînz !" „Nu arată prea grozav ; mai bine să începi să—i dai dimineaţa o strachină de lapte. Ai putea să—i pui în el un ou crud, dacă—l va primi !" „Hm, nu—mi prea place

culoarea gingiilor ei. Cred că mai bine i—ai da o lingură de untură de peşte, o dată pe zi. Asta o va pune în formă !"

Nu mai avea acum toate aceste îngrijiri care se dau unui cîine regesc, ce se culcă noaptea într—o cuşcă uscată. Era un biet cîine costeliv, scofîlcit, cu blana pătată şi sfîşiată, cu burta si cu coada pline de scaieţi. Dar era un cîine care toată viaţa fusese îngrijit cu dragoste, aşa că nu cunoscuse nici o boală. Iar anii aceia de îngrijire îşi spuneau acum cuvântul. Căci avea constituţia robustă, şi muşchii ei puternici o purtau înainte milă după milă, în fiecare zi.

Avea şi o inimă curajoasă, iar instinctul nealterat. Şi astfel, Lassie mergea prin munţi, zi de zi, îndreptîndu—se neabătut spre sud, printre ferigi şi buruieni, peste dealuri şi cîmpii, prin pîraie şi păduri, îndreptîndu—se într—una, neabătut, numai spre sud.

CAPITOLUL XII. CE VĂZU UN PICTOR

Era către mijlocul verii. Leslie Freeth se rezema leneş de prora bărcii. Pufăia mulţumit din pipă şi privea fumul plutind liniştit în aerul rece al dimineţii şi risipindu—se apoi în direcţia lui McBane, care vîslea în ritm regulat.

—Ar fi mai bine să stau în spate, domnule McBane — zise el.

—Ba nu, v—am spus că aşa are echilibru mai bun, domnule Freeth. E o barcă foarte curioasă — zise vîslaşul.

Freeth pufăia liniştit, dăruindu—se cu totul frumuseţii acestei zile. Nu era chip să—i convingi pe scoţienii ăştia tari de cap. Aşa că dacă McBane dorea ca el să stea la proră …

Freeth era fericit; ochii lui se desfătau admirînd măreţia peisajului scoţian. Lacurile — atît de căutate de pescarii englezi — însemnau cu totul altceva pentru Leslie Freeth. Ele sînt locurile a căror frumuseţe, de totdeauna preţuită de scoţieni, are o mare putere de atracţie asupra pictorilor englezi. Iar Leslie Freeth era unul din aceia care nu erau niciodată obosiţi de veşnica schimbare de lumini şi umbre de pe apele întinse şi dealurile purpurii. Se întorcea în fiecare vară ca să picteze şi să reia legătura cu membrii familiei McBane, care, în felul lor aspru, îl primeau cu bucurie în căsuţa lor şi—i ofereau ca atelier magazia lor bună, din piatră.

Aşa că, mulţumit de cum se arăta ziua, stătu rezemat de proră pînă cînd barca se frecă de prundişul unei insule mici.

Îl ajută pe McBane să descarce uneltele, şevaletul, pînzele şi cutiile de metal pentru vopsele. Îşi aşeză pînza şi scaunul pliant. îşi înclină capul si privi tabloul neterminat.

—Vin după dumneavoastră la amiază — zise McBane.

—Bine, domnule McBane. Voi lucra cîteva ore la asta. Cum crezi c—o să iasă?

McBane îşi luă stingaci o poziţie de unde să poată vedea mai bine şi, închizînd un ochi, începu să—şi aplece capul cînd într—o parte, cînd în alta. În timpul iernilor lungi, la hanul mic de lîngă lac, obişnuia să pledeze ore întregi, dacă era nevoie, că domnul Freeth al lui era unul din cei mai mari peisagişti englezi, în faţa căruia s—ar fi înclinat şi cei din scoală olandeză şi franceză, dac—ar mai fi fost încă în viaţă. Dar în prezenţa artistului, McBane nu lăsa niciodată să—i scape, nici pentru o clipă, părerea lui, fără îndoială preconcepută.

—Ei bine, fiindcă mă—ntrebaţi, aş zice că—i un piculeţ prea bătătoare la ochi. Culoarea apei e prea stridentă şi exagerată şi eu n—am văzut—o niciodată în culoarea asta, iar norii dumitale sînt prea ţipători. Dar nu mă îndoiesc că restu—i bine.

Leslie Freeth zîmbi. Era obişnuit cu critica lui McBane. Mai mult chiar, o preţuia, căci acest scoţian aspru avea ochi bun si un puternic simţ de apreciere al frumoasei sale ţări. Freeth dădu din cap, mutîndu—si ochii de la pînză la peisaj, încolo si încoa'. Se gîndea cît era de liniştit totul. Nici o mişcare, nicăieri afară de clipiocitul uşor al apei care plesnea, fundul bărcii, lingă ţărm. Nici o mişcare — afară de …

Îşi duse mîna la ochi.

—Ia uite colo, domnule McBane — o căprioară ? Scoţianul îşi aruncă privirea în direcţia braţului întins al lui Freeth. Cercetă ţărmul din partea nordică. Sprîncenele lui stufoase, roşcovane, se lăsară în jos, ca si cum ar fi vrut să apere ochii albaştri—cenuşii de sub ele.

—O căprioară? repetă întrebarea artistul.

McBane clătină din cap, fără să vorbească. Ochii lui obişnuiţi cu viaţa în aer liber erau mai pătrunzători decît ai englezului.

—N—aş zice ! exclamă el în cele din urmă.

—Ce este?

—Un cîine — spuse bătrânul.

Îşi umbri ochii cu mîna. Artistul făcu la fel.

—Aşa e. Văd şi eu.

Acum. că era lămurit, Freeth dădu să se întoarcă la pictura lui, dar bătrînul privea încă ţintă, fără să se mişte. Atenţia lui îl făcu din nou pe pictor să privească.

—Un collie — zise McBane. Ce—o fi făcînd oare

—Probabil unul de prin împrejurimi, un cîine de fermă. Scoţianul clătină din cap. Tot privind fix,

nemişcat, el văzu animalul venind pînă la marginea apei şi făcînd cu greutate cîţiva paşi prin ea. Apoi, ieşind şi alergînd de—a lungul malului cîţiva metri, încercă din nou. Repetă asta de cîteva ori, ca şi cînd spera că în vreun loc nou va descoperi că apa dispăruse şi că sub picioarele lui se afla uscatul.
—Doamne sfinte, domnule Freeth ! Caută să traverseze, se pare.
—Poate că vrea să ne urmeze pe insulă.
—Nu. Caută să treacă lacul !

Ca pentru a le înlătura orice îndoială, ei auziră un schelălăit jalnic şi un şir de scheunături ascuţite, aşa cum face un cîine cînd se vede oprit de ceva care depăşeşte înţelegerea lui.
—Aha, doreşte să traverseze — repetă scoţianul. Cred că o să vîslesc pînă acolo şi o să …

În timpul cît vorbi, se duse spre plajă şi ridică prora bărcii. Vîslele prinse în *furcheţi* se loviră de barcă si zgomotul se rostogoli peste suprafaţa liniştită a lacului. Leslie Freeth văzu că în acel moment cîinele îşi ridică capul, apoi se întoarce.
—Uite că pleacă, domnule McBane ! strigă el. Scoţianul îşi ridică privirea. Se îndreptă. Amîndoi observară cîinele cum intră într—un hăţiş. O singură dată, după un oarecare răstimp, îl mai zăriră, mergînd în trap sigur de—a lungul marginii lacului, către apus. înainta plin de siguranţă, ca şi cum se hotărîse ce avea de făcut.
—Se duce — zise McBane. Sărăcuţul, are un drum tuns de parcurs.
—Vrei să spui că are de gînd să ocolească lacul ? Bine, dar asta înseamnă mile şi mile . . .
—Are de mers aproape o sută de mile, ca să ajungă vizavi.

Artistul se uită fix la bătrîn, puţin neîncrezător.
—Vrei să—mi spui că un cîine va merge o sută de mile, numai ca să ocolească un lac? Atunci …

Freeth începu să rîdă, dar vorbele lui McBane îl opriră.
—Domnule Freeth, un collie este, prin origine, un cîine scoţian. Şi are în el curajul şi tenacitatea acestui pămînt.

Lui Freeth nu—i scăpă tonul dojenitor al lui McBane. Îşi urmă gîndul.
—Domnule McBane.
—Ei?
—De ce crezi că vrea să traverseze ? De ce—ar face—o ? Mult timp, scoţianul rămase tăcut. Apoi vorbi :
—Cine—ar putea să spună? Numai un singur lucru ar putea fi : are treabă undeva, şi—şi caută de treaba lui fără să ceară ajutor nimănui de pe faţa pămînt ului. Şi . . .

McBane se întoarse spre barca lui si sări în ea. Apoi continuă :
—… este un exemplu pe care oricare dintre noi l—am putea urma foarte bine.

Freeth zîmbi în sinea lui. Acest bătrîn aspru avea obiceiul să transforme toate lucrurile din natură într—o lecţie severă asupra comportării oamenilor. Îşi întoarse gîndurile spre tablou şi ochii lui abia mai desluşiră barca, care devenea din ce în ce mai mică, în timp ce McBane vîslea înapoi, lăsîndu—l singur.

Instinctul este ca zborul unei păsări, căci el te călăuzeşte în linie dreaptă, fără ocolişuri.

Aşa că Lassie, căutînd să ajungă acasă, merse aproape în linie dreaptă spre satul Greenall Bridge, situat departe la sud. Obstacolele oraşelor sau munţii de netrecut care se aşterneau înaintea ei o întorceau uneori din drum sau îi îndreptau paşii în altă direcţie, dar întotdeauna ea revenea la linia instinctivă, spre sud. Străbătuse ţinuturile muntoase zi de zi, într—o călătorie obositoare, fără sfîrşit. Dar drumul ei fusese neabătut.

Numai că nu avea mijloace să prevadă cum va fi calea dinaintea ei. Ea nu putea şti că drumul drept pe care o călăuzea instinctul spre casă o va aduce în faţa unor asemenea obstacole cum erau marile lacuri din Scolia.

Poţi privi pe hartă ca să—ţi dai seama ce fel de obstacole sini, căci sînt fîşii mari, nesfirşite de apă, care se întind de la răsărit la apus şi care aproape că taie ţara în două. deşi pe hartă par ca nişte degete înguste, în realitate nu sînt aşa. Sînt fîşii late, uriaşe de apă şi întinderea lor nesfîrşită nu poate fi trecută înot de un animal. Căci oricât de înguste pot fi, linia cea mai îndepărtată a ţărmului adesea nici nu se zăreşte, sau, în cel mai bun caz, se vede doar ca o dungă joasă, subţire, de un albastru şters.

Lacurile constituiau o barieră înfricoşătoare. Omul le poate traversa în bărci sau pe bacuri, dar un animal nu.

Totuşi, la ţărmul lacului celui mare, Lassie nu renunţase la scopul ei. Instinctul îi spunea să meargă spre sud. Iar dacă drumul era barat, va căuta o altă cale. Aşa că ea porni într—o lungă călătorie ca să înconjoare lacul. Merse spre apus zi după zi, croindu—şi drum înainte, înconjurînd cătune şi sate, dar întorcîndu—se întotdeauna după aceea la marginea lacului.

Uneori i se părea că a înconjurat bariera şi drumul e liber. Un scurt răstimp. Lassie mergea la trap cu pas hotărît spre mult dorita direcţie sudică. Dar de fiecare dată nu era decât un cap care ieşea în afară, o creastă de pămînt care ajungea pînă în apă. Şi mereu Lassie mergea spre vîrful cel mai sudic, intra în apă si, cu capul îndreptat spre sud, scotea un schelălăit scurt, întrebător. Apoi întotdeuna trebuia să se întoarcă înapoi, de—a lungul ţărmului, zorind încă o dată în căutarea unui drum.

Zeci de golfuri şi creste, şi tot atît de multe dezamăgiri. La o săptămînă după ce Leslie Freeth şi McBane o văzuseră, ea încă mergea spre apus. Şi lacul imens, nesfîrşit, încă se mai întindea ca un obstacol pe care un cîine nu putea să—l înţeleagă.

CAPITOLUL XIII. CÎND UN CÎINE ESTE BOLNAV

Lassie ieşi dintr—un desiş şi veni lîngă ţărm. Se mişca mult mai încet acum, căci perniţele labelor îi erau rănite şi o dureau, iar în pielea delicată dintre perniţele piciorului drept din faţă îi cocea un spin. Nici capul nu—l mai ţinea atît de ridicat şi în felul ei de a merge era mai puţină siguranţă.

Deseori, în anumite momente, i se părea că uitase de ce a pornit în această călătorie nesfîrşită. Dar asta nu ţinea niciodată mult, căci paşii ei deveneau din nou hotărîţi şi grăbiţi, purtînd—o în aşa fel încît să nu se lase cu greutate pe laba dureroasă.

Îşi întoarse capul plină de speranţă, căci, în sfîrşit, în stînga ei nu se mai afla întinderea aceea de apă, mare, nesfîrşită. Lacul se îngustase, transformîndu—se într—un rîu. Numai că era un rîu tumultuos, care curgea repede, repezindu—se cu furie în cascade prin albia lui stîncoasă.

Lassie se apropie de malul apei. îşi întoarse capul din nou spre apus. Dar într—acolo, nu departe de ea, se afla o localitate. Iar pe un pod, băieţi care pescuiau strigau umplînd aerul cu ţipetele lor.

Lassie era la fel de prevăzătoare cu oamenii. Privi ţintă la ei. Apoi se uită din nou la apa înspumată care se rostogolea. Vuietul ei îi suna neplăcut în urechi. Totuşi nu ezită decît o clipă. Sărind cu curaj, se aruncă departe în apă.

Fu dusă de curent, aşa cum e luată de vînt o bucată de hîrtie aruncată într—un tren în mers; imediat ce atinse apa, trupul ei fu tîrît la vale de torent. Puterea rîului o dădea peste cap, dar ieşea la suprafaţă şi începea să dea din labe spre celălalt mal. Ţinea capul întins, iar cu cele patru picioare trăgea zdravăn, înotînd mai departe.

Curentul o răsturna într—una, gata s—o zdrobească de stînci, şi deseori era trasă la fund de vîrtejuri repezi. Dar minunatul ei simţ de orientare n—o părăsea si, în timp ce ieşea deasupra, ea tot se mai lupta să se îndrepte spre direcţia cea bună. Un om lovit pe terenul de fotbal îşi pierde adesea direcţia, clar simţul de orientare al unui animal nu poate fi înfrînt atît de uşor. Lassie înota întotdeauna spre malul sudic.

Şuvoiul puternic o dusese în jos, spre sat. Băieţii de pe pod văzură clinele prins de vîrtej. Începură să strige şi să chiuie. Cu cruzime care se dezlănţuie uneori la cei tineri, luară pietre din drum şi le aruncară după ea. Şi în timp ce trupul cîinelui era tîrît sub pod, ei fugiră de partea cealaltă şi reluară atacul lor smintit.

Lassie continua totuşi să se zbată. Acum se apropia, în sfîrşit, de celălalt mal. Ceva mai jos de ea era o cascadă. Picioarele dinainte i se mişcau repede, dar nu mai avea destulă putere. Curentul o prinse şi se simţi învîrtită prin aer. Corpul îi fu izbit cu furie de o stîncă şi un junghi dureros îi alergă ca o flacără de—a lungul coastelor. Curentul o trase la fund şi dispăru.

Privind departe, în josul şuvoiului, băieţii de pe pod scoaseră un strigăt de triumf aproape nebunesc, aşa cum trebuie să fi scos armata toscană înaintea clipei de tăcere cînd Horaţiu se aruncase în Tibru[3] . Apoi tăcură. Stăteau privind ţintă la apa care se rostogolea învolburată … Deodată, ca şi cum ar fi tăcut prea mult timp, ei izbucniră din nou în strigăte. Capul lui Lassie ieşise din nou la suprafaţă. Apa era aici mai liniştită şi ea putea s—o învingă. Luptînd cu ultimele forţe, ajunse la mal. Picioarele ei atinseră pămîntul. Apa cu care i se îmbibase blana părea să fie o povară mult prea mare, căci ea se clătină în clipa aceea. Muşchii ei istoviţi păreau incapabili s—o mai susţină.

Începu să se tîrască spre mal. Dar acum îşi dădu seama de alt pericol. Ceata de băieţi cobora în mare viteză pe malul rîului, scoţînd chiote sălbatice. Lassie făcu apel la ultimele ei puteri şi urcă malul. Nici măcar nu aşteptă să—şi scuture apa din blană. Nu se opri pentru durerea veche de la laba din faţă şi nici pentru cea nouă care o ardea ca o flacără de—a lungul coastelor. Mintea ei nu reţinea decît un singur lucru : în sfîrşit, era dincolo. După zile obositoare, în care simţul orientării îi fusese pus la grea încercare, era în sfîrşit liberă — liberă să meargă spre sud. Trecuse bariera.

Porni în salturi mici, greoaie. în spatele ei, gălăgia băieţilor se stinse.

Acum, că obstacolul cel mare — lacul fusese în sfîrşit trecut, Lassie se îndreptă cu mai multă siguranţă în direcţia dorită. Satul şi băieţii aceia gălăgioşi fură lăsaţi curînd în urmă. De la galop, trecu la trap încet şi—şi economisi forţele, parcurgînd astfel o bună bucată.

Nu ţinu seama de durerea din coaste şi din labă. Îşi adapta mersul cît putu mai bine pentru a—şi feri părţile dureroase.

Curînd lăsă drumul în urmă si o porni peste păşuni şi cîmpii. La apusul soarelui tot mai mergea încă, ca şi cum, după atîtea zile de mers spre apus, acum, cînd putea să urmeze din nou calea spre sud, nu reuşea.să meargă îndeajuns de mult ca să—şi astîmpere imboldul lăuntric. Mult după căderea nopţii îşi făcu în sfîrşit culcuşul într—un loc unde un mănunchi de grozamă se arcuia peste un muşuroi înalt.

Se culcă. Băcoarea pămîntului din locul acela ferit de soare îi alina durerea arzătoare din coaste. îşi linse laba din faţă, încercînd să ajungă cu limba între perniţe unde cocea ghimpele. Se străduí aproape o oră, dar ghimpele rămase tot acolo.

Gemînd aproape cum geme un om obosit, Lassie îşi puse botul peste piciorul întins din faţă şi—şi închise ochii.

Se trezi înainte de revărsatul zorilor. Căscă şi încercă să se ridice. Se ridică pe picioarele din faţă. Dar picioarele din spate nu se mişcară. Stătu o clipă, ca şi cum ar fi fost surprinsă de această nouă şi încurcată problemă. Se încorda din nou, opintindu—se cu muşchii şi umerii. Reuşi să stea în picioare o clipă. Făcu un pas înainte şi—şi săltă piciorul sănătos din spate. Dar celălalt nu se mişcă.

În timpul nopţii, din cauza loviturii primite, înţepenise. La ultima izbitură de stîncă în apa învolburată îşi rupsese o coastă şi—şi zdrobise rău muşchii şi încheieturile de la piciorul din spate, care şedea acum inert, fără a—l putea mişca.

Tîrîndu—se cu greutate, Lassie se întoarse în adăpostul ei de sub grozamă. Apoi se lăsă greu la pămînt. Se încolăci şi zăcu liniştită, privind cu ochii mari deschişi, prin desişul de tulpini şi cîrcei, spre cîmpul unde se arăta prima geană a zorilor. Nu putea merge mai departe. Instinctul i—o spuse. Trebuia să rămînă acolo.

Cînd oamenii sînt bolnavi, ei nu—şi ascund suferinţele, ci fac chiar paradă de ele, aşa încît ceilalţi să le poată vedea şi să—i compătimească. Dar cu un animal care trăieşte în starea lui naturală se

---

[3] Este vorba de Horatius Cocles (cel Chior), un soldat roman care a apărat singur podul Sublieius din Roma, împotriva armatei etrusce conduse de Porsenna, pînă cînd ai săi au izbutit să taie podul în spatele lui. După aceea s—a aruncat în valurile Tibrului, întorcîndu—se înot la legiunile romane. În această bătălie şi—a pierdut un ochi, de unde i s—a tras şi porecla de „cel chior", (n. r.)

petrece exact contrariul. Fără să simtă nevoia de a fi compătimit şi socotind mai degrabă orice fel de slăbiciune ca un motiv de ruşine, el se tîrăşte în vreun colţ ascuns şi acolo, singur, aşteaptă deznodămîntul — însănătoşirea sau moartea.

Aceeaşi forţă o ţinu pe Lassie în vizuina de sub grozamă. O tortura adesea dorinţa de a merge mai departe, dar acea lege a animalelor care le ţine izolate în timpul bolii învinse.

Zile întregi zăcu, încolăcită şi ascunsă, cu ochii lucitori, dar nemişcaţi. Afară, viaţa îşi urma cursul. întunericul şi lumina zilei se urmau una pe alta. Păsările cîntau. Odată trecură şi cîţiva ţărani. Uneori, vîntul aducea mirosul precis, cald, apropiat al vreunui iepure. Altă dată, o nevăstuică, căutînd ceva pe cîmp, veni o bucată de drum pe sub grozamă, spre culcuş. Ochii ei pătrunzători văzură forma încolăcită, acoperită cu blană. Nasul îi tremură. Rămase un moment nemişcată, apoi se întoarse liniştită şi—şi văzu de drum, ca şi cum ar fi ştiut că animalul bolnav n—avea nici o dorinţă s—o urmărească.

Trecură toate acestea, dar Lassie nu se mişcă. Febra o mistuia, punînd stăpînire pe trupul ei.

Zăcu şase zile, aproape fără să se mişte. Apoi, într—o după amiază, în timp ce soarele asfinţea, îşi ridică în sfîrşit capul. încet, slăbită, începu să—şi lingă laba din faţă. Natura îşi făcuse datoria. Din rana purulentă, ghimpele îşi croise drum singur. încetul cu încetul, Lassie linse rana, curăţind—o. Privi împrejur. Se străduí încetişor să se ridice. Piciorul bolnav din spate, îi atîrna fără să atingă pămîntul. Şchiopătînd, ieşi cu greu din ascunzătoare. Porni împleticindu—se peste cîmp, la vale, într—acolo unde nasul îi spunea că era apă. Găsi firicelul subţire, îşi aplecă încetişor capul şi bău. Era prima dată,, după o săptămînă, că bea.

Sorbea apa cu lăcomie. Se^ aşeză jos lîngă pîrîu, dar capul şi—l ţinea acuma drept. îşi ridică nasul şi scoase un urlet ascuţit de protest. Se sculă în picioare si privi spre sud. Se uită apoi spre tufa de grozamă. în cele din urmă se întoarse şi şchiopată din nou în sus pe deal.

Dispăruse din trupul ei ceva din amorţeala dinainte, şi reuşi să meargă cu destulă uşurinţă in trei picioare. Întorcîndu—se la tufa de grozamă, se strecură în adăpost şi zăcu aşa, aşteptînd cu răbdare să vină noaptea.

Rămase acolo încă două zile, făcînd drumuri scurte la pîrîu pentru a—şi potoli setea. Cît despre hrană, nu avea de loc si nici nu părea s—o dorească.

Trecuseră nouă zile de cîncl traversase rîul acela tumultuos. Lassie ieşi din bîrlogul ei şi se îndreptă spre locul unde bea apă. Părea că acum se foloseşte de toate patru picioarele, dar piciorul bolnav din spate nu ducea nicio greutate, se mişca doar ţeapăn, imitînd parcă mersul.

Bău din apa curată, după care, ca şi înainte, înălţă capul şi privi spre sud. Ceva se puse în mişcare în mintea ei. Simţul timpului.

Foarte vag, în adâncul minţii ei, simţul timpului, care se ştersese în timpul bolii, se trezi din nou.

Era timpul . . . timpul să meargă . . . timpul să meargă după . . .

Apoi Lassie ştiu. Era timpul cînd ar fi trebuit să meargă la întîlnire la şcoală. Dar şcoala era acolo, în direcţia aceea. Ăsta era drumul pe care trebuia să meargă !

Îşi mai întoarse capul o dată şi privi înapoi spre cîmp, spre mănunchiul de grozamă de lîngă muşuroi. Dar asta nu dură decît o clipă. Apoi, ţeapănă, traversă pîrîul. Mişcîndu—se încet, se îndreptă spre sud. Lassie se aşternu din nou la drum.

Dar cîinele care mergea acum curajos la trap nu mai era acel collie mîndru, de expoziţie. Era un cîine murdar de atîta drum, cu trupul slăbit, scofîlcit, istovit de zilele lungi de înfometare şi de febra prin care trecuse. Mersul lui semăna mai degrabă cu un tîrîit chinuit decît cu un trap mîndru, dar nici măcar asta nu ţinu mult.

Curînd după apusul soarelui, Lassie se opri din nou, de data asta într—un loc tihnit, înconjurat de un zid. Era un loc de pîndă anume construit şi folosit de vînătorii avuţi, în timpul sezonului de potîrnichi; dar Lassie nu ştia asta. Tot ceea ce ştia era că locul îi oferea adăpost şi căldură.

Lassie nu ştia nici că străbătuse doar trei mile de la vizuina de sub grozamă. Lungimea sau scurtimea unei distanţe nu se delimitează în mintea unui animal. Tot ce ştia era că se simţea mulţumită. Pornise în direcţia pe care o dorea mai mult ea orice pe lume. Răsuflă fericită.

Îşi ciuli urechile şi—şi mişcă nările. Mirosul limpede de iepure ajungea pînă la ea.

Hrană ! În sfîrsit, era din nou conştientă că—i e foame şi dorea să mănînce. Se trezi în ea o foame, o foame cumplită şi saliva i se adună în gură. Se furişă afară din ungherul adăpostului de vînătoare. Curînd va mînca din nou. Şi curînd va călători din nou cu forţe reînnoite.

Se strecură fără zgomot.

Dacă era prea slabă şi înceată acum ca să—şi captureze hrana, avea să moară. Căci curînd avea să fie şi mai slabă, din cauza înfometării. Dacă era destul de puternică şi iute acum ca să—şi prindă hrana, atunci în curînd avea să fie şi mai puternică.

Se tîrî înainte, îndrepetîndu—se spre pradă ca o stafie.

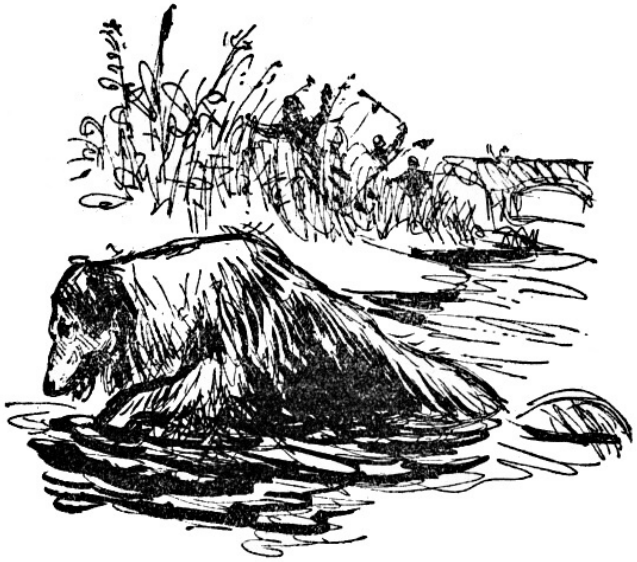

CAPITOLUL XIV. LA STÎRPIREA ANIMALELOR DE PRADĂ

În cocioaba de piatră stăteau ghemuiţi doi oameni. Abia se zăreau în lumina lunii care intra prin deschizătura fără geam a peretelui de deasupra lor. Erau îmbrăcaţi la fel, în stofă aspră, ţesută în casă, numai că bărbatul mai tînăr purta o şapcă cu cozoroc, iar celălalt — o beretă mare de lînă.

Multă vreme nu se auzi decît răsuflarea lor. Apoi cel mai tînăr se mişcă, în clipa aceea, cel mai în vîrstă întinse mîna să—l oprească.

—Ssst — făcu el. Rămaseră încremeniţi.

—Ai auzit ceva, Andrew? şopti cel tînăr.

—Am crezut că ...

Se ridicară tăcuţi şi se uitară afară prin deschizătura dreptunghiulară din perete. Sub ei se întindea pînă departe pămîntul luminat de lună şi, în ceaţa fină, de un albastru deschis, cîmpurile verzi semănau cu un pare frumos aranjat.

Priviră multă vreme atenţi şi cu urechile ciulite.

—Nu, Andrew, nu aud nimica.

Omul mai în vîrstă dădu din cap, aşa încît moţul beretei lui se mişcă încolo şi încoace.

—Mi s—a părut numa' ca—m auzit.

După ce clipa de încordare trecu, cel tînăr îşi scoase distrat pipa din buzunar. Celălalt îl privi dojenitor.

—Eu n—aş fuma, Jock. Or să simtă îndată mirosul.

—Da, asta cam aşa—i. Da' mor după un fum. Şi zici c—or să miroasă îndată!

Jock arătă cu capul spre un ţarc mare, jos pe cîmp. Acolo, în lumina lunii, turma numeroasă de oi stătea nemişcată şi tăcută. Erau atît de strîns îngrămădite una în alta, încît spinările lor formau o mare cenuşie.

—Afară, ele or să audă mult înaintea noastră — continuă Jock, făcînd semn cu capul peste umăr. Cel puţin Donnie al meu va auzi.

Auzîndu—i numele, unul din cei doi cîini din adăpost îşi ridică botul în aşteptare. Celălalt aşteptă atent să vadă dacă, în sfârşit, lunga veghe se terminase.

—În orice caz, Andrew, eu nu văd, pentru ce i—am ţine aici înăuntru. Ar trebui să—i lăsăm afară, lîngă oi.

—Nu, nu, Jock, că îs ei afară, diavolii ăia n—or să vină niciodată. Sînt atît de şireţi, băiete, că nici nu—ţi vine să crezi.

—Ah, adevărat că—s şireţi — spuse cel tînăr. Am stat de pază şase nopţi şi nici urmă de ei. În a şaptea zi ne—am dus acasă să ne culcăm şi, cum am închis ochii, au şi tăbărît, prădînd şi omorînd. Şapte miei şi două oi ! Şapte miei, îţi închipui ! De ce nu vin într—un a din nopţile cînd îi aşteptăm "!

Cel mai în vârstă trecu peste ultima întrebare.

—Fii mulţumit, Jock. Archie Forsythe a pierdut şaisprezece duminică. Şi McKenzie treisprezece, noaptea trecută.

—Ah, fiarele astea ! Sărbătoare sau oricare altă zi, e totuna pentru diavolii ăştia .. . Creaturi negre la suflet, ale satanei. Nu prind eu una din ele ...

Cel mai tînăr nu termină ce—avea de spus.

—Oare ce—i îndeamnă la asta, Andrew?

—Ei, băiete, poate că—i unul din lucrurile care nu ne e dat să le—nţelegem. Cred însă că la cîini e ca şi la oameni, Jock. Cei mai mulţi din ei e cinstiţi si de încredere. Dar destul de des se naşte cîte unul cu sufletul lacom, necinstit şi crud la inimă, şi—n timp ce la lumina zilei se arată ca un om cumsecade, îndată ce—l învăluie întunericul devine ceea ce este cu adevărat — un diavol înfometat de pradă.

Ei, Andrew, tu ştii şi ştie şi Dumnezeu din cer că iubesc cîinii. Vezi javra aia a mea de colo ? nu există lucru pe care să nu—l fac pentru ea, sau grijă să nu i—o port, sau să n—am încredere în ea. Dar diavolii ăia care ucid oile, ăia nu e cîini. Tu ştii, Andrew, ce cred eu uneori î

—Ce Jock?

—Bine, n—ai decît să rîzi dacă vrei. Dar, cîteodată, eu — cred că ucigaşii oilor nu e cîini, ci stafiile criminalilor care—au fost spînzuraţi şi ... şi s—au întors întrupaţi în animale !

Tînărul spuse acestea pe un ton atît de îngrozit, încît amîndoi se cutremurară. Apoi cel mai în vîrstă lăsă frica la o parte.

—Ei, ei, Jock, Nu—s decît cîini, şi încă din ăia înfometaţi, care s—au înrăit. Şi nu trebuie să ne fie milă de ei.

—Mie n—o să—mi fie milă, dacă o să văd vreunul. Dacă trag o boabă într—unui din ei ...

—Ssst!

Încremeniră din nou, cînd cel mai în vîrstă dădu semnalul.

—Uite—l colo !

—Unde?

—Chiar dincolo de movilă, Jock. Ia—ţi puşca, omule. Repede !

Cel tînăr îşi apucă puşca rezemată de perete şi amîndoi aşteptară. Tăcerea devenea prea lungă.

—Măi Andrew, tu ai vedenii — zise în cele din urmă tînărul. Nu—i nimic. Şi nici nu va fi cît sîntem noi aici. Diavolii ăia ştiu că—i aşteptăm. Ştiu ei asta !

—Taci din gură. Jock. Ia stai liniştit !

Cel mai tînăr se supuse. Dar minutele lungi se prelungeau şi plictiseala îl copleşi. Vorbi din nou :

—Andrew.

—Da!

—Ştii la ce mă gîndeam acum ? E curios cum de un cîine ne poate fi de cel mai mare ajutor şi, de asemenea, ne poate fi cel mai mare duşman.

—Aşa—i, Jock. Pentru că sînt aşa de deştepţi pot să ne ajute si cînd se înrăiesc devin tot aşa de deştepţi ca să ne facă rău. Şi oricare din ei se poate înrăi, Jock. Nu uita asta. Chiar propria ta javră, pe care o preţuieşti aşa de mult. O dată ce gustă din sîngele de oaie, devin ucigaşi.

—Nu Donnie al meu.

—Eu cred că nici Vie al meu. Dar e adevărat. De îndată ce unii din ei omoară, se pornesc şi continuă să omoare, nu pentru hrană, ci pentru plăcerea afurisitului ăsta de măcel.

—Donnie al meu n—ar face—o.
—Nu poţi să ştii niciodată, Jock.
—E unii cîini care e buni şi credincioşi cu propria lor turmă. Apoi vine noaptea şi se duce departe, întîlnindu—se câteodată, parcă anume, cu alţii de teapa lor. Apoi, ca o haită de lupi, tabără cu furie asupra turmei, intră printre oi, ucigînd şi măcelărind, şi fug înainte de a sosi vreun ajutor. Apoi se despart şi fiecare din ei se furişază înapoi, acasă. Şi ziua următoare păzesc propria lor turmă ca şi cum nici usturoi n—au mîncat, nici gura nu le miroase.
—Da, dar nu Donnie al meu. Dac—aş şti c—ar putea... Un timp tăcură. Apoi Jock vorbi din nou:
—E trist că tocmai noi, care iubim aşa de mult crinii, trebuie să—i distrugem.
—Ei, mulţi o să distrugem dac—o să stăm să trăncănim toată noaptea. N—or să vină niciodată.

Tăcerea se aşternu din nou şi un petic din lumina lunii se mişcă pe podeaua colibei dărăpănate.

Apoi, în cele din urmă, cel vîrstnic vorbi din nou, de data asta cu vocea tremurînd de emoţie :
—Iată—i că vin !

Celălalt sări în sus, rezemîndu—şi puşca de *prichici*. Amîndoi priviră fix, cu respiraţia tăiată, la priveliştea îndepărtată din stînga lor.
—Ia, acolo.

Jock luă puşca la ochi. Ceva se mişcă lîngă zidul de piatră. Apoi, dincolo de linia de ochire a puştii, zări un cîine. Nu avea aerul să se furişeze. Sărise peste zid şi venea la trap, chiar în raza lor vizuală.

Era Lassie. Trecuse o săptămînă de cînd îşi părăsise bîrlogul, dar tot mai şchiopăta. Venea peste cînip, în lumina clară a lunii, mergînd drept, hotărîtă, ca si cum s—ar fi orientat după o busolă.

În coliba, de piatră, cel mai în vîrstă răsuflă uşurat.
—Pe el, Jock ! izbucni el într—o şoaptă răguşită. Tînărul îşi strînse puşca în mîini, dar nu trase.
—Unde e ceilalţi?
—Ce—are a face? Haide, trage !
—E un collie, nu vezi ?
—Ba nu. E unul vagabond, e unul din ăia sălbatici, venit înaintea celorlalţi. Atinge—l băiete. Vezi să nu dai greş.

Jock întoarse capul.
—Am mînuit eu lucruri de—astea in război, Andrew, şi nu greşeam; dar acum, cînd îmi plătesc singur muniţia.
—Atunci, dă—i drumul, Jock.

Cel tînăr strînse patul puştii din nou. îşi ţinu respiraţia, îşi potrivi încet linia de ochire — zări acum, peste înălţător, vîrful nemişcat al catarii. Deasupra ei se vedea imaginea micuţă a unui collie în trap. Cîinele se mişca, dar rămînea mereu în vîrful catarii, în timp ce puşca îl urmărea.

Jock trase piedica. Simţi că al doilea trăgaci se pune în mişcare.
—Iute, Jock, acuma !
Jock ridică capul si lăsă puşca jos.
—Nu pot s—o fac, Andrew.
—Împuşcă—l, omule, împuşcă—l.
—Nu, nu, Andrew. Nu arată ca unul din diavolii ăia. Ia te uită, nu bagă nimic în seamă. Să vedem dacă se dă la oi. Că se pare că nici nu le bagă in scamă. Priveşte !
—E un vagabond. Avem tot dreptul să—l împuşcării.
—Să vedem dacă se dă la oi. Dacă se dă...
—Ah ! Papă—lapte ! Împuşcă—l !

Vocea celui mai în vîrstă se ridică stăruitor. Strigătul ajunse prin noapte pînă acolo unde Lassie mergea la trap Ea se opri din drum şi întoarse capul. Apoi, glasurile oamenilor, mirosul lor, mişcarea din fereastra colibei de piatră — toate — o izbiră dintr—o dată. Era omul, omul care o va pune în lanţ, omul pe care ea trebuia să—l ocolească.

Se răsuci şi, dintr—un salt, fu la o parte.
—Iată ! Ne—a văzut. Trage !

Mişcarea bruscă a lui Lassie aproape îl convinse pe cel tînăr că judecase greşit cîinele de colo. Pentru că gesturile lui Lassie erau acelea ale unui cîine vinovat.

Ridică repede puşca, îi strînse patul si trase.

La auzul pocniturii care răsună în noapte, Lassie sări la o parte.

Şuieratul ameninţător al glontelui care trecu pe lîngă umărul ei stîng o făcu s—o ia repede la dreapta. Alergă peste cîmp. Se auzi o altă împuşcătură şi simţi o izbitură fierbinte în şold.

—Na, l—am atins.

—Da' de unde. Uite că pleacă.

Înăuntrul micului adăpost, vocile oamenilor se amestecau cu cele ale cîinilor, care urlau acum ca—n iad.

—Dă—le drumul afară !

Bătrînul alergă la uşă şi o deschise. Întîi cîinii, apoi oamenii năvăliră afară şi se luară pe urmele lui Lassie.

—Du—te, prinde—l ! Ia—te după ei ! urlă Andrew. Cîinii alergau, lătrîndu—l pe cel urmărit. Coborîră povîrnişul cu burţile la pămînt si cu trupurile arcuite din cauza vitezei. În spatele lor veneau oamenii, dar fură curînd lăsaţi în urmă. Cîinii cotiră dintr—o dată şi lătrară mai tare : simţiseră mirosul cald al sîngelui proaspăt.

Înaintea lor, Lassie alerga în galop. De două ori se opri brusc şi se linse la şold, în locul unde glontele îi zdrelise muşchiul piciorului. Auzea cîinii care o urmăreau din spate, dar nu—şi mări pasul. Ea nu se temea de cîini. Oamenii erau aceia pe care dorea să—i lase în urmă, si simţurile îi spuneau că ei nu erau aproape. Se temea acum de om mai mult ca oricînd. Nu numai că mîinile lui puteau s—o pună în lanţ şi s—o închidă, dar el putea produce zgomote înfricoşătoare, ca de tunet, care răneau urechile şi care te ajungeau ca un bici lung, invizibil, pricinuind o durere ca aceea ce—o sfîşia acum.

Omul era într—adevăr o ameninţare diavolească.

Fugea înainte hotărîtă, sperînd că poate—i va lăsa curînd în urmă.

Dar ceilalţi cîini erau odihniţi. Ei nu umblaseră sute de mile istovitoare, aproape morţi de foame. Şi ei o ajunseră repede. Lătrară mai tare şi, în ciuda celei mai mari viteze pe care o putea atinge Lassie, fură curînd în spatele ei. Apoi, unul din ei o atacă, sfîşiindu—i şoldul cu dinţii şi împingînd—o cu umărul ca s—o doboare.

Dar un lucru îi mai rămăsese lui Lassie. Putea fi ea istovită şi moartă de foame, dar laşă — nu. Se întoarse ca fulgerul, apoi se opri fără teamă. Îşi zbirii coama şi—şi arată colţii.

Atitudinea ei îi opri pe ceilalţi cîini de urmărire, căci, deşi erau de rasă inferioară, erau şi ei de sînge collie. Şi înţeleseră ameninţarea. Aici nu era vorba de o javră pe care s—o hăituiască si s—o gonească ca pe un iepure.

Ca si cum ar fi înlăturat un motiv neînsemnat de îngrijorare, Lassie se întoarse, dînd ascultare forţei uriaşe din ea, care o mîna. Ea trebuia să meargă pe drumul ei — spre sud şi numai spre sud.

Dar ceilalţi luară asta ca un semn de teamă şi atacară amîndoi. Trecură înaintea ei, cum fac cîinii din rasa collie, sfîşiind din mers. Pentru că cei din rasa collie nu apucă. Felul lor de luptă nu este ca acela al buldogilor, nici ca acela al temerilor, care sar lateral, îşi înfing dinţii şi scutură. Ei au obiceiul să fugă pe lingă duşman si să provoace răni mari, adînci, care doboară inamicul la pămînt.

Acesta era şi felul lui Lassie de a lupta, aşa că, în mod instinctiv, ea ştiu cum să le facă faţă. însă, în timp ce se întoarse să înfrunte pe unul din adversari, celălalt se repezi din partea opusă şi muşcă. Dar Lassie se roti, aşteptînd să înfrunte duşmanul cel mai apropiat de ea. Stătea în lumina lunii, cu capul ridicat, atentă. Cel din spatele ei atacă. Ea sări într—o parte şi porni din nou la drum. Dar se repezi celălalt. Ea se întoarse din nou — o secundă prea tîrziu însă. Atacul îşi ajunse ţinta şi fu gata să cadă. Celălalt se şi repezi, înainte ca ea să se poată îndrepta. Toţi trei deveniră o grămadă compactă, întărîtată. Lassie se zbătu şi se eliberă. Apoi totul reîncepu — un cîine atacînd, celălalt repezindu—se în timpul cît ea era întoarsă să—l înfrunte pe primul.

Lupta ţinu mult şi încă mai continua cînd oamenii ajunseră gîfîind după lunga lor alergătură. Se opriră să privească.

—Să nu tragi acuma, Jock — răsuflă greu Andrew. Ai putea să—l loveşti pe Vickie al meu.

Jock dădu din cap şi—şi agăţă puşca de braţ. Ţinea capul aplecat înainte. Urmărea de—aproape lupta pe care un cîine obosit, istovit de drum, o ducea cu alţi doi — voinici, grosolani, oţeliţi de anii de muncă. Şi de cîteva ori crezu că cei doi erau pe punctul de—a învinge.

Dar Lassie avea ceva ce n—aveau ceilalţi doi. Ea avea sînge. Era un cîine de rasă pură si avea în urma ei generaţii îndelungate din cei mai mîndri şi mai buni din rasa ei.

Şi, aşa cum orice iubitor de crini ştie, această teorie a legăturilor de sînge la animale nu este o teorie goală. Acolo unde calul care nu e de rasă pură va abandona şi nu va mai face nimic, calul pursînge va răspunde cu o nouă izbucnire de curaj, chiar dacă îşi sacrifică ultima picătură de vlagă care îl ţinea în viaţă. Acolo unde o corcitură schiaună şi o şterge în mod las, un cîine de rasă pură va rămîne încă pe poziţie, fără teamă şi fără să şovăie.

Şi acest sînge fu hotărîtor pentru Lassie. În timp ce unul din cîini atacă, ea îl înfruntă fără să—i pese de celălalt, care se apropia de şoldul ei, şi îl trînti la pămînt. Clinele se dădu învins.

Lassie făcu atunci un lucru curios. în loc să profite de o victorie uşoară şi să se repeadă la beregata lui, îşi puse numai cu hotărîre laba din faţa pe trupul lui, ţintuindu—l acolo, cum ar face un luptător. Atîta vreme cît el va sta nemişcat, nu va avea de suferit.

Apoi, în timp ce acesta rămase jos fără să protesteze, Lassie îl înfruntă pe celălalt. Îşi ridică botul pînă cînd colţii ei albi străluciră şi din piept i se auzi un mîrîit de ameninţare.

Celălalt cîine se uită la ea, apoi se lăsă jos şi el şi începu să—şi lîngă o rană de la labă. Aceasta însemna armistiţiul.

Cîinii rămaseră aşa un moment — unul întins la pămînt sub laba hotărîtă a lui Lassie, celălalt lingîndu—se, cu un aer ce părea să spună : „Eu n—am avut absolut nimic de—a face în toată treaba asta !"

Spectacolul acesta ţinu doar o clipă, apoi furia luptei, o părăsi pe Lassie. Mîrîitul i se stinse în gîtlej şi ea—şi aminti ce avea de făcut. Se întoarse calmă şi porni mai departe la trap.

Numai atunci, unul din oamenii din spate sări şi—şi ridică vocea :

—Acuma, acuma, Jock ! Împuşcă—l!

Dar cel tînăr nu se mişcă. Căci în mintea lui, el nu vedea cîini, ci oameni. Îşi amintise de o anumită zi. Şi în timp ce el stătea aşa, obositul collie dispăru din vedere.

—Asta—i bună, Jock. De ce n—ai tras?

—N—am putut, Andrew.

—Şi de ce nu?

—Mă gîndearn la acel martie — acel martie din 1918, Andrew, cînd au năvălit peste noi, şi cînd regimentul le—a ţinut piept. A fost ca şi ăsta, Andrew, ca şi cîinele de colo. Ăsta s—a luptat la fel ca regimentul Black Watch, Andrew. Atunci în martie, în 1918 . ..

—Nu cumva te—ai scrîntit?

—Nu, Andrew.

Tînărul îşi încreţi fruntea.

—Martie 1918 ! Îşi bătu joc cel mai în vîrstă.

—În orice caz, era un cîine viteaz, Andrew. Şi... şi se ducea undeva... şi . . . si, pe lîngă asta . .. n—am putut să trag pentru că am uitat să—ncarc din nou.

—Ei, asta e ceva. Ai uitat să—ncarci ! Credeam că un soldat nu uită niciodată să—ncarce după ce—a tras.

—Ei bine, sînt atîtea lucruri de care trebuie să ne amintim, Andrew — zise tînărul.

Apoi, în timp ce se întorceau, îşi deschise încărcătorul, care ţăcăni uşor, scoase cartuşul şi—l strecură tăcut în buzunar. Cu cîinii pe urmele lor, se întoarseră la cocioaba dărăpănată de pe povîrnişul luminat de lună.

CAPITOLUL XV. PRIZONIERA ÎN ŢINUTURILE DE ŞES

Meleagurile se schimbaseră acum. Nu se mai vedeau munţi şi pajişti acoperite cu flori sălbatice, nu se mai vedeau dealuri şi păşuni întinse pentru oi. Pămîntul era neted şi singurele înălţimi erau aşa—zisele „bings"—uri, sau grămezi de zgură, unde ceea ce era nefolositor din minele de cărbuni era adunat de marile conveiere industriale.

Pe aici erau mult mai multe oraşe si mult mai multe şosele. Iar un cîine nu putea trece neobservat în apropierea oraşelor, sau să se ţină departe de oameni, căci acum erau peste tot oameni. Şi oricum ar fi încercat Lassie să—i ocolească, trebuia să treacă pe Ungă ei ca să—şi croiască drum spre sud.

Aşa că adoptă o nouă tactică faţă de ei. Se ţinea cît putea de departe, dar dacă trebuia să treacă prin apropierea lor, nici nu—i privea.

De fapt, se simţea mult mai bine în preajma oamenilor din acest ţinut, căci, în multe privinţe, semănau cu oamenii printre care crescuse. Feţele lor erau adesea mînjite de negreală, aşa cum fuseseră şi ale celor din Greenall Bridge. Hainele lor erau pline de noroi şi bărbaţii purtau lămpi în mîini sau pe cap. Şi, mai mult decît atît, oamenii şi orăşelele acestea erau impregnate de mirosul de mină. Iar mirosul acesta semăna mult cu mirosul pe care—l avusese stăpînul lui Lassie — numai că nici unul dintre oamenii ăştia nu era stăpînul ei. Se asemănau totuşi cu ceilalţi din sat.

Şi astfel, Lassie, deşi mult mai prudentă, îi trata pe aceşti oameni aşa cum îi tratase şi pe ceilalţi din propriul ei sat : îi accepta, dar nu răspundea chemărilor lor, nu se lăsa atinsă şi nici nu asculta de vreo poruncă de—a lor.

Şi se—ntîmpla ca ei să—i dea porunci. în şesurile industriale ale Scoţiei, ea şi în Yorkshire, sînt mulţi care se pricep la cîini. Ei pot recunoaşte pe cei de rasă şi pot spune dintr—o ochire dacă un cîine

este sau nu vagabond. Aşa că, adesea, oamenii ăştia strigau :
—Ia te uită, Archie ! Un cîine vagabond. Şi încă unul de rasă. Hei, aici, fetiţo ! Vino—aici, vino, fetiţo!

Întindeau mîinile pocnind din degete şi o chemau cu voce blîndă. Dar deşi Lessie auzea adesea acel sunet care semăna cu rostirea numelui ei, nu răspundea niciodată. Dacă mîinile întinse veneau prea aproape, se ferea de atingerea lor ca argintul viu. Dacă se luau după ea, îşi încorda trupul zdrobit de oboseală, rupînd—o la fugă, pentru a se îndepărta cît mai repede de atingerea urmăritorilor pe două picioare.

Odată scăpată, revenea la trapul ei, îndreptîndu—se spre sud.

Trapul acesta era mai domol acum, căci schimbarea de teren însemna si altceva. Nu mai exista hrană. înainte găsea iepuri, dar aceştia deveniseră din ce în ce mai rari, încît, acum, arareori adulmeca mirosul cald al prăzii. Lassie simţea că nu mai poate impune muşchilor ei aceeaşi viteză. Simţea chiar că—i este din ce în ce mai greu să se ferească de oameni. Era atît de istovită, încît nu se dădea la o parte decît cînd erau gata s—o atingă.

Dar impulsul de a merge înainte spre sud nu se stingea. Nici o altă direcţie decît sudul. Şi astfel, încetişor, Lassie străbătu şesurile Scoţiei. Străbătu negrul ţinut industrial, supunîndu—se focului nestins ce ardea în ea — dorinţa dea merge spre sud, neabătut spre sud.

Şi oamenii care o văzuseră pe acest drum greu aveau ce povesti în căsuţele lor.

Într—o casă dintr—un mic oraş minier, o tînără nevastă, şezînd la masă şi privindu—şi soţul mîncînd, povestea:
—Mi s—a întîmplat astăzi cel mai curios lucru, Ivor, cu un cîine.
—Un cîine ? Al cui !
—Nu ştiu al cui era. Şedeam afară cu copilaşul, ca să—l ţin cîteva minute la soare, cînd deodată cîinele apăru pe drum. Era atît de plin de noroi şi de nenorocit, şi arăta îngrozitor, dar era drăguţ, într—un fel...
—Cum putea să fie şi drăguţ şi îngrozitor ?
—Nu ştiu cum. Dar era. Şi părea atît de obosit! Semăna cu oamenii care ies uneori din schimb — atît de obosiţi şi de istoviţi, şi care merg totuşi înainte. L—am chemat, dar nu voia să vină. Stătea deoparte şi se uita la mine — şi la micul Ivor. Aşa că am intrat înăuntru şi am luat o farfurie cu apă şi am pus—o jos. Şi el s—a apropiat şi a băut—o. Apoi am luat un castron cu resturi de mîncare şi l—am pus jos. Şi el s—a uitat mult timp, apoi s—a întors o dată în jurul lui, şi apoi încă o dată, şi în cele din urmă s—a apropiat şi a mirosit, şi apoi a început să mănînce — foarte delicat, dar aş putea să jur că era pe jumătate mort de foame. Apoi, tocmai la mijloc, în timp ce mînca, s—a oprit şi şi—a ridicat capul, şi a pornit—o înainte pe drum, ca şi cum şi—ar fi adus aminte de o întîlnire...
—Şi ce—ai fi vrut să facă? Să se oprească şi să—ţi zică mulţumesc?
—Nu, dar să plece tocmai la mijlocul mîncatului! Oare de ce—o fi făcut asta?
—O, Peggv, de unde să ştiu eu ? Tot ceea ce ştiu e că ai hrăni toţi cîinii rătăciţi şi copiii părăsiţi şi vagabonzii din lume, dacă ar fi după tine.

Bărbatul rîse, şi femeia rîse şi ea, căci, după căldura din glasul soţului ei, îşi dădea seama că era mulţumit de ea. Apoi uită de cîinele rătăcit faţă de care se purtase cu atîta bunătate.

Într—un oraş, la cincizeci de mile mai spre sud, o femeie cu faţa slabă scria o scrisoare soţului ei, plecat într—o călătorie de afaceri. Scrisoarea spunea :

„Mi s—a întîmplat deunăzi ceva înfricoşător. Am avut în sat un cîine turbat. Jandarmul Macgregor l—a văzut întîi şi a bănuit că e turbat, căci avea gura plină de bale. A încercat să—l prindă, dar i—a scăpat. L—am văzut venind pe stradă — căci fusesem în vizită la doamna Tamson : era o creatură îngrozitoare, cu gura larg căscată şi alergînd într—un galop sălbatic. Jandarmul şi mulţi băieţi din oraş s—au luat după el. Eu am fugit în postăvăria lui Jamison şi n—am mai ieşit aproape o oră, deoarece m—am înspăimîntat grozav.

Mai tîrziu am auzit că l—au încolţit în Aleea Fennel şi erau siguri că l—au prins, dar în ultimul moment a sărit peste zidul din spate, care, după cum ştii, are pe puţin şase picioare înălţime. Aşa că trebuie să fi fost turbat, căci nici un animal sănătos nu s—ar fi gîndit să încerce un asemenea lucru.

Şi atunci ne—a apucat frica de turbare si toţi cîinii vagabonzi sînt prinşi şi duşi la *ecarisaj*. Eu cred c—ar trebui să împuşte toţi cîinii vagabonzi, pentru că niciodată nu ştii ce rău pot să pricinuiască. îţi

spun că am fost foarte nervoasă de cînd cu toată povestea asta, aşa că sper să te grăbeşti să vii înapoi si să—ţi sfîrşeşti călătoria cit poţi mai repede..."

Istorisiri de laşitate şi teamă — precum şi de încredere şi dragoste — au rămas în urma lungii străduanii cu care Lassie şi—a croit cu răbdare drumul spre casă.

Lîngă marele oraş industrial scoţian, rîul este lat. De—a lungul malurilor lui sînt ziduri şi garduri înalte, căci orice loc cu vederea la rîu este preţios — acesta fiind însuşi sufletul oraşului.

Acolo, lîngă rîu, macarale de o mare înălţime ridică piese uriaşe de metal. Apoi le poartă spre nişte schele pe care se înalţă carcase de oţel. Oamenii stau căţăraţi acolo toată ziua, sfredelind şi nituind, adăugind la loviturile puternice ale ciocanelor cu aburi acest tatuaj aspru. Acolo se nasc marile vapoare care, mai tîrziu, vor străbate Atlanticul.

Pe fiecare centimetru al acestui rîu lat, se întind şantiere navale si oraşe. Ca să—l traversezi dintr—o parte în alta, există bacuri pufăitoare, iar în oraşe, poduri vechi, peste care s—a făcut traficul nord—sud timp de secole.

Pe unul din aceste poduri aglomerate, Lassie mergea la trap. Colindase cîteva zile ţărmul de nord, căutînd vreun mijloc de trecere, dar pînă la urmă asta era singura soluţie — trebuia să treacă printre oameni.

Adesea, în timp ce mergea înainte, persoane de pe trotuarul aglomerat întorceau capul şi—i adresau cîte o vorbă, dar ea nu le cădea nici o atenţie şi îşi croia drum mai departe, şi curînd se pierdea în mulţime.

Erau însă acolo doi oameni care n—o scăpau din vedere. Traversau podul pe un autocamion. Cel care stătea pe scaunul din faţă îi făcu numai un semn cu cotul tovarăşului său care conducea şi—i arătă spre cîinele care mergea atît de absorbit. Celălalt nu răspunse. Dădu doar vesel din cap, să arate că e de acord, şi mări viteza maşinii ca s—o ţină pe Lassie sub observaţie.

La capul podului, Lassie păşi hotărîtă înainte. Mersul îi deveni mai vioi şi hotărîrea de a se îndrepta spre sud o făcea să se simtă mai liniştită. Lăsase rîul în urmă. O fărîmă de vlagă o învioră pentru o clipă şi, cum mergea cu coada ridicată, părea aproape veselă.

O luase de—a lungul trotuarului spre sud, fără să bage de seamă maşina care se oprise lîngă ea. în vălmăşagul de zgomote şi mirosuri ale oraşului, nici urechile şi nici nasul ei pătrunzător nu—i mai puteau fi de folos. în ultima secundă doar, simţurile o preveniră — şi vru să sară. Ceva zbură prin aer. Dădu din picioare, dar în zadar. Era prinsă într—o plasă care—i zădărnicea eforturile. Se zbătu vreme de un minut în reţeaua care—o cuprindea şi o strîngea din ce în ce mai tare. Unul din oamenii din maşină îngenunche lîngă ea şi o apucă cu mîini de expert. O curea îi strânse brutal botul, închizîndu—i fălcile. Altă curea o ţinea de gît şi o alta o legă de picioare.

Lassie rămase nemişcată. Acum era legată fedeleş de către oameni. Deodată simţi că plasa se ridică. Cu o smucitură puternică, încercă să scape. Picioarele din faţă se eliberară din strînsoare. Un picior din spate îi era liber. Va putea fugi!

Opintindu—se şi zbătindu—se, luptă cu omul care o ţinea. Celălalt se aruncă cu tot trupul peste ea. Măcar de n—ar fi avut cureaua aceea în jurul botului! Simţi cum unul din oameni îi apucă o labă din iată şi i—o răsuceşte. Apoi o izbiră cu ceva în cap.

Eămase buimăcită. Oamenii încetară s—o mai bată cînd din mulţime se auzi foarte clar vocea indignată a unei femei :

—Ce—i asta? De ce vă purtaţi cu cîinele ăsta atît de sălbatic ?!

Unul din oameni, care stătea în genunchi, se uită în sus.

—Cine face aşa ceva? întrebă el.

Cineva din mulţime prinse a chicoti, dar se opri cînd femeia păşi înainte. Vocea ei era severă.

—Şi dacă—ţi închipui că impertinenţa îţi va fi de vreun folos, te înşeli. Am urmărit tot ce—aţi făcut si am de gînd să te reclam — atît pentru cruzime, cit şi pentru impertinentă.

Cînd omul vorbi din nou, tonul lui era altul.

—Îmi pare rău, doamnă, dar asta mi—e datoria. Şi trebuie să fim foarte atenţi. Sînt mulţi cîini turbaţi prin împrejurimi, si un hingher trebuie să—şi facă datoria. E vorba de protecţia publică.

—Prostii! Cînele acesta nu dă semne de turbare.

—Nu se poate şti, doamnă. în orice caz, este un cîine vagabond si noi trebuie să—i prindem pe toţi crinii vagabonzi. N—are tăbliţă la gît.

Tînăra femeie vru să continue, dar bărbatul de lîngă ea o opri cu un senin.
—Omul are dreptate, Ethelda. Nu putem lăsa haite de cîini fără stăpîn să alerge de colo—colo. Un control trebuie să existe, nu ?
—Asta aşa e, domnule — interveni hingherul. Fata se uită împrejur, apoi rosti apăsat :
—Numai că nu—i nevoie să se procedeze în felul acesta. Ridică—te, o să—l duc eu la camion în locul dumitale.
—O să vă scape, doamnă.
—Prostii. Ridică—te.
—O să trebuiască să luăm iarăşi totul de la început, doamnă.
—Ridică—te!

Omul care stătea în genunchi privi spre mulţime, ca şi cum ar fi vrut să spună că n—are rost să discuţi cu o femeie care are idei neroade. Apoi, în timp ce oamenii se ridicară, fata îngenunche. O clipă, Lassie simţi atingerea unor mîini calme, mîngîind—o cu blîndeţe, apoi auzi o voce domoală vorbindu—i prietenos.
—Bine. Dă—mi o lesă, şi ia plasa asta.

Oamenii se supuseră. încetişor, fata puse cureaua în jurul gîtului lui Lassie. Mîngîind—o cu o mînă, trăgea uşor cu cealaltă de lesă.
—Haide, ridică—te — zise ea.

Lassie făcu ceea ce o învăţaseră anii de dresură : se supuse. Urmă îndemnul blînd al lesei si merse spre camion. în timp ce omul deschise uşa, fata săltă căţeaua slabă, o băgă înăuntru şi uşa cu gratii se închise cu zgomot.
—Iată — zise ea aspru. Nici chiar cîinii vagabonzi nu trebuie trataţi ea fiarele sălbatice.

Se întoarse să plece, nedîndu—i nici o atenţie bărbatului de lîngă ea.
—Ce scenă teribilă ai făcut acolo, în public, Ethelda — zise el.

Ea nu răspunse şi amîndoi merseră mai departe peste pod. Dar nu trecură de jumătatea podului, cînd bărbatul se opri.
—Iartă—mă — spuse el. Ar trebui să mă pălmuieşti. Ai fost minunată.

Se opriră şi priviră tăcuţi forfota de pe rîu.
—Mă întreb de ce—o fi aşa — zise el în cele din urmă. Bărbaţilor le este întotdeauna groază să se dea în spectacol. Adeseori ar dori să facă... ei bine, să facă exact ce—ai făcut tu, dar n—o fac. Cred că e un fel de laşitate. Femeile sînt mai curajoase. Ai fost minunată şi asta ar fi trebuit să—ţi spun de la început.

Tînăra femeie îi atinse braţul cu un gest de înţelegere.
—N—am nici un merit. Am făcut—o din cauza căţelei. Ştii, mi—a amintit foarte tare de Bonnie. Ţi—o aminteşti pe Bonnie, căţeluşa pe care am avut—o cînd eram mică? Era tot o collie.
—Da, îmi amintesc; uitasem. Bine, dar aceea era un specimen superb, Ethelda.
—Şi asta era la fel, Micliael. Biata de ea era moartă de foame şi numai oase, dar mi—o amintea totuşi pe Bonnie. Acelaşi calm şi. . . şi... părea să fi înţeles atît de bine că se petrece o crimă împotriva căreia, neputînd vorbi, nu avea cum să protesteze!

Bărbatul dădu din cap şi—şi scoase pipa. Îşi rezemară coatele de parapet.
—Ce vor face cu ea? întrebă în sfîrşit tînăra femeie.
—Cine, secăturile acelea cu camionul ?
—Da.
—O vor duce la *ecarisaj.*
—Ştiu, dar ce fac acolo cu cîinii vagabonzi ?
—Nu ştiu. Mi se pare că—i ţin, sau aşa ceva, o anumită perioadă de timp. Apoi, dacă nu vine nimeni să—i ceară, îi. . . îi lichidează.
—O vor omorî ?
—Procedează omeneşte. Cameră de gazare, sau ceva de genul ăsta. Se zice că nu simt. Ca şi cum ar adormi. E o lege, sau ceva asemănător.
—Şi n—o poate salva nimeni — vreau să zic, dacă stăpînul ei nu află nimic ?
—Cred că nu.
—Nu există vreo lege, sau aşa ceva, că, dacă te duci la *ecarisaj,* să poţi lua un cîine? Dacă plăteşti taxa

şi mai ştiu eu ce?

Bărbatul pufăi din pipă.

—Cred că există, sau ar trebui să existe. Privi la fata de lîngă el. Apoi zîmbi.

—Vino — zise el.

CAPITOLUL XVI. „SĂ NU TE—NCREZI NICIODATĂ ÎNTR—UN CÎINE, DONNELL!"

Camionul cu uşi zăbrelite, trase într—o curte. Porţile de fier prinse în zidul înalt zăngăniră în urma lui. Şoferul dădu îndărăt şi trase camionul în dreptul unei uşi deschise.

înăuntru, Lassie şedea liniştită într—un colţ. Erau şi alţi cîini în maşină, care în timpul cursei prin oraş lătraseră gălăgios. Dar Lassie stătuse liniştită, ca o regină captivă printre prizonierii de rînd. Stătuse acolo, numai ochi, desprinsă de lumea exterioară, aşa cum făcuse atunci cînd zăcuse bolnavă sub tufa de grozamă.

Lassie nu părăsi acest aer de demnitate nici cînd fu deschisă grila din spatele camionului. Ceilalţi cîini scheunară şi se repeziră care încotro. Cei doi oameni îi înşfăcară şi—i împinseră spre o încăpere mare din beton. Lassie nu se mişcă, aşa că fu ultima care rămase în maşină.

Poate că tocmai calmul si aerul ei regesc îl induseră pe om în eroare, sau poate că—şi amintea uşurinţa cu care tînăra femeie o urcase în maşină.

Omul intră în camion ţinînd în mină o lesă mică. Lassie rămase liniştită şi, aşa cum fusese prea mîndră ca să se zbată si să scheaune pentru a se elibera, cum făcuseră ceilalţi cîini, suportă cu răbdare mîinile care—i petreceau cureaua după cap. în timp ce cureaua se strîngea, ea se ridică ascultătoare şi, aşa cum fusese învăţată de mică, începu să meargă după om. Coborîră din camion şi intrară într—un coridor care răsuna la fiecare pas. Lassie mergea fără să tragă lesa înainte sau s—o smucească înapoi.

Poate că şi acest lucru îl linişti pe om, căci atunci cînd ajunseră la locul unde ajutorul lui ţinea deschisă uşa cu zăbrele, el se aplecă să—i scoată lesa.

în acea clipă, Lassie fu liberă.

Ţişni într—o parte ca săgetarea unei raze de lumină. Omul se repezi să—i bareze drumul, dar posibilităţile lui omeneşti de coordonare a mişcărilor erau ca ale unui melc în comparaţie cu cele ale animalului. Lassie se întoarse în zbor, chiar în clipa cînd el porni să se mişte, şi se aruncă printre picioarele lui şi perete. Porni înainte pe coridor, apoi se opri. Calea ii era blocată. în faţa ei se afla interiorul ameninţător al maşinii pe care tocmai o părăsise. Iar maşina era astfel aşezată, încît nu—i lăsa nici un loc de trecere.

Se întoarse şi se năpusti drept spre oamenii care se luaseră după ea. Ferindu—se de mîinile şi picioarele lor, se repezi ca din puşcă şi sări peste ei. La stînga era o scară. Urcă pe ea. în capul scării, un coridor se întindea de—a curmezişul. Una din direcţii mergea spre sud. Alergă într—acolo.

În urma ei, clădirea răsuna de strigăte. Pe coridor, urmăritorii se înghesuiau; mîinile se întindeau s—o apuce, în timp ce ea alerga de colo pînă colo. Driblîndu—i ca un jucător de fotbal, străbătu coridorul, apoi se opri. La capătul lui se afla o fereastră, dar era închisă.

Lassie se răsuci împrejur. În spate, de jos din sala cea mare, venea un grup de oameni. Lassie privi în jurul ei. Pe fiecare parte a culoarului se zăreau numeroase uşi, dar toate erau închise. Nu mai era nici o scăpare.

Inamicii ei păreau să fie siguri de asta, căci cei doi hingheri se iviră si fu auzită vocea unuia dintre ei:

—Rămîneţi pe loc. Am prins—o. Rămîneţi pe loc, ca să nu poată coborî înapoi pe coridor. N—o să muşte pe nimeni. Nu e o căţea rea.

Omul înainta încet. Ajutorul lui era în spate, cu plasa. Veneau din ce în ce mai aproape.

Lassie îi înfrunta cu mîndrie, aşteptînd cu capul ridicat.

Şi în clipa aceea veni scăparea. Căci, chiar lîngă Lassie, una din uşi se deschise şi se auzi un glas plin de importanţă — un glas oficial:

—Ce—i acolo? Nu vă daţi seama că aici are loc şedinţa unei instanţe judecătoreşti şi...

Doar atît putu să spună şi, în acel moment, o formă cafeniu—gălbuie ţişni pe lîngă el, mai—mai să—l răstoarne cînd îi trecu printre picioare. Faţa omului se schimonosi într—o expresie de spaimă şi de demnitate jignită. Aruncă celor doi oameni cu plasa o privire dispreţuitoare, apoi închise uşa.

În sala de judecată se produse un vacarm enorm. Lassie alerga încoace şi încolo, căutînd să scape, dar nu păi ea să aibă cum; toate uşile erau închise. în sfârşit, Lassie se opri într—un colţ, neştiind ce să facă. Oamenii se fereau de ea, izolînd—o. Trosnetul şi scîrţîitul scaunelor, precum şi strigătele se potoliră încet şi singurul zgomot care se mai auzi fu sunetul înfundat al unui ciocan de lemn. Apoi răsună o voce gravă :

—Trebuie să înţeleg că acesta este martorul surpriză pe care ni—l promisese apărarea?

Sala fu zguduită de hohote de rîs. Tinerii avocaţi îmbrăcaţi în robe rîdeau cu gura pînă la urechi. Chiar si impunătorul judecător, cu enorma lui perucă albă, îşi îngădui să zâmbească, fiind un om renumit pentru spiritul lui sarcastic. De altminteri, procesul fusese lung si plictisitor. Observaţia lui avea să fie repetată şi retipărită în toate ziarele, de—a lungul şi de—a latul ţării.

„O altă dovadă a umorului scînteietor al acestui renumit spirit judecătoresc care este judecătorul McQuarrie. Prezidînd şedinţa din..."

Marele om dădu *afabil* din cap, iar peruca aproape că—i căzu pe frunte. În momentul acela, Lassie latră o dată scurt. Faimosul om radia.

—Presupun că acesta este un răspuns afirmativ. Şi pot să adaug că este cel mai inteligent martor pe care l—am avut în faţa mea de douăzeci de ani, pentru că e primul care poate să răspundă da sau nu fără echivocuri.

Din nou, sala fu zguduită de rîsete. Bărbaţii tineri în robă dădeau din cap ca mandarinii — şi se întorceau unul către altul.

—Bătrînul McQuarrie e azi într—o formă grozavă ! Apoi, ca şi cum ar fi hotărît că doar el poate stabili cît să dureze rîsetele, judecătorul bătu cu ciocanul; încreţindu—şi fruntea, se uită sever :

—Sergent ! strigă el. Sergent !

Un om în uniformă se prezentă grăbit în faţa magistraţilor şi se opri în poziţie de drepţi.

—Sergent. Ce—i asta?

—Un cîine, excelenţa voastră.

—Un cîine !

Judecătorul îşi întoarse privirea asupra animalului, care sta neputincios la colţ.

—Dumneata îmi confirmi bănuielile, sergent. E un cîine ! zise judecătorul, îngăduitor. Apoi vocea lui izbucni într—un strigăt : Ei bine, ce crezi c—aş vrea să faci cu el?

—Cred că ştiu la ce vă gîndiţi.

—La ce mă gîndesc, sergent.

—Aţi dori să fie scos de—aci, excelenţa voastră.

—Întocmai, Scoate—l ! Scoate—l !

Sergentul se uită împrejurul lui cu nedumerire. în toţi anii lui de activitate oficială nu se ivise niciodată o asemenea problemă. Probabil că nu se ivise vreodată în întreaga istorie a justiţiei. Probabil că nici nu exista vreo procedură oficială, consemnată într—o carte sau într—un regulament pentru a rezolva cum trebuie o astfel de problemă. Orice alt lucru posibil fusese prevăzut, dar crinii? După cît putea să—şi amintească sergentul, nu.

Cîinii — scoaterea lor din instanţă. Probabil că undeva se afla înscrisă o asemenea prevedere, dar sergentul nu şi—o putea aminti. Şi dacă nu exista nici o cale oficială de urmat în această acţiune, atunci cum putea să se. . .

Faţa sergentului se lumină dintr—o dată. Rezolvase problema : principiul ierarhiei. Se întoarse către Omul care deschisese uşa si o lăsase pe Lassie să intre.

—McLosh ! Scoate cîinele ăsta afară. De unde a venit? Aprodul, cu faţa roşie, se uită cu reproş la superiorul lui.

—Fără îndoială că a scăpat de la Fergusson şi Donnell. Stau amîndoi, cu laţul.

Sergentul se întoarse si repetă judecătorului răspunsul într—un limbaj mai oficial.

—Cîinele a fugit de la *ecarisaj,* înălţimea voastră. Doi de acolo sînt afară. Şi dat fiind că prinderea şi detenţiunea clinilor vagabonzi ţine propriu—zis de datoria ecarisajului...

—Asupra acestui lucru nu voi lua nici o decizie oficială, dar în mod neoficial, sergent, în mod neoficial. . .

Bărbaţii tineri în robă zîmbiră din nou, uitîndu—se unul la altul încîntaţi.

—În mod neoficial, aş zice că este de competenţa lor. Lasă—i să intre şi spune—le să ia de aici acest animal.

—Foarte bine, excelenţa voastră. Sergentul se îndreptă grăbit spre uşă.

—Soateţi—l repede de aici. înainte ca dînsul să se enerveze — şopti aspru.

Cu plasa în mînă, cei doi oameni intrară în sala de judecată. Reprezentanţii legii aşteptau cu viu interes. Era, fără îndoială, un divertisment în monotonia acelei zile plictisitoare.

Cei doi se furişau spre colţ încet, cu precauţie.

—Îl scoatem repede de aici, excelenţa voastră — zise unul din ei cu glas împăciuitor.

Dar, în timp ce vorbea, Lassie îşi schimbă locul. Cunoştea plasa aceea : era un duşman odios. Trebuia să scape de el.

Din nou, sala se transformă într—un balamuc. Bărbaţii mai tineri se amuzau ca nişte şcolari de cele ce se petreceau şi chiuiau ca gonacii la vînătoare :

—*Yoicks* [4] ! A fugit !

—Uite ! Hei, Watson. Acolo, lîngă pupitru !

—*Tallybo* [5] ! Hii ! Aoleu, piciorul meu !

Chiuiau veseli şi, în culmea fericirii, făceau tot ce se putea pentru a—i stînjeni pe oamenii cu plasa, reuşind să—i încurce mereu, în timp ce se prefăceau că—i ajută să încolţească cîinele.

În cele din urmă însă, gluma se îngroşă. Lassie fu încolţită lingă un perete. Deasupra ei se afla o fereastră deschisă. Sări pe pervazul ferestrei, apoi rămase acolo nehotărîtă, căci dedesubt se vedea curtea, unde camionul mai stătea încă. Pînă jos erau nici mai mult nici mai puţin decît şase metri.

Oamenii înaintau încrezători. Ştiau că era prea mare înălţimea ca să sară. Întinseră plasa.

Pe pervazul ferestrei, Lassie tremura. Mai încolo, la stingă, se vedea capota camionului. La numai trei metri, dar cam prea departe. Îşi încorda spinarea, dînd din picioare pe pervaz, pentru a—şi găsi un punct de sprijin mai bun. Muşchii îi tremurau.

Un cîine nu se poartă ca o pisică. Ca şi omul, el a învăţat să se teamă de înălţimi — şi totuşi altă cale nu exista.

Lassie se ghemui, încordîndu—şi muşchii. Apoi sări, străduindu—se să ajungă la capota maşinii. în timp ce se afla încă în aer, îşi dădu seama că nu—şi va atinge ţinta. Simţul timpului si al echilibrului ii spuneau că nu va putea ajunge jos cu bine.

Întinzîndu—şi picioarele din faţă, ea atinse doar capota. Rămase agăţată acolo o clipă, în timp ce căuta în zadar cu picioarele din spate să se sprijine de peretele camionului; apoi căzu greu la pămînt şi rămase acolo în nesimţire.

Ferestrele sălii de şedinţe de deasupra erau pline de oameni care se uitau jos.

—Acum am prins—o ! răcni hingherul si dădu să plece împreună cu ajutorul său, dar fură opriţi de o poruncă scurtă.

Judecătorul se încruntă şi, cînd vorbi, părea că toată veselia acelei zile dispăruse.

—Sîntem într—o instanţă judecătorească. Părăsiţi în linişte sala. Domnilor, vă rog. Ridic şedinţa.

Ciocanul bătu şi toţi se sculară la auzul tradiţionalului anunţ : „Oyez" [6].

Cei doi oameni ieşiră din sală mormăind. Odată ajunşi în coridor, o luară la goană.

—Afurisita asta de căţea! gîfîi cel mai în vîrstă. Îi arăt eu ei ! Aşteaptă numai s—o prind.

Dar cînd ajunseră în curte, se uitară de jur împrejur uluiţi. Camionul era acolo. Tot acolo era şi locul unde Lassie rămăsese fără simţire. Dar ea dispăruse. Curtea era pustie.

—Zău dacă ştiu cum o să sfârşească ziua asta a dracului de afurisită, Donnell — mormăi cel mai în vîrstă. Ar fi trebuit să fie moartă, în locul acesta. Şi unde—i ?

—A sărit peste zid, domnule Fergusson !

—Şase metri. Cînd ar fi trebuit să fie moartă. Asta nu e numai o căţea îngrozitoare, ci un strigoi afurisit.

Se întoarseră la subsol.

—Domnule Fergusson. Un strigoi nu e ceva cu aripi ?

—Exact, Donnell. Asta şi vreau să spun. Un animal ar avea nevoie de aripi ca să treacă peste zidul ăla.

Donnell se scarpină în cap.

—Odată — zise el — am văzut un film cu un strigoi. Cel mai în vîrstă vorbi cu asprime :

—Of, Donnell, eu îmi bat capul cu chestia asta — o chestie importantă — şi tu vorbeşti aiurea, despre filme. Dac—ai să mergi tot aşa mai departe, n—ai să avansezi niciodată în serviciul municipalităţii. Yorba—i acum, cum o să ne descurcăm cu căţeaua asta?

---

[4] Strigăte folosite de englezi la vînătoarea de vulpi (n. t.)

[5] Strigăte folosite de englezi la vînătoarea de vulpi (n. t.)

[6] Interjecţie strigată de aprod, care însemnă : liniţte şi atenţie ! (n. t.)

Donnell îşi duse mîna la gură.
—Nu ştiu.
—Păi, gîndeşte—te. Ce—ai face acum, dac—ai fi singur? Donnell se cufundă adînc în gînduri. În sfârşit, faţa lui se lumină ca o rază de soare.
—Luăm camionul, ieşim afară si o căutăm din nou prin împrejurimi.
Celălalt scutură din cap, îngrozit de o astfel de idee.
—Donnell, n—ai de gînd să—nveţi nimic niciodată ?
—Să—nvăţ ? Păi, ce—ar fi de—nvăţat acuma ?
—Uite cum îmi pierd vremea ! Uite cum îmi pierd vremea cu tine ! zise Fergusson cu emfază. De cîte ori ţi—am spus? Cînd eşti funcţionar de stat, îţi respecţi orele de muncă. Dac—o să—ncepi să trudeşti din greu zi şi noapte, or să—ţi pretindă asta într—una, ştii bine.
—Asta—i drept. Am uitat.
—Uitat ! Ai uitat ! Păi, să nu uiţi. Ia exemplu de la mine, băiete, şi—o să ajungi cineva.
Tînărul făcu o mutră ruşinată.
—Da — zise celălalt — unde nu e cap, vai de picioare. Şi acuma o să scriem un proces—verbal.
Fergusson luă un creion şi o hîrtie. O bună bucată de vreme supse capătul creionului.
—Asta—i o treabă afurisit de grea, Donnell — zise el în sfîrşit. E cu o pată pe reputaţia departamentului. De douăzeci şi doi de ani sînt aici, dar niciodată de cînd sînt în servici n—a fugit vreun cîine. Şi nu prea ştiu cum să scriu asta în procesul—verbal.
Donnell se scarpină în cap. Apoi îi veni o inspiraţie :
—Ia ascultă, n—am putea s—o facem uitată? Să nu pomenim nimic despre asta?
Celălalt îl privi plin de admiraţie.
—S—ar putea să ai dreptate, Donnell. Pînă la urmă ai să—nveţi tu cîte ceva. Da' uiţi de povestea aia cu judecătoria. Or să trăncănească despre asta, de bună seamă.
—Aha ! zise Donnell tulburat. Am putea răspunde la chestia asta c—am prins javra. Şi dacă or să vrea să controleze, o să putem spune că—i javra aia mare de colo dinăuntru, pe care am prins—o azi—dimineaţă. Scrie numa' cu unu' mai puţin şi n—o să mai ai un cîine fugit, ca să—ţi rămînă o pată pe... pe aia... ăă.. . pe reputaţie.
—Donell, ai nimerit—o !
Fergusson se aşternu pe lucru cu foc. Scrise cu trudă vreo jumătate de oră. Tocmai isprăvise, cînd se auzi soneria. Uşa se deschise şi intră un poliţist. în spatele lui se aflau femeia cea tînără şi bărbatul care se opriseră pe pod.
—Aici e serviciul de ecarisaj, domnule — zise poliţistul. Bărbatul se apropie.
—Sînt informat — spuse el — că pot obţine orice cîine nereclamat de nimeni, dacă plătesc cheltuielile de ecarisaj şi taxa de eliberare.
—Aşa e, domnule.
—Ei bine, eu... ăă, această tînără doamnă, adică, doreşte să obţină acel collie pe care l—aţi prins azi—dimineaţă.
—Care collie ? repetă Fergusson, gîndindu—se repede. Un collie? N—a fost prins uici un collie azi—dimineaţă, domnule !
Femeia cea tînără păşi înainte.
—Ascultă, acum ce mai încerci să pui la cale ? Ştii foarte bine că am fost de faţă azi—dimineaţă cînd ai prins collie—ul acela, cu care te—ai purtat atît de brutal. Dacă ai de gînd să faci vreo şmecherie cu el, căpitanul McKeith aici de faţă îl va căuta înăuntru.
Fergusson se scarpină în cap.
—Bine, ca să vă spun drept, a fugit.
—Ce—a făcut ? întrebă fata.
—A fugit, doamnă. Toţi cei de—aici v—o pot spune. A scăpat şi—a intrat în tribunal la judecătorul McQuarrie, şi—apoi a sărit pe fereastră si peste zid — şi s—a dus.
—S—a dus !
Pentru o secundă, fata deschise ochii mari, apoi o undă de fericire se furişă pe faţa ei.
—Nu ştiu dacă spui adevărul sau nu — zise tînărul — dar, casă fiu sigur, o să depun pentru acest cîine o cerere scrisă.

Bărbatul notă ceva într—un carneţel de buzunar, apoi se întoarse. Fata plecă veselă cu el.
—Îmi pare rău, Ethelda — zise el în timp ce urcau scările.
Tînără femeie zîmbi.
—Nu face nimic. Sînt bucuroasă. Nu—ţi dai seama că e din nou liberă ? Liberă ! Chiar dacă nu va fi a mea, eliberă !
Jos, în biroul din subsol, Fergusson spunea cu glas tare ajutorului său :
—Acum trebuie să scriu c—a fugit, că pisălogii ăştia or să facă de bună seamă o cerere pentru ea, şi—o să trebuiască să explic de ce nu le pot da căţeaua.
Rupse cu furie falsul proces—verbal scris cu atîta trudă.
—Toată treaba asta frumoasă, pentru nimic ! Asta să—ţi fie de învăţătură, Donnell. Ce concluzie ai trage tu din toate astea?
—Să nu faci niciodată un proces—verbal fals — răspunse Donnell conştiincios.
—O, nu ! zise Fergusson cu dispreţ. N—o să avansezi niciodată in servi ci, Donnell. Concluzia pe care s—o tragi e asta : să nu te—ncrezi niciodată într—un cîine ! Îl prinzi. Şi iaca, se preface că—i blînd ca un copilaş în braţe, ca să zic aşa. Mă—ncred în el, numai o secundă şi el se—ntoarce ca o pală de foc la judecata de apoi. Şi iaca, ar trebui să—i fie fiică să sară — şi ce face?
—Şi sare — răspunse Donnell.
—Adevărat. Şi iaca, ar trebui să fie mort — şi cum e?
—Trăieşte.
—Şi asta—i adevărat. Apoi, ar fi trebuit să nu poată sări zidul de—acolo — şi ce face?
—Îl sare.
—Încă o dată—i adevărat. Aşa că asta—i învăţătura, Donnell, cît timp eşti în slujba asta : să nu te—ncrezi niciodată într—un afurisit de cîine. Ei nu—s — *ehei* ! — ei nu—s oameni, cîinii nu—s. Ei nu—s oameni !

CAPITOLUL XVII. LASSIE TRECE GRANIȚA

Încet, cu hotărîre, Lassie trecu peste un cîmp. Acum nu mai mergea la trap. Se mişca într—un mers chinuit, cu capul lăsat în jos, cu coada atîrnîndu—i fără vlagă. Trupul ei slab se clătina dintr—o parte în alta, ca şi cum pentru a—şi face picioarele să meargă în continuare trebuia să se străduie cu toată făptura ei.

Dar calea ei rămînea aceeaşi — înainte spre sud.

Traversă o păşune mergînd obosită si nedînd nici o atenţie vitelor care păşteau pe pajiştea înconjurătoare şi care—şi ridicaseră botul din iarbă ca s—o privească.

Pe măsură ce înainta pe potecă, iarba devenea mai deasă şi mai aspră, cărarea se îneca într—o băltoacă de noroi, apoi noroiul făcu loc unui smîrc cu apă şi smîrcul cu apă — malului unui rîu.

Se opri într—un loc frămîntat de copite. Aici veneau vitele să se adape şi să stea la răcoare în arşiţa din timpul zilei. Erau şi acum cîteva care stăteau cufundate pînă la genunchi în apa molcomă de lîngă mal. Se întoarseră şi o priviră, rumegînd fără încetare.

Lassie scheună încet şi—şi înălţă capul ca şi cum ar fi vrut să adulmece vreun miros de pe malul celălalt. O clipă, se legănă pe picioare. Apoi, păşind cu greutate, intră tot mai adînc şi mai adînc în apă. Acum, picioarele ei nu mai atingeau albia rîului. Apa liniştită de lîngă mal o trase încet în direcţia curentului. începu să înoate cu coada plutind în urma ei.

Nu era un rîu tumultuos ca acela din munţi. Nu era nici Uliul murdar, mărginit de fabrici, ca acela pe care—l lăsase în urmă cu cîteva mile, în oraşul industrial. Dar era lat şi curentul lui puternic o ducea pe Lassie la vale.

Picioarele ei obosite băteau ritmic, trăgînd zdravăn cu labele din faţă. Ţărmul sudic se afla în faţa ei, dar părea că nu se apropie de el.

Slăbiciunea o paraliza şi ritmul mişcărilor ei deveni mai lent. Capul întins îi intră sub apă. Ca trezită din somn, Lassie începu să bată apa cu deznădejde. îşi înălţă capul şi labele din faţă iscau înaintea ei o pală mare de spumă. Era ca un înotător cuprins de panicii.

Dar se învioră din nou şi se porni încă o dată să înoate înainte cu hotărîre.

Fu o lungă strădanie, un înotat curajos. Şi cînd în sfîrşit ajunse dincolo, fu prea slabă ca să se poată căţăra pe mal. În primul moment se agăţă cu labele din faţă, apoi căzu înapoi. Malul era prea înalt. Curentul slab de lîngă mal începu s—o ducă în josul apei. Lassie încearcă din nou, dar căzu iarăşi înapoi, împroşcînd apa în jur. Apoi fu luată de vîrtej şi, deodată, picioarele ei atinseră o ridicătură a fundului albiei. Merse anevoie spre ţărm.

Greutatea apei care îi îmbiba blana o împovăra peste măsură, aşa că se clătină. Apoi, mai mult tîrîndu—se decît mergînd, se căţăra pe mal. Şi—acolo, în sfîrşit, căzu la păunit. Nu putea merge mai departe.

Dar se afla în Anglia ! Lassie n—avea de unde să ştie asta; ea nu era decît o căţea care mergea acasă, nu o fiinţă omenească pricepută la hărţi, şi nu putea şti că străbătuse nunţii si sesurile Scoţiei, şi că rîul pe care—l traversase Tweed—ul, care desparte Anglia de Scoţia.

Ea nu ştia toate aceste lucruri. Tot ce ştia era că se întîmpla un fapt ciudat în timp ce se căţăra mai sus pe mal. Picioarele nu mai voiau să răspundă aşa cum trebuie şi, cînd se sili să meargă înainte, muşchii ei obosiţi se răzvrătiră. Se lăsă jos, mai încercă o dată, apoi căzu pe o parte.

Scheună o clipă, zgîrie pămîntul cu labele din faţă şi se tîrî ţinînd—o mereu spre sud. Acum se afla în iarba aspră. Se mai tîrî un metru, încă vreo cîţiva centimetri, şi pînă la urmă muşchii încetară s—o mai asculte.

Zăcea trîntită pe o parte, ca o moartă, cu picioarele întinse, cu ochii sticloşi. Singurul semn de viaţă era ridicarea şi coborîrea spasmodică a pieptului ei zdrelit.

Zăcu aşa toată ziua. Muştele bîzîiau în jurul ei, dar nu—şi înălţa capul să le prindă.

Se înseră şi de peste rîu răsună mugetul vacilor. Se auziră ultimele triluri ale păsărilor — cîntecul unui sturz în amurgul care se lăsa încetişor.

Veni întunericul, cu sunetele lui nocturne — ţipătul unei bufniţe si foşnetul tainic al unei vidre la vînătoare, lătratul îndepărtat al unui cîine de fermă şi freamătul copacilor.

Veniră zorile, cu noi sunete — plescăitul unui păstrăv în rîul încă învăluit în ceaţă ; apoi se ridicară ciorile, cu veşnicul lor strigăt de alarmă, cînd, dincolo de cîmp, un om ieşi pe uşa casei lui de ţară. Lăsări soarele, şi umbrele jucau uşor pe iarbă, pe cînd frunzele copacilor de deasupra sclipeau în prima adiere a acestei zile noi.

Cînd soarele o ajunse, Lassie se ridică anevoie. Cu ochii stinşi, porni încet, îndepărtîndu—se de rîu şi îndreptîndu—se spre sud.

Încăperea era mică si modestă. Pe un scaun, lîngă masă, sub lumina lămpii, Daniel Fadden îşi citea tacticos ziarul. Ceva mai aproape de cărbunii din vatră, soţia lui, aşezată într—un balansoar, împletea. Se legăna într—una, înainte şi înapoi, în timp ce degetele ei se mişcau iute peste andrele şi lînă, aşa încît mişcările păreau să se lege între ele ; un balans al scaunului, trei ochiuri pe—o andrea.

Erau amîndoi oameni bătrîni şi se părea că trăiseră alături atît de mult, încît nu mai simţeau nevoia să—şi vorbească. Erau mulţumiţi să existe, ştiind sigur că celălalt este aproape.

În cele din urmă, bărbatul îşi ridică pe frunte ochelarii cu ramă de oţel şi privi spre vatră.

—Ar mai trebui puşi cîţiva cărbuni pe foc — zise el. Nevasta lui dădu din cap, continuînd să se legene, iar buzele ei să numere înainte fără zgomot; făcea tocmai un călcîi la împletitură şi voia să numere exact.

Bărbatul se ridică, încetişor luînd coşul. În dulapul de sub chiuvetă se afla lada cu cărbuni, din care scoase cîţiva afară cu o lopăţică.

—Am rămas aproape fără cărbuni — zise el.

Soţia lui privi şi ea într—acolo. Începură amîndoi să socotească în gînd cît costau cărbunii ce le mai trebuiau. Cît de repede au consumat ultimele cincizeci de kilograme ! Viaţa lor era plină de astfel de griji. Trebuiau să—şi restrîngă cheltuielile, căci tot ce aveau era o pensie mică pe care le—o plătea guvernul pentru fiul lor ucis în Franţa. Apoi mai primeau fiecare o pensie de bătrîneţe de zece şilingi, dată de stat. Nu era o avere, dar ei o gospodăreau cu grijă şi nu datorau nimănui nimic. Căsuţa lor modestă situată la drumul mare, departe de oraş, era un loc unde se trăia ieftin. Pe micul petic de pămînt din jurul ei, Fadden cultiva o grămadă de legume. Avea un cîrd de pui, cîteva raţe şi o gîscă „la—ngrăşat pentru Crăciun", de care se lega cea mai hazlie păţanie a lor. Cu şase ani în urmă, Fadden schimbase douăsprezece ouă proaspete de găină pe un boboc micuţ de gîscă, pe care—l crescuse cu

grijă, lăudîndu—se ce pasăre bună si grasă va fi pe la Crăciun.

Chiar aşa se şi făcuse — grozavă şi grăsulie. Cu cîteva zile înainte de sărbătoarea sărbătorilor, Fadden îşi luă toporişca, dar rămase mult timp în casă, uitîndu—se la ea. În cele din urmă, nevasta lui, înţelegînd, privi la el cu blîndeţe.

—Dan — zise ea — nu cred că anul ăsta mi—ar plăcea să mănînc gîscă. Dacă insă ai tăia un pui.. .

—Sigur, Daily — spuse Fadden. Ar fi o risipă teribilă — o gîscă mare doar pentru noi doi. Un pui ne—ar fi tocmai de—ajuns...

Şi aşa, gîsca fu cruţată. După asta, în fiecare an, ea era îngrăşată conştiincios pentru Crăciun.

—Anul ăsta s—a zis cu ea — anunţa întotdeauna Fadden. Să—ngraşi o gîscă tot anul, numai ca să umble ţanţoşă şi să se legene încolo şi—ncoace de parc—ar fi un împăiat ! Anul ăsta s—a zis cu ea !

Dar gîsca continua să trăiască şi, de fiecare dată, nevasta lui ştia că va fi aşa. Cînd Fadden anunţa bătăios că gîsca se îndreaptă spre cuptorul de Crăciun, ea spunea supusă : „Desigur, Dan". Şi cînd, în ultimul moment, el se învîrtea şi mormăia zicînd că gîsca era mult prea mare pentru ei doi, ea spunea tot : „Desigur, Dan". în sinea ei îşi zicea adesea că gîsca avea să trăiască încă mult timp după ce amîndoi vor fi — după cum spunea ea — „adînc sub pămînt şi la odihnă".

Dar nici nu dorea altfel. De fapt, dacă Dan şi—ar fi adus la—ndeplinire intenţiile anunţate cu atîta strălucicie, ea ar fi simţit că i se prăbuşeşte pămîntul sub picioare. Costa mult, firește, să hrăneşti o gîscă mare si flămîndă, dar se puteau face economii la altele. Un ban ici, un ban colo. Întotdeauna se poate cumpăra cu grijă şi economisi cu grijă, mînuind chibzuit bănuţii de aramă.

Aşa se scurgea viaţa lor, plină de demnitate şi mulţumire, dar totdeauna cu gîndul la preţioşii bani, cum se—ntîmpla şi—n seara asta, cînd amîndoi calculau cantitatea de cărbune care le mai trebuia.

—Ah, nu te mai obosi să pui cărbuni pe foc, Dan — zise ea. Acoperă doar focul cu cenuşă şi să mergem la culcare. Şi—aşa ne culcăm prea tîrziu.

—Mai stai puţin acolo — zise Daniel, căci ştia că lui Daily îi plăcea tare mult să se legene si să tricoteze cîteva ore seara, în faţa vetrei. E încă devreme. Mai pun oleacă doar, căci, Dumnezeu ştie, e destul de răcoare în noaptea asta — e o ploaie scîrboasă şi rece.

Daily dădu din cap. În timp ce se legăna, asculta vîntul care vîjîia în partea de răsărit a căsuţei lor scunde si ploaia care răpăia pe obloane.

—Curînd o să vină toamna, Dan.

—Da, desigur, o să vină. E prima ploaie din cele de la răsărit. Şi—i rece ! îl pătrunde pe om pînă la oase. Nu mi—ar plăcea să stau mult afară pe o vreme ca asta. Nevasta lui se legăna înainte, cu gîndurile aiurea. Ori de oiţe ori cineva îi vorbea despre vremea rea, gîndurile ei se întorceau la vremea cînd trăise Dannie. În tranşeele acelea, ei nu avuseseră vetre calde. în acea primă iarnă, oamenii îşi duseseră viaţa în gropi pline de noroi, dormind acolo noaptea, fără adăpost. Ai zice că nu se poate trăi aşa. Şi totuşi, cînd Dannie venise acasă în permisie, era rumen la obraji, sănătos şi frumos. Şi cînd ea—l rugase să fie atent, să aibă mereu pieptul cald si gîtul uscat, el rîdea ţinîndu—se de burtă — un rîs zdravăn, puternic, ca un bubuit.

—Ei, după ce—am trăit iarna asta în Franţa, nu există frig care să mă doboare, mamă — răspundea el.

Şi n—a fost nici frigul, nici boala. Mitralierele — scrisese colonelul lui în scrisoarea pe care Daily o mai păstra încă, împăturită lîngă actul de căsătorie.

O, războiul, mitralierele ! Pe toţi îi seceră gloanţele, pe cei curajoşi şi pe cei laşi, pe cei slabi, şi pe cei frumoşi şi puternici, ca Dannie. Şi nu moartea este aceea care—ţi cere să fii curajos, căci şi laşii pot muri. Viaţa este aceea care—ţi cere curaj — să trăieşti în noroiul acela, în ploaie şi—n frig, şi să rămîi zdravăn la minte, după toate astea. Ăsta era curaj. Şi cît de des se gîndea la asta, cînd bătea vîntul şi răpăia ploaia rece !

E aşa de mult de—atunci, dar încă se mai gîndeste, împletind, răsucind ochiurile şi legănîndu—se — împletind, răsucind ochiurile şi legănîndu—se. ..

Îşi opri scaunul si stătu cu capul ridicat. Rămase liniştită o clipă, apoi începu din nou — împletind, răsucind ochiurile, legănîndu—se, gîndindu—se. . .

Se opri iarăşi, ţinîndu—şi răsuflarea ca să audă mai bine. Se auzea fîşîitul cărbunelui, zgomotul molcom al cenuşii care cădea în cutia de sub grătar şi foşnetul ziarului; mai încolo, bătaia unui oblon care se izbea mai tare decît celelalte, biciuitul furios al ploii. Însă departe, dincolo de toate astea, se desluşea un alt zgomot, afară, în bătaia vîntului. Sau era numai închipuirea ei, pentru că se gîndea la

Dannie de atîta vreme?

Îşi lăsă capul jos, apoi şi—l ridică din nou.

—Dan ! Se întîmplă ceva cu puii. El ascultă un moment.

—Of, Daily ! Totdeauna îţi închipui tot felul de lucruri — o dojeni el. Nu e decît vîntul. Şi oblonul ăla car? se izbeşte. Trebuie să—l fixez.

Se întoarse la ziarul lui, dar femeia micuţă cu părul cărunt rămase cu capul ridicat. Apoi vorbi din nou :

—Ascultă, iarăşi ! E ceva ! Se ridică. Daniel Fadden, dacă nu te duci să vezi ce se—ntîmplă cu puii tăi, mă voi duce eu !

Îşi luă şalul, dar bărbatul se ridică.

—Ei, ei, ei — bombăni el. Stai jos. Dacă vrei să mă duc, o să mă duc, numai pentru liniştea sufletului tău. O să dau o raită de jur împrejur.

—Atunci înfăşoară—ţi întîi fularul în jurul gîtului — îl dojeni ea.

Se irită cum pleacă, apoi se trezi singură în casă. Urechea ei, care din cauza singurătăţii era sensibilă la zgomotele fiinţelor vii, auzi paşii lui îndreptîndu—se şi, cîteva clipe mai tîrziu, peste zgomotul furtunii, întorcîndu—se repede. Alerga.

Sări în sus şi se întoarse spre uşă, înainte ca ea să se fi deschis.

—Ia—ţi şalul şi haide — zise el. L—am descoperit. Unde—i felinarul ?

Se grăbiră amîndoi în noapte, aplecîndu—se sub rafalele de vînt şi ploaie.

Mergînd înainte pe drum, pe lîngă gardul viu de măceş, care mărginea şoseaua, bătrânii se opri, în sfîrşit, şi coborî taluzul. Nevasta lui ridică felinarul. Văzu ceea ce descoperise bărbatul ei — un cîine zăcînd în şanţ. Acesta îşi întoarse capul şi, o secundă, lumina lămpii sclipi scînteind în ochii lui.

—Săracul, săracul de el ! zise ea. Cine şi—o fi lăsînd cîinele afară pe o noapte ca asta ?

Cuvintele fură smulse de vînt, dar bătrînul auzi sunetul vocii ei.

—E prea sleit ca să meargă — strigă el. Ţine felinarul sus!

—Să te—ajut?

—Ce e ?

Ea se plecă în jos şi strigă :

—Să te—ajut?

—Nu ! Pot şi singur !

Îl văzu aplecîndu—se şi ridicînd animalul. Mergea alături de el, ţinea felinarul în sus si strîngîndu—şi şalul ca să nu i—l smulgă vîntul.

—Mergi uşurel, Dan — zise ea. O, săracul, săracul

Alergă înainte, să deschidă tuşa. Gîfîind, bătrînul intră greoi în cameră. Uşa se trînti. Cei doi bătrîni o aduseră pe Lassie la căldura căminului şi o lăsară jos pe covoraş.

Statură un moment deoparte, uitîndu—se la ea cum zăcea cu ochii încinşi.

—Mă îndoiesc că va trăi pînă dimineaţă — zise bărbatul.

—Ăsta nu—i un motiv să stăm degeaba. Putem încerca cel puţin. Scoate—ţi repede hainele ude, Dan, sau altfel te văd si pe tine la pămînt ! Uită—te că tremură, nu e mort. Scoate sacul ăla din fundul dulapului, Dan, şi usucă—l puţin.

Bătrînul se plecă greoi, frecînd blana udă leoarcă a cîinelui.

—E tare plin de noroi, Daily — zise el. Covoraşul tău frumos o să se murdărească de tot.

—Atunci, dimineaţă o să ai de lucru să—l scuturi — răspunse ea înţepată. Mă—ntreb dacă—l putem hrăni.

Bătrînul privi în sus. Nevasta lui ţinea în mînă cutia cu lapte condensat. Gîndurile lor nerostite treceau de la unul la altul ea un dialog mut — ăsta era tot laptele ce—l mai aveau.

—O să bem dimineaţa ceai fără lapte — zise femeia.
—Opreşte puţin si pentru tine, Daily. Ţie nu—ţi place ceaiul fără lapte.
—Ei, nu face nimic — zise ea. Începu să prepare laptele cu apă.
—Mă gîndeam eu că facem adesea unele lucruri numai din obişnuinţă, Dan — continuă ea. Se zice că în China, ceaiul se bea, întotdeauna fără lapte.
—Poate pentru că n—au auzit de ceva mai bun — mormăi el.

Continuă să frece trupul rece al cîinelui, în timp ce nevastă—sa amesteca pe plită laptele din cratiţă. în casă se lăsă liniştea.

Lassie zăcea acolo, nemişcată. În starea de slăbiciune îngrozitoare în care se afla, aproape inconştientă, simţea strecurîndu—se în ea un sentiment de uşurare. Multe amintiri veniră s—o liniştească. Locul mirosea „bine". Un miros amestecat de fum, de cărbune şi de pîine caldă. Mîinile care o atingeau nu încercau s—o imobilizeze şi nu—i provocau nici o durere. Dimpotrivă, îi alinau durerea muşchilor ei bolnavi. Oamenii nu se agitau, nu răcneau și nu aruncau cu lucruri care să rănească. Se mişcau încetişor, fără să sperie un cîine.

Era, de asemenea, cald — mai ales asta. O căldură adormitoare, o căldură care—ţi toropea simţurile şi—ţi făcea conştiinţa să alunece ca pe o apă blinda, care curge spre uitare şi moarte.

Ca prin vis doar, Lassie îşi dădu seama de farfurioara cu lapte cald aşezată lîngă capul ei. Simţurile ei nu—şi puteau reveni din amorţeală. Încercă să—şi ridice capul, dar nu izbuti să—l mişte.

Simţi apoi că—i ridică cineva capul. Laptele cald îi fu băgat pe gît cu lingura. Înghiţi o dată, de două ori, de trei ori. Căldura i se strecură în trup, şi asta îi adormi cu totul simţurile. Zăcea acum nemişcată şi laptele i se prelingea din gură, pe covoraş.

Femeia se ridică şi rămase în picioare lîngă bărbatul ei.

—Crezi că moare, Dan ? Nu mai înghite.

—Nu ştiu, Daily. Poate că mai trăieşte noaptea asta. Am făcut tot ce am putut. Tot ce mai putem face este să—l lăsăm în pace.

Femeia se uită lung la cîine.

—Dan, cred că am să stau lîngă el.

—Vai, Daily ! Ai făcut tot posibilul şi...

—Dar poate că are nevoie de vreun ajutor şi... e un cîine atît de frumos, Dan !

—Frumos ! Corcitura asta urîtă, de cîine vagabond !

—O, Dan ! E cel mai frumos cîine pe care l—am văzut vreodată? !

Bătrîna se aşeză cu hotărîre în balansoar si se pregăti pentru o noapte de veghe.

La o săptămînă după asta, doamna Fadden şedea în caunul ei. Lumina soarelui de dimineaţă se strecura prin fereastră, iar amintirea furtunii părea un vis de demult. Se uită peste ochelari şi—i zîmbi radios lui Lassie, care şedea întinsă pe covoraş, cu urechile ciulite.

—E dînsul — zise bătrîna tare. Şi tu—l cunoşti, nu—i aşa ? Paşii soţului ei se auziră mai aproape şi

uşa se deschise.
—Ştii, Dan, îţi cunoaşte deja paşii — zise cu mîndrie femeia.
—*Aşi* ! răspunse el sceptic.
—Ba da — insistă Daily. Zilele trecute, cînd a venit vînzătorul ăla ambulant, numai că n—a răsturnat casa — dacă—ţi spun ! Pe cuvînt, l—a făcut să creadă că e cineva acasă, cînd tu erai în oraş ! Dar cînd te aude pe tine venind, nu face nici o mişcare — aşa că sigur îţi cunoaşte paşii.
—*Aşi* ! răspunde din nou bărbatul.
—E isteaţă, şi—i frumoasă — zise femeia, mai mult către căţeluşă decît către bărbat. Nu e frumoasă, Dan?
—Sigur, este.
—Şi prima dată ai spus că—i urîtă.
—Ei, dar asta era înainte ca...
—Vezi, am luat un pieptene vechi şi i—am aranjat frumos blana.
Se uitară la Lassie, care stătea acum culcată, cu capul ridicat, în poziţia aceea de leu pe care o iau adesea cîinii collie. Îşi ţinea cu graţie botul fin peste gulerul care începuse din nou să fie alb şi strălucitor.
—Nu—i aşa că s—a schimbat? întrebă cu mîndrie femeia.
—Sigur, aşa e, Daily — spuse bărbatul cu tristeţe.
Femeia prinse tonul lui prevestitor de rele.
—Ei, ce s—a—ntîmplat ?
—Ei, Daily. Vezi, chiar asta e. Prima dată am crezut că—i o corcitură. Dar acum... ei bine, e o căţeluşă frumoasă.
—Fireşte că—i o căţeluşă frumoasă — zise bătrîna fericită. Tot ce—i trebuia era puţină căldură şi să mănînce oleacă, şi cineva care să fie blînd cu ea.
Bărbatul clătină din cap exasperat parcă de nevastă—sa, care nu înţelegea unde voia să ajungă.
—Sigur, dar tu nu—nţelegi, Daily ? E o căţeluşă frumoasă — acum, că e curată şi s—a însănătoşit, se poate vedea că e o căţeluşă de foarte mare preţ. Şi...
—Şi ce ?
—Ei bine, o căţeluşă de preţ trebuie să aibă stăpîni pe undeva.
—Stăpîni ? Grozavi stăpîni mai sînt şi ăia care lasă o biată făptură să rătăcească pe—afară, slabă şi moartă de foame, pe o noapte ca aceea cînd am luat—o înăuntru. Halal stăpîni !
Bătrînul clătină din cap şi se aşează cu greutate pe scaun, îşi umplu pipa de argilă.
—Nu, Daily, nu te amăgi. E un cîine de preţ, şi acum îmi dau bine seama de asta. Aşa că nu ţi—o pune prea mult la inimă, căci, în orice clipă, stăpînul ei poate veni...
Femeia şedea frămîntîndu—şi mintea din pricina acestui nou şi teribil gînd. Căţeluşa ei frumoasă — căţeluşa *ei!*
Se uită ţintă la focul din cămin şi apoi, multă vreme, la Lassie. în cele din urmă spuse :
—Bine, dacă trebuie să ne fie luată, Dan, e mai bine mai devreme decît mai tîrziu. O, dacă o fi a cuiva! Află tu asta, nu vrei, Dan? Du—te, întreabă prin împrejurimi.
Bărbatul dădu din cap.
—Aşa—i cinstit — zise el. Mîine merg la oraş şi—o să—ntreb prin împrejurimi.
—Nu, Dan, astăzi. Du—te chiar acum. Pentru că n—o să am un minut de linişte şi n—o să dorm o clipită pînă nu ştiu. Du—te astăzi şi—ntreabă peste tot prin împrejurimi, şi dacă trebuie să o dăm, o vom da. Şi dacă nu e a nimănui noi ne—am făcut datoria şi putem sta liniştiţi.
Bărbatul pufăia din pipă, dar femeia nu—l lăsă în pace pînă cînd omul nu acceptă să meargă în aceeaşi zi.
La amiază, porni încet la drum spre oraşul aflat la patru mile depărtare. Toată după—amiaza aceea, femeia se legănă in balansoar. Din cînd în cînd, se ducea la uşă şi se uita în jos spre drumul mare.
După—amiaza fu lungă. Minutele păreau fără sfîrşit. Se lăsase întunericul, cînd, în sfîrşit, auzi paşii. Mai înainte ca să se deschidă uşa, femeia întrebă:
—Ei bine?
—Am cercetat de jur împrejur, peste tot, şi nu pare s—o fi pierdut cineva.
—Atunci e a noastră !

Femeia radia de bucurie şi se uita la cîinele cel mîndru, încă slab şi jigărit, dar care pentru ea era perfecţiunea rasei canine.

— E a noastră — repetă ea. Ne—am făcut datoria. Acum e a noastră.

—Ei, şi tu acuma, Daily. S—ar putea să treacă din întîmplare şi s—o vadă, aşa că nu ...

—Acuma e a noastră — repetă cu încăpăţînare femeia, în mintea ei hotărîse că nici un stăpîn au va trece şi nu va vedea vreodată cîinele. O să aibă grijă de asta. Cîinele va sta întotdeauna lîngă ea, în casă. N—o să—l lase să alerge liber de colo—colo pe—afară, pentru ca acel teribil şi necunoscut stăpîn să—l vadă cînd va trece pe acolo.

CAPITOLUL XVIII. CEL MAI NOBIL DAR — LIBERTATEA

Lassie stătea culcată pe covoraş. Puterea îi revenise în cele trei săptămîni cît stătuse în noul ci cămin. îşi recăpătase ascuţimea simţurilor, iar muşchii ii erau aproape tot atît de puternici ca înainte.

Se redeşteptaseră în ea şi alte dorinţe, care fuseseră ca şi uitate cît timp zăcuse slabă şi bolnavă. Dar acum, ele încolţeau o dată cu sănătatea ei restabilită — insistent şi imperios.

Singura forţă călăuzitoare a vieţii ei se trezise şi nu—i mai dădea pace.

După—amiaza era şi mai rău. Cînd ceasul se îndrepta către ora patru, chinul devenea înnebunitor. Era simţul timpului.

Era timpul.. timpul să plece ... timpul să plece după băiat ! Lassie se ridică şi de duse la uşă. Scheună şi—şi înălţă capul.

—Ei, fetiţo ! Era bătrîna.

—Ai făcut o plimbare frumoasă cu mine ! Nu mai ai nevoie să ieşi afară. Aşa că vino înapoi aici şi odihneşte—te.

Dar Lassie nu o ascultă. împinse uşa cu botul. Se duse la fereastră şi se ridică pe picioarele dinapoi, coborî iar în patru labe, apoi, ca un animal în cuşcă, începu să păşească înainte şi înapoi. O ţinu aşa într—una, mergînd la uşă şi întorcîndu—se, mergînd la fereastră şi întorcîndu—se. O ţinu tot aşa, lipăind cu labele pe pardoseala de piatră a căsuţei.

Lipăitul ghearelor ei se auzea tot atît de ritmic ca şi clinchetul andrelelor bătrînei.

O oră mai tîrziu, Lassie îşi sfîrşi patrularea. Se duse încetişor la covoraşul de lingă cămin. Timpul trecuse. Se culcă şi privi în foc fără să clipească din ochi.

Animalele sînt supuse obiceiului — dar se pot forma oricînd obiceiuri noi. Exista posibilitatea ca Lassie să uite trecutul şi să înceapă să fie mulţumită în noul ei cămin. Cei doi oameni se purtau cu ea cu toată dragostea vieţii lor simple, iar Lassie îi asculta şi venea la ei cînd o chemau, şi—i lăsa s—o mîngîie şi s—o dezmierde. Dar făcea asta cu îngăduinţa unui cîine care nu are decît un stăpîn, iar acesta lipsea.

Căci Lassie nu uitase. Dimpotrivă, o dată cu revenirea sănătăţii, îşi amintea din ce în ce mai bine, iar patrulările ei zilnice din după—amiezile tîrzii deveneau tot mai lungi şi mai agitate.

Nici bătrînilor nu le scăpă asta. Bătrîna, care ţinea atît de mult la acest nou obiect al afecţiunii ei ce—i apăruse în viaţă, urmărea cea mai neînsemnată mişcare pe care o făcea Lassie. Nu se putea să nu ţii seama de un fapt atît de evident ca mersul nervos al lui Lassie între fereastră şi uşă, în fiecare după—amiază.

Femeia spera şi aproape visa că această căţeluşă va uita lumea dinafară şi că va fi mulţumită în lumea lor modestă, tihnită, simplă din căsuţă, cu puii şi cu gîsea ; în cele din urmă, însă, îşi dădu seama că nu era nimic de făcut, căci Lassie începu să nu mai vrea să mănînce. Bătrîna înţelese atunci.

Într—o seară şezu îndelung pe scaun, tăcută, apoi în sfîrşi t vorbi :

—Dan !

—Ce mai e ?

—Ea nu—i fericită aici.

—Fericită ? Cine nu e, despre ce vorbeşti ?

—Ştii tu despre ce vorbesc. Dumneaei. Nu e fericită. Se agită.

—*Aşi*! Te gîndeşti prea mult la căţeaua asta. Ori de cîte ori mişcă Dumneaei o sprinceană, crezi c—a făcut pojar, sau ciumă, sau mai mult ştiu eu ce !

Femeia întoarse ochii către Dumneaei — cum o botezaseră. Ea dădu din cap.

—Nu. Nu ţi—am mai spus, dar de trei zile încoace nu mai mănîncă, Dan.

Bărbatul îşi ridică ochelarii pe frunte şi cercetă căţeaua. Apoi privirea i se întoarse către bătrîna lui nevastă.

—Ei, ei, Daily. Nu e nimic. Ai hrănit—o aşa de mult, încît nu mă mir că—şi întoarce nasul de la o masă bună chiar şi pentru un rege. Asta—i tot.

—Nu, nu e o prostie, Dan. Şi tu ştii asta prea bine ; de altfel, de ce—o ţii întotdeauna aşa de strîns de sfeară cînd o scoţi afară pentru plimbarea de seară ?

—Ei bine, da . . . pentru că... ei bine, fiindcă aşa trebuie pînă se obişnuieşte că asta—i casa ei. Dacă o las liberă, se poate pierde şi, cum nu cunoaşte bine împrejurimile, nu va găsi drumul înapoi şi.. .

—Ah, ştii prea bine că totu—i o poveste, Dan. Ştii tot aşa de bine ca şi mine că dac—ar fi liberă ar pleca şi ne—ar lăsa singuri aici, şi nu s—ar mai întoarce niciodată.
Bărbatul nu răspunse. Femeia continuă :
—Ea nu e fericită, Dan. Tu n—o vezi cum o văd eu, in fiecare după—amiază, mergînd de la fereastră la uşă, de la uşă la fereastră, că pînă la urmă cred c—o să sape o cărare adîncă în pardoseală.
—Păi, ăsta—i doar felul unui cîine de—a cere să meargă la plimbare...
—Nu—i vorba de asta, Dan. Doar am încercat. O scot de sfoară — şi nu—i vorba că nu m—ar urma cuminte si nu m—ar asculta, mă urmează şi mă ascultă. Dar, Dan.. . ştii ce cred?
—Ce?
—Parcă ar face asta pentru că—i e milă de noi. Am fost buni cu ea şi nu vrea să ne jignească, aşa că ne acceptă doar. Ca şi cum ar fi prea politicoasă să fugă, fără ca noi să—i spunem să plece ...
—*Aşi*! Nici un cîine nu se poate preocupa de lucruri de—astea, ca oamenii...
—Nu, Dumneaei poate, Dan. N—o cunoşti pe căţeaua asta, Dan !
—Eh !
Bătrîna coborî vocea.
—Vezi, eu o cunosc şi ştiu ceva.
—Ce anume ?
—Dan, ea se ducea undeva. Era pe drum.
—Ah, femeie, ce—ţi trăsneşte prin cap !
—Nu—mi pasă, Dan. Eu ştiu — eu şi Dumneaei, amîndouă ştim. Ea era pe drum, Dan, şi a obosit şi s—a oprit aici doar ca la un spital — sau ca la un han la marginea drumului, ca într—o poveste. Şi—acum, că e mai bine, vrea s—o pornească din nou. Dar e atît de politicoasă şi de înţelegătoare, că nu vrea să ne jignească. În inima ei însă doreşte să plece. Nu e fericită aici.
Bătrînul nu răspunse. îşi scutură pipa de argilă în palmă şi privi lung la căţea. în cele din urmă vorbi :
—Sigur — zise el. Foarte bine, Daily. Foarte bine. Există oameni cu inimile pline de o teamă laşă, încît atunci cînd văd că trece un animal însetat, cu o dîră de salivă pe fălcile uscate, aleargă strigînd îngroziţi: „Cîine turbat! "
Există alţii pentru care orice creatură care trece este un duşman ce trebuie alungat din drum cu o piatră. Dar mai există alţii — şi faţă de aceştia rasa canină trebuie să fie recunoscătoare — plini de afecţiune şi de adîncă înţelegere a vieţii, care aduc demnitate şi cinste relaţiilor dintre om si cîine.
Aşa erau şi cei doi bătrîni care, în după—amiaza următoare, şedeau supraveghind căţeaua. Cînd fu aproape de ora patru si Lassie se ridică, o urmăriră din ochi. Şi cînd Lassie scheună la uşă şi apoi se îndreptă spre fereastră, amîndoi oftară.
—Bine — zise bătrînul.
Asta a fost tot. Apoi se ridicară amîndoi. Femeia deschise uşa. Unul lingă altul, bătrînul şi nevasta lui o urmară pe Lassie pînă la drum.
Acolo, căţeaua se opri o clipă, ca şi cum era incapabilă să—şi dea seama că marea ei dorinţă putea fi împlinită. Privi înapoi la femeia ale cărei mîini o mîngîiaseră şi o hrăniseră.
O secundă, bătrîna avu dorinţa s—o cheme — să cheme căţeluşa înapoi la ea şi să încerce din nou să—i şteargă diu minte vechile amintiri. Dar era prea cinstită. îşi înălţă capul şi vocea ei bătrîna rosti clar :
—Eu face nimic, căţeluşo. Dacă trebuie să pleci, du—te ! Din aceste vorbe, Lassie înţelese cuvîntul „du—te". Era ceea ce dorea.
Ea privi lung înapoi, luîndu—şi parcă rămas bun, apoi porni — nu pe drumul dinspre răsărit, nici în jos spre apus, ci de—a dreptul, spre cîmp. Mergea din nou spre sud.
Porni la trap — acelaşi trap curajos care o ajutase să treacă prin munţii Scoţiei. Nici repede, nici încet, ci un pas hotărît care înghiţea milele ceas de ceas. Merse aşa, traversînd cîmpul, trecu peste un zid şi o luă apoi în jos pe o coastă.
Bătrîna rămase în drum cu gura încleştată. Îşi flutură mîna şi spuse :
—Drum bun, Dumneaei. Drum bun şi mult noroc! Rămase acolo mult timp după ce căţeaua dispăruse din vedere, pînă cînd soţul ei o cuprinse cu braţul.
—Se face straşnic de frig, Daily — zise el. Ar fi mai bine să intri.
Se întoarseră în casă şi viaţa îşi reluă cursul. Femeia prepară cina lor simplă, aprinse lampa şi

amîndoi se aşezară la masă. Dar nici unul din ei nu mîncă.

Apoi bărbatul o privi pe femeie şi spuse plin de înţelegere :

—O să pun lampa în fereastră, Daily, pentru la noapte. Poate că s—a dus numai să se plimbe mai departe, şi dacă o să vrea să găsească drumul înapoi. . .

Ştia că Dumneaei nu va mai veni niciodată înapoi, dar se gîndea că nevastă—sa se va simţi poate mai bine dacă o să—i spună asta.

Tăcu însă, căci, privind—o, văzu că stă cu capul aplecat şi că—i curg lacrimile. Se ridică repede.

—Ei, ei, Daily ! zise el. Ei, ei !

O cuprinse cu braţul şi o bătu uşurel pe spate, ca s—o mîngîie.

—Ei, acuma nu—ţi face inimă rea, Daily. Uite îţi spun ceva. Am cîţiva şilingi puşi deoparte şi am să mai iau şi cîteva ouă să le vînd, apoi mă voi duce la piaţă ; ştiu eu un loc unde se vînd cîini. Şi—o să—ţi iau un altul. Ei? Un căţel drăguţ, care o să stea aici, cu tine, şi care n—o să mai vrea a fugă. Oricum, Dumneaei era prea mare, nu—i aşa? Şi cîinii ăştia mari mănîncă prea mult şi. . . şi. . . unul micuţ şi drăguţ.

Bătrîna îl privi. Îi venea să spună ceea ce spune întotdeauna un iubitor de cîini, după ce animalul lui a dispărut : „N—o să vreau niciodată alt cîine !" Dar gîndindu—se la soţul ei, nu rosti aceste cuvinte.

—Desigur, costa o grămadă de bani s—o hrăneşti, Dan.

—Sigur că da. Iar un cîine mititel — sau poate o pisică — va costa aproape nimic. ..

—Întocmai, o pisică, Dan ! Dacă—mi vei aduce o pisică drăguţă.

—Sigur, care—o să stea încolăcită pe covoraş, lîngă tine. Asta e ! O să—ţi aduc o pisică drăguţă — cea mai drăguţă pisică pe care şi—o poate dori cineva. Ce zici de asta ?

Bătrîna privi în sus.

—O, Daniel, ce bun eşti cu mine. . . Apoi îşi şterse lacrimile şi zimbi.

—Ei! Ne—am frămîntat destul, şi iată că s—a răcit ceaiul — zise el.

—Eu nu pot să manine, Dan.

—Bine, atunci bea o ceaşcă de ceai.

—Da, aşa e — zise ea. O ceaşcă de ceai ne va înviora.

—Într—adevăr. Şi sîmbătă îţi aduc cea mai frumoasă pisică pe care ai văzut—o vreodată. Nu—i aşa c—o să fie bine?

Femeia zîmbi împăcată.

—Sigur, o să fie bine — zise ea.

CAPITOLUL XIX. LA DRUM CU ROWLIE

Rowlie Palmer termină bărbieritul şi—şi curăţă briciul de modă veche. Era un om micuţ, vesel, cu o faţă roşie care părea plină de nasturi. Ochii arătau ca nişte nasturi, buzele lui Grăpate de vînt erau ca nişte nasturi, iar pe frunte si bărbie avea nenumărate aluniţe şi negi, ce păreau nişte nasturi.

Imaginea nasturilor se regăsea şi în îmbrăcăminte, căci purta o vestă tricotată de lînă, care fusese punctată cu nasturi de sidef pe fiecare loc accesibil. Peste asta avea o jiletcă ciudată, din catifea reiată, cu mîneci de piele, plină de nasturi de alamă, pe care, dacă cineva i—ar fi privit mai îndeaproape, i—ar fi găsit asemănători cu bumbii de pe tunicile armatei Maiestăţii Sale.

Figura şi înfăţişarea lui Rowlie erau binecunoscute în tot nordul Angliei, el fiind olar ambulant. Îşi ducea viaţa într—o căruţă cu coviltir, trasă de un cal, în care—şi căra marfa, călătorind încet de—a lungul drumurilor. Cînd ajungea într—un sat sau într—un oraş, lua un ciomag zdravăn si începea să bată în una din cele mai mari oale de lut — un obiect enorm, cu smalţ cafeniu şi galben. Rezultatul era *un* sunet ca dangătul armonios al unui clopot mare, iar Rowlie, cu vocea ridicată, anunţa :

A venit Palmer, olarul ambulant,
Oale şi ulcele. Am grămezi din ele!
Aduceţi parale. Altfel nu luaţi oale!
Oale şi ulcele!

Îi plăcea să—şi facă o intrare măreaţă în micile oraşe din nord, bătînd tare şi cu zgomot în oala mare de lut. îndeplinea întotdeauna cu mîndrie treaba asta, din două motive : ca să—şi anunţe sosirea şi ca să arate cît de rezistente erau produsele lui, care nu puteau fi sparte nici măcar cu asemenea lovituri

puternice.

Făcea drumul ăsta o dată pe an. Cînd stocul se micşora, se întorcea în satul lui natal, unde fratele lui mai mare, Mark, modela oalele. Mark îşi ridica privirea de pe roata de olar din şopronul mare unde le meşterea cu uneltele lui rudimentare şi dădea din cap. Rowlie îşi umplea din nou căruţa cu oale : de la cele foarte mici, tocmai bune pentru castronelul de porridge al unui copil, pînă la cele mai mari, de aproape trei picioare lăţime, pe care gospodinele din nord le foloseau la frămîntatul aluatului de pîine, sau adesea ca să—şi spele copilul în ele.

Îşi umplea iarăşi căruţa cu obiectele acelea colorate în cafeniu şi galben, atît de sclipitoare sub smalţul lor crud, si o pornea din nou la drum.

—Ei bine, am plecat — zicea el.

Mark ridica privirea, dădea din cap şi lucra mai departe.

Apoi Rowlie o pornea la drum, călătorind ziua, iar noaptea trăgînd—o pe Bess la marginea drumului, într—un loc bun de popas.

O viaţă plăcută, fericită, căci căruţa lui Rowlie era un adevărat cămin. De necrezut că într—un spaţiu atît de mic se putea duce, doar printr—o bună organizare, o viaţă atît de completă. Adesea, ca o mare favoare făcută vreunei cliente, Rowlie o lăsa să vadă partea rezervată locuitului. Şi, privind înăuntru, chiar şi cele mai bune gospodine se minunau de curăţenia din căruţă.

Fiecare lucru îşi avea locul său. Un loc pentru briciul pe care Rowlie tocmai îl strîngea; un loc pentru lighean, o stinghie foarte micuţă pentru un prosop.

Patul fiind strîns, micul dejun terminat, vasele puse bine, iar Bess înhămată şi sacul ei de ovăz agăţat sub căruţă, Rowlie se urcă pe capră.

—*Hii,* Bess, înainte ! strigă el.

Dar de îndată ce ieşi în drum, Rowlie sări jos de pe capra căruţei care se legăna şi începu să meargă pe alături. Bess avea destulă greutate de tras şi fără el. Iar lui îi plăcea tare mult să meargă pe jos, cît timp vremea nu era prea rea.

Acum însă, vremea era frumoasă. Rowlie mergea cîntînd prin ceaţa slabă a dimineţii, care atîrna încă pina la pămînt :

Oh, tată, sapă—mi groapa, tată,
Ca hîrleţul tău o sapă,
Şi—o turturea să pui pe ea,
Că mă ucise dragostea.

Era un cîntec trist, dar lui Rowlie nu—i păsa. De fapt, nici nu—şi dădea seama de asta. în viaţa lui singuratică, doar propria—i voce îi ţinea de urît de la un oraş la altul. Nu avea altă tovărăşie decît pe Bess, iapa lui, si pe Toots. Iar Toots era într—adevăr — după cum se exprima Rowlie — o tovarăşă. Şedea, acum pe capră — o căţeluşă micuţă, albă, care putea să fi,fost şi un pudel, şi un fox—terrier, şi un *pomeranian* sau nu skye—terrier ; dar era din toate la un loc.

Toots era aproape tot atît de bine cunoscută ca şi Rowlie. Putea sta pe picioarele dinapoi pe o strachină întoarsă cu fundul iu sus şi să lină pe nas, în echilibru, altă strachină mai mică. Putea să sară pe o bilă de lemn şi s—o rostogolească mergi ud pe ea, tot în echilibru. Putea să, culeagă bănuţii de pe jos şi să—i aducă lui Rowlie. Putea să sară prin cerc.

Cum ajungea într—un sat mai răsărit, Rowlie prezenta un spectacol cu Toots — nu cum ar fi făcut un saltimbanc, pentru a strînge bani, ci pentru că se bucura de rîsul şi fericirea copiilor care se adunau acolo.

Între oraşe, Toots şedea plină de mîndrie pe capră, aşa cum se întîmpla şi acum, privind drumul, în timp ce Rowlie cînta povestea jalnică a nefericitei fete de la ţară.

Nu era atent la cuvinte. În schimb, ca întotdeauna, avea simţurile treze la tot ce se petrecea în jur. Călătorind şi trăind în aer liber, Rowlie ştia o mulţime de lucruri, Ştia unde—şi făceau cuib coţofenele şi cînd veneau şi plecau rîndunelele. Şi nici un vînător din ţinut nu zărea cu un ochi mai ager licărirea roşie a unei vulpi.

Tot astfel şi în dimineaţa asta, simţurile lui erau treze şi, aruncîndu—şi ochii peste cîmp, Rowlie se opri din cîntat.

O luă înainte pe lîngă căruţa care se legăna şi se urcă pe treapta de la hulubă. Mergea cu corpul lipit de coviltir, privind atent. Se uita la un cîine care venea hotărît peste cîmp, îndreptîndu—se spre drum.

Mergea fără să se oprească, ca şi cum o căruţă cu un cal era un obiect oarecare din natură — un pom sau o căprioară. Rowlie îşi dădu seama de asta, aşa că rămase ascuns. Îşi şopti numai, pentru sine:

—Ce—ai de gînd, ei ?

Cîinele se apropie, pînă într—un loc unde cîmpul nu mai era îngrădit, şi ieşi la drum tocmai cînd trecea căruţa.

—Ei bine, ce dorești? spuse Rowlie cu glas tare.

Cîinele privi în sus şi, sărind şanţul, fugi din nou pe cîmp.

—Nu—ţi place tovărăşia mea, ei ? zise Rowlie.

Coborî de pe treaptă şi o luă iarăşi pe jos. Urmărea din ochii cîinele, care mergea acum înaintea lui, pe stînga, dar ţinîndu—se totuşi aproape paralel. Calea fiindu—i tăiată însă de un rîuleţ, cîinele se reîntoarse pe drum, unde putea trece peste pod.

Rowlie se urcă în căruţă şi coborî ţinînd în mînă cîteva bucăţi mici de ficat. Toots îşi ridică botul şi — şi mişcă coada—i fără nici un fason.

—Nu—i pentru tine, fetiţo — zise Rowlie.

Ochii lui urmăreau cîinele. Avea să ajungă la pod o dată cu căruţa.

—Bine, de data asta ne facem că nu te vedem — zise el cu glas tare.

Şi—ncepu să cînte cît îl ţinea gura :

Biet taică—meu, bătrînul, îmi spunea mereu:
„Ascultă sfatul ăsta pe care ţi—l dau eu,
Că mintea ţi—i atît de grea şi de neghioabă . . ."

Şi—apoi :

—*Hii*, mai încolo, Bess. Nu, nu drept în şanţ. Ah, mai încoa' oleacă. Aşa !

Un dram de cap ai, însă
Înţelepciune — ioc.
Eşti mai isteţ doar, poate, atunci cînd. . .

Şi aşa, cîntînd şi potrivind mersul calului, Rowlie ajunse la pod exact în clipa cînd se apropia şi cîinele. Continuă să cînte cît îl ţinea gura, făcîndu—se că nu—l bagă în seamă. Cîinele se opri, ca şi cum l—ar îi lăsat să treacă el întîi. Rowlie nu—şi întoarse capul. În schimb, agită bucăţile de ficat din mină, aşa încît mirosul se răspndi în aer. Scăpă ca din întîmplare o bucată. Apoi păşi pe pod. Întorcîndu—şi puţin capul, se uită să vadă ce face cîinele.

În spate, lîngă pod, Lassie se îndreptă încet spre bucata de carne. Aroma ei părea că umple aerul. Foamea îi puse în mişcare glandele şi gura i se umplu de salivă. Se duse mai aproape. îşi coborî capul, să miroasă carnea.

Dar anii de dresură îşi spuseră cuvîntul. Cu cîtă grijă o învăţase Sam Carraclough să nu ia de pe jos mîncare străină. Reuşise, aruncînd în diferite părţi bucăţi mici de carne, iar în carne vîrînd seminţe de ardei iute. Cînd fusese o căţeluşă nucă, Lassie se apucase să mănînce bucăţile acelea, dar descoperise curînd că ele conţineau ceva ce părea să fie bulgări de jeratic. Şi, pe deasupra, după ce că—i ardea gura, mai era şi dojenită de stăpînul ei.

—E o mare cruzime să faci asta — îi spusese Sam Carraclough fiului său Joe — dar este singurul fel în care—i poţi învăţa ; şi prefer să—i dau unui căţeluş să guste ardeiul iute, decît ca un cîine crescut cu atîta grijă să moară dintr—o carne otrăvită pe care i—a aruncat—o vreun nebun.

Şi Lassie ţinuse minte lecţia asta. Un cîine nu trebuie să mănînce mîncare găsită pe jos.

Foamea ce—o chinuia era totuşi ceva ce întrecea dresura. Nările ei tremură. Atinse cu botul bucata de ficat, apoi, dintr—o dată, scheună, lăsă carnea şi trecu podul.

Mergînd înaintea ei pe lîngă căruţă, Rowlie Palmer dădu din cap.

—O javră pe cinste, şi încă una binecrescută — zise el. O notă bună pentru tine, drăguţo. Dar o să mai vedem noi...

Mergea înainte cîntînd, dar agitînd încă ficatul prin aer aşa încît lăsa în urma lui ceva ce pentru un cîine era o mare, o uriaşă, o învăluitoare şi minunată aromă.

Iar Lassie înainta acum în dîra de miros al multdoritei hrane. După ce se văzu dincolo de pod, simţi îndemnul să părăsească din nou drumul şi să meargă pe cîmp, dar nu voia să lase această dîră îmbietoare de miros a mîncării. Porni la trap, traversă şanţul şi începu să meargă încet în urma căruţei, paralel cu drumul.

Rowlie Palmer îi cînta vesel lui Toots, aflată pe capră :

Ia te uită ce potaie!
E fricoasă. Nu—i nimica.
Cît o fi ea de speriată,
Noi o să—i învingem frica.

—Ce zici de rima asta, Toots? Ţi—ar plăcea o tovarăşă? Bine, vom vedea.

Astfel, Rowlie Palmer îşi continuă drumul. Uneori, cînd întorcea capul, vedea căţeaua în spatele lui pe cîmp. Alteori o pierdea din vedere o bună bucată de vreme, dar îşi făcea din nou apariţia atrasă de mirosul de carne pe care—l urma neabătut. Şi de fiecare dată cînd revenea, se apropia mai mult de căruţă şi de omul care părea că n—o ia în seamă nici cit negru sub unghie.

Merse aşa toată dimineaţa, trecînd peste cîmpii întinse şi pustii. Cînd soarele fu sus, Rowlie Palmer trase căruţa lîngă drum. Văzu căţeaua oprindu—se în spatele lui.

—E timpul să îmbucăm ceva, Toots — zise el.

Aşeză repede un vas mic pentru jeratic şi aprinse focul. Puse apă la fiert şi făcu ceai. Încălzi o oală cu mîncare. Tăie ficat şi—l puse jos într—o strachină, pentru Toots. Mîncă. Tot timpul urmărea căţeaua, care se apropia din ce în ce mai mult. Îi dădea în mod ostentativ bucăţi de carne micuţei lui căţeluşe. Văzu căţeaua collie la numai douăzeci de picioare depărtare, urmărind cu ochii fiecare mişcare a mîinii lui. Toots latră la ea ascuţit o dată sau de două ori, dar Rowlie o potoli cu promptitudine pe mica răsfăţată. Cînd în sfîrşit masa fu terminată, se ridică.

—Acum — zise el — ştim noi o şmecherie, două, nu—i aşa, Toots? Şi—o să vedem dacă mănînci sau nu.

Luă din căruţă o strachină şi o umplu cu bucăţi de ficat. Tot atît de indiferent ca şi cum era vorba de un lucru pe care—l făcuse în fiecare zi ani de—a rîndul, merse spre collie piuă la jumătatea distanţei ce—i despărţea şi puse strachina jos.

—Iată, asta—i mîncarea ta — zise el. Mănînc—o. Lassie îl urmări cum se duce înapoi la foc. Apoi, cum el părea să n—o bage de loc în seamă, se ridică. Merse încet, spre strachină.

Un cîine nu trebuie să mănînce mîncarea aruncată pe jos ! Dar cu mîncarea asta era cu totul altceva. Nu fusese aruncată pe jos. Ci pusă într—o strachină. Da, exact. Se afla într—o strachină. Şi cînd o strachină sau o farfurie e pusă de un om, înseamnă că un cîine poate să mănînce fără teamă. Nu vor fi bulgări de jeratic în mîncare.

Lassie îşi aplecă uşor capul. Apucă cu dinţii o bucată, de carne. O aruncă în sus. Apoi se repezi la mîncare. Goli toată strachina. O şi linse. Apoi se aşeză uitîndu—se la om, ca şi cum ar fi spus : „Ei bine, pentru un aperitiv merge. Dar unde—i acum adevărata masă?"

Rowlie dădu din cap şi spuse cu glas tare :

—A, nu ! Dacă mai vrei, trebuie să mergi cu mine. Nu ţi—am spus eu, Toots, că ştim si noi cîte ceva despre javre? Pune—i—o jos în drum, şi n—ai făcut nimic ! Cineva te—a dresat prea bine, collie prietene. Dar pune—i—o într—o strachină — ăsta—i secretul ! Ei bine, să ne ridicăm şi să pornim la drum !

Luă traista cu ovăz de la gîtul lui Bess. Răsturnă vasul pentru jeratic şi, cu grijă, stinse focul cu piciorul. Aranja totul frumos, la locul lui. În acest timp, observa cu coada ochiului căţeaua, care şedea aşteptînd parcă să vadă dacă nu se va împlini din nou minunea unei mese bune. Şi cînd, în sfîrşit, porni din nou pe drum, Rowlie Palmer mormăi fericit, căci collie mergea cu el, nu pe cîmp, ci aproape, in urma căruţei. Nu foarte aproape, dar lui Rowlie nu—i păsa, ştia el foarte bine că asta avea să se întîmple ceva mai

Începu să cînte vesel:

Ce-o să mă suie—n ştreang — fir—ar să fie!
Da, ce—o să mă mai suie şi—o să tragă,
Din aşternutul cald
M—or lua s—atîrn în ştreang,
Ce o să mă suie—n ştreang — fir—ar să fie!

După cîteva zile, Lassie era tot cu Rowlie Palmer. Mergea pe lîngă drum, întotdeauna la cîţiva paşi în urma căinţei cu oale. Rowlie încercă s—o obişnuiască să meargă după căruţă, legată de osia din spate, aşa cum făceau cîinii dalmaţieni de cărăuşie bine dresaţi, pe vremea docarelor si a faetoanelor ; dar Lassie nu voia aşa ceva.

Ei nu—i plăceau pocnetele şi strigătele cu care îşi făceau mirarea prin sate; dar se purta ca şi cum ar fi suportat asta ştiind că nu va dura mult. Atîta vreme cît Rowlie mergea spre sud, era mulţumită. O dată, la o încrucişare de drumuri, Rowlie opri căruţa. Un anume simţ îi spunea că o parte a familiei lui animale lipsea. Se uită înapoi. Lassie şedea la răscrucea de drumuri.

De fiecare dată cînd o striga, ea se apropia cîţiva paşi, apoi se întorcea, mergea înapoi şi se aşeza jos.

În cele din urmă, Rowlie se caţără pe capra căruţei, o întoarse pe Bess şi porni spre sud, pe cealaltă ramificaţie a drumului.

—Ei ! La urma urmei pot la fel de bine să merg pe drumul care înconjoară Godsey—ul, ca şi spre Menlip — zise el îngăduitor.

Dar mai tîrziu se răsuci către Toots :

—Vezi ce biată fiinţă este un bărbat printre femei ? Iaca, tu şi Bess şi Maiestatea Sa. Ce viaţă poate avea un bărbat singur cu voi trei ? Bess vrea să meargă spre nord, fiindcă într—acolo—i casa. Maiestatea Sa vrea să meargă spre sud, să—şi petreacă iarna pe Rivveyeria[7], fără doar şi poate.

Iar tu, tu eşti mulţumită cită vreme eşti cu mine. Ei, Toots, tu eşti singura care mă iubeşti numa' pentru mine !

Iar micuţa căţeluşă dădu din coada aceea care nu era nici încîrligată, nici dreaptă, nici stufoasă, nici golaşă.

Plăcută viaţă era să mergi de—a lungul drumeagurilor neumblate ale ţinutului de nord, departe de şoselele principale, pe care goneau autocamioane, si autobuze, şi motociclete, şi pe care Rowlie le ura din tot sufletul. Şi—n timp ce milele se scurgeau, Rowlie cînta.

[7] Rowlie vrea să spună, desigur, Riviera (n. r.)

—Ei bine, Maiestatea Voastră, avem oare noi, oamenii de rînd, permisiunea să ne ocupăm puţin şi de nişte afaceri vulgare ?

Rowlie îi adresa aceste cuvinte lui Lassie, care venea în urma căruţei. Ea mergea însă, mai departe, fără să dea vreun semn c—ar fi auzit.

—Ştiu, Maiestatea Voastră — vorbi smerit Rowlie — că urechile Voastre regale sînt lezate auzind vorbindu—se despre asemenea lucruri cum ar fi banii; dar noi, oamenii nevoiaşi, trebuie să trăim, aşa că, dacă nu vă este cu supărare — dacă nu vă este cu supărare — eu si cu Toots o să cîştigăm nişte bani.

Încîntat de propria lui fantezie, Rowlie îşi scoase şapca şi făcu o plecăciune adîncă în faţa lui Lassie. Apoi se întoarse la căruţă, scoase vasul cei mare şi ciomagul. Cînd se apropie de prima casă, începu să bată zdravăn.

Un dangăt ca de clopot răsună prin sat. Vocea lui Rowlie se ridică:

Oale şi ulcele, am grămezi din ele!
Aduceţi parale, altfel un luaţi oale!
Oale şi ulcele!

Femeile se îngrămădeau pe la uşi, iar Rowlie le saluta. Opri căruţa în mijlocul satului, în timp ce gospodinele începură să—şi aleagă oale discutînd şi glumind asupra preţului.

—Sînt aşa de tari că nu le poţi sparge ! se lăuda Rowlie.

—Ba eu am spart—o pe—aia care am luat—o anul trecut — se plînse o femeie.

—Ei, odată şi—odată trebuie să se spargă — spuse Rowlie cu şiretenie în ochi. Dacă le—aş face să nu se spargă deloc, dumneata n—ai mai lua niciodată oale noi, iar eu aş rămîne fără lucru.

Le făcu cu ochiul, iar femeile rîseră în hohote, dîndu—şi coate una alteia şi zicînd :

—Ehei, unul e Palmer, olarul ambulant!
—Acum — zise Rowlie — după ce—aţi terminat cumpărăturile, cine vrea să vadă cîteva comedii făcute de jăvruţa

Copiii Începură să ţipe şi să bată din palme. Rowlie scoase din căruţă recuzita şi o aranja. Toots coborî sprintenă de pc capră. Rowlie bătu din palme, dar nimic nu se întîmplă. Căţeluşa cea mică şedea aşteptînd.
—Ce s—a—ntîmplat? întrebă Rowlie. Aştepţi pe cineva? Aha, ştiu, Maiestatea Sa n—a sosit la reprezentaţie. Iat—o că vine acum.

Dresată cu grijă de Rowlie, Lassie se duse încet în faţa mulţimii şi se aşeză jos. Drept răsplată, Rowlie îi dădu o bucăţică de ficat.
—Ei bine, acum, că Maiestatea Sa se află în sfîrşit aici, putem începe, nu—i aşa? turui mai departe Rowlie.

La un semnal al mîinii, Toots latră cu vioiciune si şi începu programul. Sări prin cerc, spuse prin lătrat cîţi ani are, făcu pe ”cîinele mort", alese din mulţime pe cea mai drăguţă iată toate la semnele ascunse ale lui Rowlie. Termină apoi cu cel mai bun număr al ei, adică mergînd pe o minge de lemn şi ducînd în bot un micuţ drapel naţional.
—Nu face şi collie ceva? strigă un copil.
—Doar n—ai vrea, ca o Alteţă regală să dea. o reprezentaţie, nu—i aşa ? spuse Rowlie. Nu vezi că stă de parcă—i în grevă?

Rowlie înainta spre Lassie, ducînd—o pe Toots în braţe.
—N—aţi vrea să faceţi puţină treabă? întrebă el. Lassie şedea fără să clipească.
—N—aţi vrea să ridicaţi lucrurile, acum, după ce vedeta şi—a terminat programul?

Lassie şedea în continuare.

—Ridică lucrurile alea ! ordonă Rowlie cu voce tunătoare.
Lasiie nu se mişcă şi copiii ţipară fericiţi.

Rowlie se scarpină în cap, prefăcîndu—se descurajat. Deodată, ochii lui se luminară. Ridică degetul către copii şi se întoarse apoi către Lassie.
—Dacă nu vă supăraţi, Maiestate Voastră, ca o favoare pentru mine, n—aţi vrea, vă rog, să ridicaţi lucrurile ?

De data asta, el făcu un semn cu mîna — căci cuvintele nu aveau nici o legătură cu numărul — şi Lassie se ridică mîndră. Cu botul ei fin, împinse mingea de lemn spre căruţă. Ridică cercurile unul cîte unul şi le aşeză grămadă lîngă uşa caravanei. Rowlie îi făcu o plecăciune. Lassie făcu o reverenţă, întinzînd picioarele din faţă aşa cum face un cîine după ce s—a trezit din somn.
—Vedeţi — le vorbi Rowlie copiilor — amintiţi—vă întotdeauna să spuneţi ,,vă rog" şi veţi obţine mai mult pe lumea asta. Bine. Acum plecăm. Să nu—l uitaţi pe Palmer, olarul ambulant. Mă voi întoarce la

anul viitor. La revedere !

Cei prezenţi îl salutară cu prietenie şi caravana porni. Rowlie cînta fericit. Toots se încolăcise comod pe capră. Bess înainta din greu, mergînd în buiestru. Lassie venea nepăsătoare în urmă. Era bucuroasă că se afla din nou la drum. Nu—i plăceau opririle în sate şi, mai ales, nu—i plăceau reprezentaţiile în care era silită să joace. Nu semăna cu Toots, care era încîntată de reprezentat iile ei de bilei şi abia aştepta să le execute. Toots era, prin naştere, un cîine de bîlci. Lassie însă nu făcea parte dintre aceştia.

Rowlie Palmer ştia şi el lucrul ăsta. Se uită la Toots, pe jumătate adormită.

—Ei, e ea o căţea frumoasă, venită cine ştie de unde, dar nu va fi niciodată aşa de iscusită ca tine, draga mea, nu—i aşa?

Toots se foi agitată, ceea ce voia să însemne că dă din coadă.

Rowlie isprăvi masa de seară şi—şi pregăti din nou caravana de drum.

—A, ştiu. Nu vrei să pornim din nou la drum — îi puse el lui Bess. Dar am făcut un ocol mai mare de data asta, şi dacă pornim acum, o să avem o bucată bună drum făcută. E destul de senin.

Rowlie îşi ridică ochii, scrutînd cerul. Era o noapte senină, dar aerul rece pişcă puţin.

—După cîte mă pricep eu, ne aşteaptă o vreme scîrboasă ; o să ne trezim cu iarna peste noi, şi trebuie să ne îndreptăm spre casă. Aşa că—i dăm drumul cu viteză, să facem o bucată de drum în noaptea asta.

Scoase căruţa la sosea şi, curînd, nu se mai auzi decît trap—trap—ul neîntrerupt al copitelor lui Bess pe drumul pietros. Toots dormea zdravăn pe capră. Fericită că e din nou la drum. Lassie mergea, şi ea la trap în spatele caravanei.

Rowlie îşi făcea socoteala în minte. Încă patru ore bune și, înainte de ora zece, avea să ajungă la locul plăcut de popas de lîngă pădurea Apden. Pînă atunci, vremea o să se răcească. O ceaşcă bună de ceai o să—l dezmorţească, și—apoi în pat, iar dimineaţa — sus și la drum o dată cu soarele.

CAPITOLUL XX. O INIMA BRAVĂ ŞI UN BUN RĂMAS

În noaptea senină, cei doi veneau pe drum păşind cu grijă în umbra neagră a copacilor.

—Bine, dacă nu—ţi place, Snickers, ştii ce—ai de făcut ! Cel care vorbise era un bărbat voinic, îndesat. Umerii lui se conturau puternici sub haina de catifea. Şapca cu cozoroc stătea trasă pe faţa lată cu fălci pătrate. Bărbatul căruia i se adresa era mic de statură, cu o faţă slabă. În vîrful nasului său lung atîrna o picătură cristalină, care părea că stă veşnic acolo, oricît îşi trăgea nasul.

—Mă faci să mă supăr, zău, Snickers, veşnic cîrteşti. Iaca, te primesc tovarăş, te ţin pe lîngă mine, am grijă să trăieşti bine, şi care mi—e răsplata? Mormăi, mormăi, mormăi tot timpul, nemulţumit. Eşti obosit? Eşti ! Te dor picioarele? Te dor ! Ţi—e frig? Ţi—este ! Fir—ar al naibii de...

—Hei, Buckles, ia te uită !

Bărbatul cel voinic tăcu şi privi spre locul arătat de celălalt, în întuneric se zărea o licărire de lumină. Buckles îşi şterse uşor gura cu dosul palmei. Aruncă o privire în jur. La marginea drumului văzu o creangă groasă. Scoase briceagul şi prinse cu înverşunare să—i taie rămurelele uscate, în cele din urmă se declară mulţumit. Îşi cumpăni ciomagul în mină şi văzu atunci că şi Snickers făcuse la fel.

Nu mai rostiră nici un cuvînt. Buckles arătă numai cu capul şi cei doi se furişară încet pe drum. După cinci minute se aflau ascunşi într—un tufiş ; fumul vreascurilor arse ajungea pînă la ei.

—Palmer, olar ambulant — şopti Snickers, citind inscripţia de pe coviltir. Un afurisit de negustor ambulant, iată ce—i.

—Negustor ambulant ! răsuflă Buckles. Păi, atunci poartă banii la el !

—Asta aşa—i, măi Buckles. Ăştia îi poartă la ei.
—Hai atunci !
Buckles se ridică şi începu să înainteze pe furiş. Dar nu făcuse nici zece paşi, cînd liniştea nopţii fu sfîşiată de lătratul unui cîine care dădea alarma.
—Are un cîine — gîfîi Snickers.
—Şi ce—mi pasă? zise Buckles.
Acum, că fuseseră daţi în vileag, el păşi cu îndrăzneală se îndreptă spre locul unde ardea focul.
—Ţine—ţi cîinele, fîrtate.
—E—n regulă. Nu—ţi facem nimic — glăsui Buckles.

Cînd se apropie de foc, Lassie latră. Dădu s—o atingă cu măciuca, dar căţeaua sări la o parte. Rowlie încercă s—o prindă, dar ea se feri de el şi rămase lîngă cercul de lumină, lătrînd. La lătratul ei se adăuga acum şi schelălăitul ascuţit al lui Toots.
—Potoliţi—vă ! zise Rowlie. Potoliţi—vă amîndouă. Cîinii coborîră glasurile, continuînd totuşi să mîrîie. Atunci Buckles rînji. Îl ştia pe Snickers în spate.
—Aşa—i bine — continuă Buckles pe un ton care voia să fie prietenos. Ce bei acolo, ceai ? Te—ai putea lipsi de o înghiţitură—două pentru ca doi băieţi fără adăpost, ce caută le lucru, să se poată încălzi oleacă?
Înainta zîmbind.
Rowlie se ridică de pe buturuga pe care şedea. El nu se lăsă păcălit de cuvintele lui Buckles. Nu umblase el atîţia amar de ani singur pe drumuri, fără a învăţa să descifreze caracterul oamenilor pe care—i întîlnea prin locurile mai singuratice.
—Nu, să nu faci una ca asta ! strigă Buckles şi sări între Rowlie şi căruţa spre care se îndreptase olanii.

Îşi legănă ciomagul, zîmbind. Acum, toată prefăcătoria dispăruse.
—Haide, unde—i ţii ? zise ei mieros. Dacă eşti de treabă şi ni—i dai fără multă vorbă, n—o să—ţi facem nici un rău, nu—i aşa, Snickers?
— Nu, n—o să—i facem nici un rău.
—Sigur că nu. Dar... dacă vrei bucluc, atunci, cu toată părerea noastră de rău, o să—l ai. Haide ! Unde sînt ?
—Bine, o să vi—i dau — începu Rowlie şi, dintr—un salt neaşteptat, fu lîngă căruţă.

Ţinea acum în mină ciomagul lui solid. Se aşează cu spatele la căruţă. Scuipă în palme. Nu spuse nimic, şi nici nu era nevoie să spună.
—Deci vrei s—o facem lată, nu—i aşa, şuieră Buckles. Bine, cum doreşti.
Se repezi înainte cu arma lui. Rowlie pură şi—i întoarse lovitura, lovind matahala peste degete. Buckles urlă de furie :

—Haide, Snickers, nu sta acolo, ia—l pe partea ailaltă, las afurisit. !

Cei doi oameni se repeziră acum împreună ; Rowlie, cu spatele la căruţă încerca să—i ţină la distanţă, însă loviturile începură să—i curgă peste cap şi pe umeri. Nu mai putea face nimic.

Se uită cu disperare la Lassie, care lătra acum dincolo de foc.
—*Şo,* pe ei ! strigă el.

Lassie se învîrti împrejurul lor, apoi se repezi asupra celui mai voinic. Acesta se răsuci şi—o izbi cu ciomagul. Lovitura, care—i căzu pe—un umăr, aproape c—o răsturnă. Pentru o secundă, lupta se opri şi omul se întoarse spre căţea. O văzură stînd în picioare şi privindu—i

Prin mintea lui Lassie treceau impulsuri contradictorii. Unul însă le învinse pe celelalte. Avea din nou de—a face cu cu oameni ale căror mîîni însemnau răul, mîini care se puteau întinde să te lovească şi să—ţi producă durere. Acestea erau mîini care te puteau prinde şi închide. Aceştia erau oameni ce trebuiau ocoliţi, aşa cum făcuse cu mult timp înainte. Un cîine trebuie să se ferească din calea lor.

În momentul acela, Buckles făcu un pas spre Lassie, ridicînd ciomagul.
—Cară—te ! strigă el! Pînă nu—ţi mai dau una! Lassie se trase deoparte. Apoi se îndreptă spre hăţiş şi, urcînd colina, intră în pădure. Buckles se întoarse spre Rowlie.
—Ce mai cîine! urlă el. Vezi, fîrtate ? Nici cel mai bun prieten al tău nu rămîne cu tine. O, ce cîine afurisit! Haide acuma, scoate—i fără vorbă, şi ce—a fost a trecut.

Ochii lui Rowlie, care o urmăriseră pe Lassie pînă cînd intrase in pădure, se întoarseră spre cei doi oameni. Scuipă din nou în palme, apoi se încorda.
—Vino şi ia—i — spuse el cu îndîrjire.

Oamenii se furişară mai aproape, îndreptîndu—se cu prudenţă spre Rowlie. Păşeau cu băgare de seamă, căci olarul nu dădea semne de slăbiciune şi, cum stătea cu spatele la căruţă, putea ţine în faţa lui un semicerc liber. Şi, în timp ce el se lupta, parînd şi întorcînd lovituri abile cu ciomagul, micuţa căţeluşă Toots, devotată, se apropie în fugă să—şi apere stăpînul.

Era jalnic cît de puţin putea să facă acest animal micuţ, era aproape ridicol felul în care acest ghem alb şi mic, plin de energie, se repezea de jur împrejur, lătrînd şi scheunînd. Dar Toots se năpusti hotărîtă şi reuşi în cele din urmă să—şi înfigă dinţii ei minusculi în glezna masivului agresor.

Surprins, Buckles o scutură de pe el cu o lovitură de picior.
—Şobolan mic şi afurisit! zise el!

Căţeluşa se repezi din nou. Atunci, Buckles ridică ciomagul mare şi izbi cu toată puterea. Lovit, trupul mic căzu în hăţiş frînt, fără viaţă.

Turbat de furie, Rowlie se repezi răcnind spre cei doi, făcîndu—i să se retragă cu asaltul lui nebun. îşi vîntura vijelios ciomagul, gata să—i pună pe fugă pe oamenii din faţa lui.

Cîteva clipe, aceştia fură chiar împinşi înapoi; dar furia lui Rowlie avea să—i fie fatală, căci părăsise protecţia căruţei, iar acum era atacat din amîndouă părţile. Buckles, zdrelit şi învineţit de loviturile sălbatice ale olarului, reuşi printr—o mişcare dibace sa zădărnicească apărarea lui Rowlie şi cu o lovitură zdrobitoare dată în umăr, îl trînti în genunchi. Încercînd să se ridice, acesta îşi feri capul cu ciomagul şi cu braţul. Primi însă o lovitură din spate. Se întoarse, se agăţă de Snickers şi rămase atîrnat de el. Voia să se apere de un duşman făcîndu—şi scut din celălalt, pînă cînd i—ar fi revenit puterile. Simţi un fir de sînge cald care i se prelingea pe ochiul stîng şi—şi dădu seama că era rău lovit la ţeastă.

După ce dispăru in hăţiş, ameninţată de ciomagul lui Buckles, Lassie se îndepărtă de foc şi, în mod

automat, se îndreptă spre sud.

Totuşi, în timp ce mergea, nu mai simţea Calmul care o cuprindea ori de cîte ori se îndrepta în direcţia dorită, într—un fel, ceva nu era cum trebuie.

Se opri din drum şi privi înapoi. Lumina focului abia se zărea printre pomi şi urechile ei auzeau clar strigătele oamenilor şi ţipătul lui Toots. Acest scheunat ascuţit părea s—o cheme mai mult decît orice altceva, pentru că era o alarmă — un cîine strigîndu—şi furia şi neputinţa. Lassie se întoarse, se strecură prin tufiş şi veni înapoi. În cele în urmă se opri la marginea rîpei. Ţipetele lui Toots nu se mai auzeau; vedea însă oamenii agitîndu—se în faţa umbrelor lor uriaşe. Îl văzu apoi pe Rowlie doborît la pămînt.

În Lassie se luptau acum două porniri opuse : una, să se ţină departe de oameni, cealaltă, să—şi apere căminul. Căci, într—un fel, căruţa şi focul acesta de tabără erau căminul ei. Şi această a doua pornire era cea mai puternică; o avea de la strămoşii ei. Teama de oameni era un simţământ recent, dobîndit doar în ultimele luni de existenţă. Şi deodată, imboldul cel vechi învinse.

Niciodată în viaţa ei nu atacase un om, căci nu făcea parte dintr—o rasă feroce. Totuşi, odată hotărîtă, nu mai ezită şi lăsă prudenţa deoparte. Cu un lătrat profund, urît, ce—i ieşi din piept, cu părul zbîrlit, ea coborî rîpa, gata de luptă.

Oamenii de lîngă foc îşi dădură seama de întoarcerea cîinelui abia cînd o arătare traversă fulgerător cercul de lumină. Zbură prin aer ca o ghiulea, izbindu—l pe Buckles în piept. Forţa primului atac răsturnă matahala. Lassie nu se opri. Ieşi din cercul de lumină, se întoarse în tufiş şi se repezi din altă direcţie. Trecu pe lîngă Snickers, de care Rowlie mai era încă agăţat şi, din fugă, îşi înfipse dinţii în piciorul lui. Colţii îi sfîşiară carnea şi urletele de durere ale ale lui Snickers răsunară în noapte.

Ea se îndreptă din nou spre Buckles.

—Aşadar te—ai întors — mormăi el.

Încredinţat că va fugi ca şi prima dată, acesta ridică bîta. De data asta însă, Lassie se feri şi repezindu—se, îi sfîşie pulpa piciorului. Ai fi zis că zbura prin aer. Se întoarse şi atacă iar. De cîte ori ataca, îşi înfigea colţii şi sfîşia, aşa cum face un collie în luptă, şi de fiecare dată cînd ajungea în întunericul hăţişului, se întorcea năpustindu—se dintr—o altă direcţie.

Strigînd ca s—o încurajeze, Rowlie se ridică cu forţe noi şi începu să—i lovească crunt pe cei doi hoţi de drumul mare. Îi fugări în jurul focului, dar cei doi oameni îşi dădură seama că pe oriunde ar fi luat—o ca să scape de Rowlie, clădeau de animalul în trei culori care venea întotdeauna din altă direcţie, repezindu—se din întuneric, sfîşiind cu bolţii lui ascuţiţi şi dispărînd din nou, înainte ca ei să—l poată lovi.

Uneori li se părea că trebuie să fie doi sau trei cîini, căci indiferent încotro se întorceau, întotdeauna unul îi ataca dintr—o nouă direcţie.

Împotriva unei astfel de tactici erau neputincioşi. în sfîrşit, bătuţi şi plini de răni, ei încercară se se retragă. Snickers fu cel care porni primul, fără să se mai gîndească la tovarăşul său. Fugi îngrozit de stafia care—i pricinuia la picioare răni ca de suliţă. Porni prin desiş, cuprins de d spaimă oarbă. Curînd auzi în spatele lui trosnetul crăcilor călcate. Era Buckles, Care alerga orbeşte, fără să ţină scama de direcţie, mînat numai de dorinţa de a fi cît mai departe de duşmanul care lovea cu atîta siguranţă şi căruia nu—i puteai întoarce loviturile.

În spatele lui, în întuneric, Snickers auzea un urlet fioros, care—l îngrozea. Răsună apoi vocea negustorului ambulant :

—Haide, haide ! Lasă—l acum în pace. Nu că n—ar merita ce—i faci, dar n—aş vrea să—l omori. Haide !

Snikers fugi înainte. Era singur acum şi fără prieteni. Nu voia să—l mai întîlnească pe Buckles, care cu siguranţă avea să—l acuze că l—a părăsit la ananghie — şi bineînţeles că n—avea nici un chef să—l mai întîlnească pe negustor sau pe clinele lui.

Snickers hotărî că acela care merge singur, merge cel mai repede. Porni spre apus.

Acolo în urmă, la focul de vreascuri, Rowlie Palmer se aplecă asupra unui trupuşor alb, pe care Lassie, ţeapănă, îl atinse cu nasul.

Rowlie stătu multă vreme nemişcat, năpădit de amintirea zilelor cînd micuţa căţeluşă era singurul lui tovarăş.

În cele din urmă se ridică, se duse la căruţă şi scoase un hîrleţ. Se apucă să sape o groapă mică.

Lassie se opri la o răscruce de drumuri, în ploaia rece, biciuitoare. Scheună şi văzu căruţa oprindu—se. Omul o chemă. Ea se mişcă pe loc într—un fel de dans, dar nu se duse mai aproape. în cele din urmă se întoarse el spre ea.

—Ei, vino aicea, Maiestatea Voastră — zise el.

La auzul primului cuvînt, se îndreptă spre omul care îngenunche lîngă ea, pe drumul noroios. O mîngîie şi o dezmierdă multă vreme. Apoi se ridică.

—Deci nu vrei să vii? întrebă el.

Lassie îşi înălţă capul şi—şi mişcă picioarele ca într—un dans, dar nu—l urmă.

—Ei — zise el — poate că—i mai bine aşa. Aş vrea să merg cu tine, dar nu mai am marfă şi trebuie să mă întorc înapoi la Mark, pentru iarnă. Şi în afară de asta, tu n—o să fii niciodată pentru mine ceea ce—a fost Toots, şi—o să mi—o reaminteşti mereu. Nu că n—ai fi fost un cîine bun.

Lassie prinse ultimele două cuvinte şi dădu din coadă în semn de confirmare.

—Tu înţelegi multe, nu—i aşa ? Ei bine, iartă—mă; la început am crezut că eşti laşă, dar nu—i adevărat. Cu tine este altceva, fetiţo, şi tare—aş vrea să fiu în mintea ta, să ştiu ce anume.

Lassie auzi cuvîntul „fetiţo" [8] şi latră.

—Vezi, aici e buba. Tu poţi înţelege cîte ceva din limba omului, dar omul nu—i destul de deştept s—o poată înţelege pe—a ta. Şi totuşi se crede că noi sîntem cei mai inteligenţi ! Ehei, dragă, noi am fost tovarăşi de drum destul de multă vreme, nu—i aşa ? Da' acum, dacă s—a terminat, s—a terminat. O să mă simt singur. Nici tu, nici Toots. Dar eu am spus întotdeauna că dacă unui om nu—i place să fie singur, să nu—şi aleagă meseria de negustor ambulant. Trebuia să mă aştept la asta. Şi mai e ceva. Uneori cred nu atît că ai venit ni mine, cit că m—ai lăsat să vin cu tine, atîta timp cit drumurile noastre mereu împreună. Şi—acum ei bine, pleacă la treburile tale, oricare ar fi ele.

Lassie nu înţelese cuvintele. Tot ceea ce ştia era că vocea omului care o hrănise şi care o dezmierdase avea un ton cald, mîngîietor, aşa că—i linse mina.

—Asta e de rămas bun, nu? zise el. Atunci, norocul să le—nsoţească. Du—te !

Lassie prinse cuvîntul ,,du—te". Păşi spre răscrucea de drumuri şi se întoarse. De acolo privi înapoi. Omul îi făcu semn cu mîna.

—Hai, du—te înainte, şi noroc bun ! îi strigă el. Rămase în picioare multă vreme, urmărind cîinele care mergea la trap. Ploaia rece de după—amiază îi biciuia faţa tăbăcită de vînt. Dădu din cap ca şi cum şi—ar fi spus sie însuşi că nu va fi niciodată în stare să priceapă una ca asta.

Cîinele se pierdu curînd din vedere. Rowlie se întoarse tăcut la căruţa lui. Se urcă pe capră, îndemnă calul şi—o porni spre răsărit. Pe celălalt drum, Lassie mergea înainte spre sud. Din blana lui udă de ploaie i se scurgeau picături de apă ; labele îi erau pline de noroi.

O săptămînă mai tîrziu, căruţa lui Rowlie se mişca încet pe dram. El nu mai cînta acum şi nici nu mai mergea vesel pe lîngă căruţa lui de nomad. Fulgi albi de zăpadă, zburătăceau prin văzduh.

Şedea pe capră, cu o prelată peste genunchi, şi—şi ţinea aplecată faţa—i plină de aluniţe, pentru a o feri de viscol. I se umpluse poala de zăpadă. în faţa lui, din şoldurile lui Bess, oare trăgea zdravăn înainte, se ridicau aburi.

—Ei bravo ! zise Rowlie tare. Ştii că sîntem aproape de casă acum. Grozav mă bucur că ajugem; căci tare a mai fost afurisit drumul ăsta înapoi. Numai ploaie, zloată, ploaie — na, şi—acum zăpadă. Am stat prea mult pe diurn, şi iată cu ce m—am ales.

Rowlie continuă să mormăie, apoi, deodată, se opri din vorbăria lui singuratică. Gîndul i se întoarse la cîinele care—l părăsise la răscrucea de drumuri.

—Ei bine — zise el în cele din urmă — eu sînt aproape acasă. Cît despre tine, prietena mea, îţi doresc să fi găsit ceea ce căutai. Liniştea — sau ceea ce. voiai. Dar, oriunde ai fi, sper că ţi—e bine, că eşti acum la căldură şi la adăpost. Uneori mă gîndesc c—ar fi fost mai bine să te fi încuiat in căruţă şi să te fi luat cu mine; dar atunci n—aveam inima s—o fac, căci nu mai voiam alt cîine după Toots. Poate că o să vreau într—o zi, dar acum, nu. Era atît; de credincioasă! Dar poate că si tu eşti credincioasă cuiva. Aşa că, rămas bun, si sper să fii tot atît de aproape de casă ca şi mine. Am ajuns, Bess ! Iată Twelve Corners. Tocmai la timp ca să bem ceaiul cu Mark.

---

[8] Reamintim că, în engleză, acesta este „lass" (n. r.).

În vreme ce Bess trudea din greu şi căruţa se apropia de casă pentru iernat, multe mile mai spre sud, Lassie îşi croia anevoie drum înainte.

Trecea acum peste o pîrloagă întinsă, unde viscolul şuiera fără încetare. Vuitul bătea din spate, ridicînd de pe şoldurile—i slabe smocurile de păr îmbîcsite de noroi.

Înainta cu mare greutate. Zăpada era tot mai înaltă şi muşchii ei obosiţi trebuiau să facă din ce în ce mai mult efort pentru a—şi scoate labele din omăt la fiecare pas. în. cele din urmă se clătină şi căzu. Se încolăci şi începu să roadă gheaţa adunată între gheare. încercă din nou să se ridice, dar zăpada era prea mare. Se avîntă ca un cal, *cabrîndu—se* şi sărind înainte, dar nu trecu mult şi se simţi complet epuizată.

Se opri. Capul îi atîrnă greu, iar răsuflarea îi deveni şuierătoare. Făcu un efort, ridică botul şi scheună; în toate părţile — zăpadă. Tresări şi porni din nou, încercînd să sară printre troiene, dar iarăşi se opri; nu mai avea puterea să iacă un pas.

Apoi, ridicîndu—si capul, scoase un urlet prelung — urletul unui cîine pierdut, îngheţat şi neputincios. Ba ca un Strigăt disperat, ce străbătu cîmpia pustie peste care începea să se lase întunericul.

Zăpada înăbuşea orice sunet. Iar pe această cîmpie întinsă, pe o distanţă de, cîteva mile, nu se afla nimeni. Şi chiar dacă s—ar fi aflat cineva la numai cîteva sute de metri, este îndoielnic c—ar fi putut să audă urletul acesta înăbuşit de troiene.

În cele din urmă, Lassie se prăbuşi la pămînt. Stratul alb de zăpadă o acoperi uşor. Rămase culcată sub pătura albă, extenuată, dar la căldură.

CAPITOLUL XXI. SFÎRŞITUL CĂLĂTORIEI

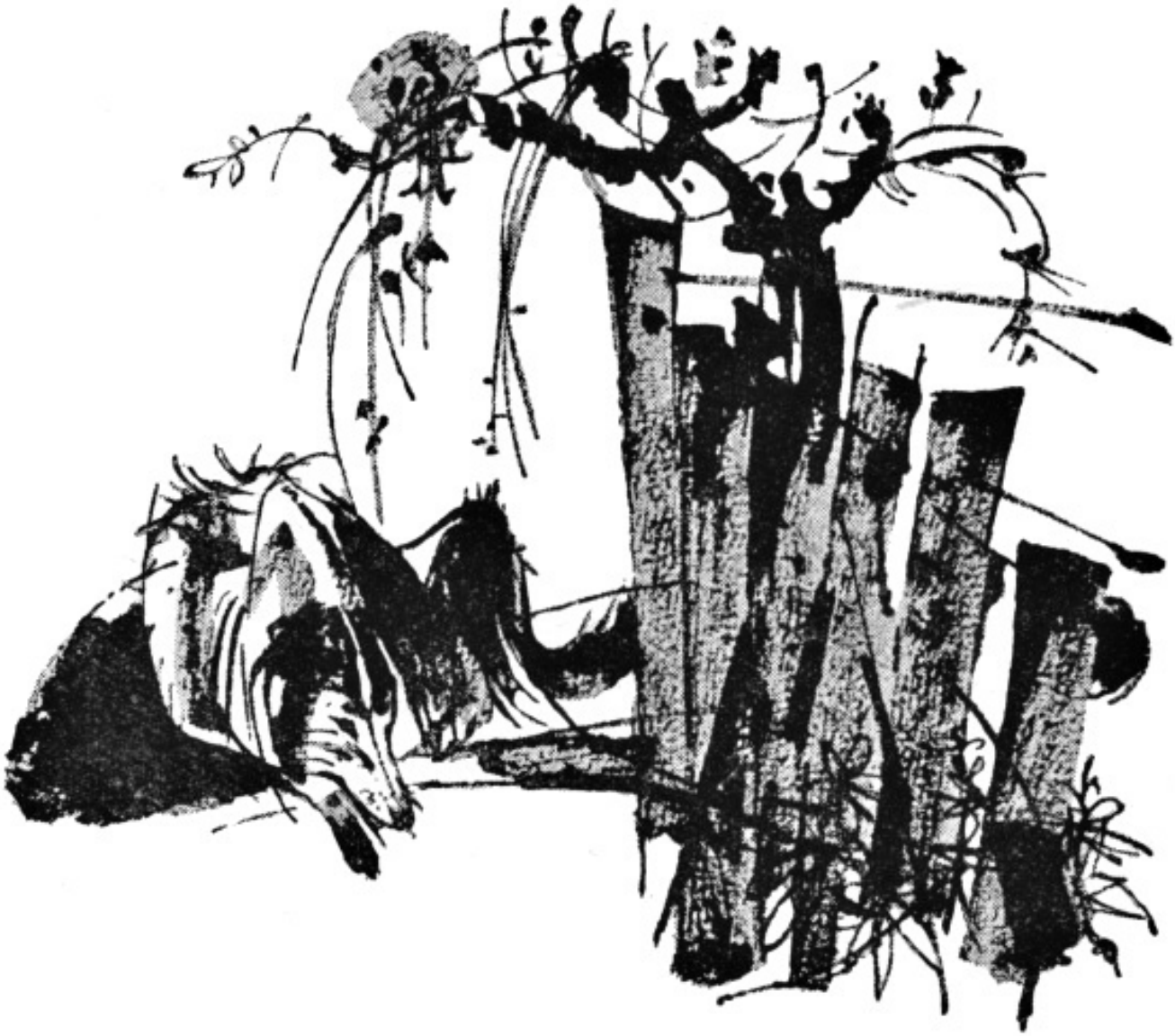

Sam Carraclough avusese dreptate cînd, la începutul anului, îi spusese fiului său, Joe, că de la Greenall Bridge din Yorkshire pînă la moşia ducelui de Kudling din Scoţia era cale lungă. Iar ca să vii de acolo, erau vreo patru sute de mile.

Asta însă era valabil pentru un om care ar fi călătorit direct pe şosea sau cu trenul. Dar cit de departe însemna asta pentru un animal — un animal care trebuie să cerceteze şi să înconjoare obstacolele, să se abată din drum şi să rătăcească de colo pînă colo, să meargă pe căi lăturalnice, pînă cînd găseşte drumul ? Să tot fie vreo mie de mile — o mie de mile pe pămînt străin, pe unde n—a trecut niciodată înainte şi neavînd decît instinctul ca să—i arate încotro să se îndrepte.

Da, o mie de mile de drum prin munţi şi văi, peste dealuri şi cîmpii, prin arături şi poteci, prăpăstii şi rîuri şi piraie şi gîrle; o mie de mile peste vîrfuri stîncoase şi maluri abrupte, prin zăpadă şi ploaie, pe ceaţă şi soare, printre garduri de sirmă şi scaieţi si spini şi pietre şi stînci, care să—i sfîşie picioarele — cine şi—ar putea închipui ca un cîine să învingă toate astea?

Totuşi, chiar dacă nu există minuni, în sinea lui Joe Caraclough credea într—o minune — credea că, într—un fel oarecare, în mod miraculos, în mod inexplicabil, cîinele lui avea să fie într—o zi acolo, aşteptîndu—l lîngă poarta şcolii. În fiecare zi cînd ieşea de la şcoală, ochii lui se întorceau spre locul unde Lassie stătea de obicei dar nu zărea, nimic, şi Joe Carraclough o pornea spre casă încet, tăcut greoi, aidoma tuturor celor din ţinutul lui.

În fiecare zi, cînd terminau lecţiile, Joe încerca să—şi facă curaj — ştia că nu va vedea cîinele la locul său şi se pregătea sufleteşte pentru această dezamăgire. Astfel, vreme de multe săptămîni, Joe căută să se convingă pe dine că nu avea nici un rost să mai creadă în lucruri imposibile. Atît de mult

luptase împotriva acestei nădejdi deşarte, încît, treptat, nădejdea aceasta începuse să—l părăsească.

Dar dacă un om îşi poate pierde speranţa, nu acelaşi lucru se petrece cu un animal. Atîta timp cît trăieşte, nici speranţa, nici credinţa nu—l părăsesc.

În ziua aceea, trecînd prin curtea şcolii, lui Joe Carraclough nu—i veni să—şi creadă ochilor. îşi scutură capul, clipi şi se frecă cu pumnii la ochi, spre a se încredinţa că nu visează. Acolo, făcînd ultimii metri spre poarta şcolii, se afla căţeaua lui.

Joe se opri, deoarece felul în care se apropia căţeaua era înspăimîntător — mersul ei avea ceva ce—i tăia respiraţia. Capul şi coada îi atîrnau aproape la pămînt. Fiecare pas părea un efort dureros. Mai mult se tîra decît mergea. Făcu cîţiva paşi încă şi, în cele din urmă, animalul căzu pe locul de lîngă poartă, unde rămase nemişcat.

Atunci, Joe se dezmetici. Chiar dacă era un vis trebuia să facă ceva. Trebuia să încerce chiar si în vis.

Traversă curtea în fugă, se lăsă în genunchi, şi cînd mîinile lui o atinseră şi simţiră blana, îşi dădu seama că era realitate. Căţeluşa lui venise să—l aştepte !

Dar ce cîine era ăsta! Nu mai era nici pe departe acel collie de expoziţie cu blană frumoasă şi lucioasă în trei culori, cu urechile ridicate vesel deasupra capului frumos şi mîndru, cu minunata lui mască neagră. Nu mai era acel cîine cu ochi strălucitori şi ageri, care sărea în sus lătrînd fericit de bun venit. Cîinele ăsta zăcea pe jos, încercînd cu greutate să—şi ridice capul care nu se mai ridica, încercînd să dea din coada acum sfîşiată şi încîlcită decît să scoată un scâncet slab, fericit şi jalnic, căci îşi dădea seama că teribilul instinct care—l minase la drum îşi găsise în sfîrşit alinarea. Ajunsese la ţintă. Sosise la întîlnire, aşa cum făcuse toată viaţa lui, şi simţea atingerea mîinilor care nu—l mai atinseseră de—atîta vreme.

Ian Cawper stătea în faţa Biroului de plasare împreună cu alţi mineri fără lucru, care, ca şi el, aşteptau să se facă ora ceaiului pentru a se putea întoarce la casele lor.

Pe Ian îl puteai uşor remarca pentru că era de departe cel mai înalt dintre ei, deşi în Yorkshire erau nenumăraţi bărbaţi voinici. De fapt, avea faima de a fi cel mai înalţi şi cel mai puternic bărbat din tot comitatul Yorkshire. Un colos blînd şi adesea foarte încet la gînd şi la vorbă.

Astfel că Ian îşi dădu seama cu cîteva secunde în urma celorlalţi că în sat se petrece ceva neobişnuit. Văzu apoi si el un băiat, aproape alergînd de—a lungul străzii principale, cu vocea sugrumată de emoţie, care se străduia din răsputeri să ducă în braţe un fel de boccea mare.

Oamenii îi ieşiră curioşi înainte, apoi, cînd băiatul fu mai aproape, îl auziră strigînd :

—S—a—ntors ! S—a—ntors !

Se uitară unii la alţii, apoi se holbară la bocceaua pe care o căra băiatul. Era adevărat. Căţeaua lui Sam Carraclough se întoarse acasă din Scotia.

—Trebuie s—o duc repede acasă ! spunea băiatul. Şi porni înainte clătinîndu—se.

Ian Cawper se apropie.

—Ascultă — zise el. Fugi înainte, spune—le să fie gata. Braţele lui mari cuprinseră cîinele — braţe care ar fi putut duce de zece ori greutatea acestui biet animal prăpădit.

—Grăbeşte—te, Ian ! strigă băiatul, fremătînd de emoţie.

—Mă grăbesc, băiete. Du—te înainte.

Aşa că Joe Carraclough alergă înainte pe stradă, coti pe uliţa laterală, fugi de—a lungul potecii din grădină şi năvăli în casă.

—Mamă ! Tată !

—Ce s—a—ntîmplat, băiete?

Joe se opri. Abia putea articula cuvintele: emoţia arzătoare îi sugruma vocea. În sfîrşit rosti :

—Lassie ! S—a—ntors acasă ! Lassie s—a—ntors acasă ! Deschise larg uşa şi Ian Cawper, aplecîndu—si capul ca să poată intra, duse căţeluşa lingă vatră si o aşeză acolo.

Erau multe lucruri pe. care Joe Carraclough avea să si le amintească din seara aceea. N—avea să uite niciodată de chipul tatălui său cînd îngenunchease lîngă căţeaua care fusese a lui atîţia ani de zile şi—şi plimbase mîinile peste trupul ei istovit. Avea să—şi amintească cum se mişca mama lui prin bucătărie, fără să ocărască sau să bombăne ca de obicei, ci tăcută şi cu o seriozitate plină de îngrijorare, aţîţînd repede focul, amestecînd în apă caldă lapte condensat, îngenunchind apoi pentru a ţine capul căţelei şi a—i deschide botul.

Părinţii nu—i adresară nici o vorbă ; păreau să—l fi uitat cu desăvîrşire. Se agitau în jurul cîinelui cu

o concentrare care părea să—i transpună într—o altă lume.

Joe îl urmări pe taică—său cum îi dădea laptele cald cu lingura, văzu cum acesta se scurgea din nou afară dintre fălcile înţepenite şi picura jos pe covoraş. Văzu cum maică—sa încălzi o pătură şi înfăşură cu ea trupul cîinelui. Îi văzu apoi cum încercară încă o dată si încă o dată s—o hrănească. Văzu cum, în sfîrşit, tatăl lui se ridică,

—Nu—i mai ajută nimic, fetiţe — îi spuse el mamei sale. Prin ochii mamei şi ai tatălui trecură multe întrebări şi răspunsuri nerostite.

—Pneumonie — zise in cele din urmă tatăl. Şi nu mai e destul de puternică acum pentru ca să. . .

Părinţii lui rămaseră o vreme în picioare, apoi mama, ca printr—o minune, deveni sprintenă si puternică.

—Nu mă dau bătută — vorbi ea. Nu *vreau* să mă dau bătută!

În buzele—i strînse se citea o hotărîre nestrămutată. Se îndreptă spre poliţa de deasupra vetrei şi luă un vas: îl răsturnă şi—l scutură. În mînă îi căzură bănuţi de aramă îi întinse bărbatului fără alte explicaţii. Acesta privea fix banii.

—Du—te, omule — zise ea. Îi strîngeam pentru asigurare ...

—Dar cum vom...

—Taci — zise femeia.

Apoi îşi aruncă ochii asupra fiului ei, şi Joe înţelese că pentru prima dată de o oră încoace îşi dădeau seama de prezenţa lui. Tatăl se uită la el, la banii din mina femeii şi în sfîrşit la cîine. Luă brusc banii, îşi puse şapca si ieşi grăbit în noapte. Se întoarse aducînd două legăturele — ouă şi o sticlă mică de rachiu — lucruri scumpe şi rare în casa asta.

Joe urmări cum fură bătute ouăle eu rachiul şi cum tatăl său încercă iarăşi şi iarăşi să toarne cîteva linguri în gura cîinelui. Atunci mama lui, exasperată, înşfacă lingura cu energie. Sprijini capul cîinelui în poală, îi desfăcu fălcile şi turnă, în timp ce îi freca gîtul, îl freca şi—l tot freca, pînă, ce, în sfîrşit, cîinele înghiţi.

—Aaaah !

Era tatăl lui, care scosese o exclamaţie prelungă, triumfătoare. Lumina focului arunca reflexe aurii în părul mamei sale, în timp ce stătea ghemuită acolo, ţinînd capul cîinelui, masîndu—i grumazul si mîngîindu—l cu vorbe blînde, drăgăstoase.

După aceea, Joe, nu—şi mai aminti clar ce—a urmat; avu numai senzaţia vagă că e dus la culcare la o oră neobişnuită din noapte.

Cînd se sculă a doua zi dimineaţa, tatăl lui stătea tot pe scaun, iar mama lui mai era încă pe covoraş în faţa focului care ardea într—una, împrăştiind căldură. Cîinele zăcea nemişcat, înfăşurat în pătură.

—A murit? întrebă Joe ... Mama lui zîmbi istovită.

—Sst ! făcu ea. Chiar acum a adormit. Şi cred c—ar trebui să pregătesc masa, dar sînt atît de sleită... Poate dac—aş bea o ceaşcă bună de ceai tare....

Şi în dimineaţa aceea, în mod cu totul neobişnuit, tatăl lui fu acela care pregăti masa, punînd apa la fiert, făcînd ceaiul, tăind pîinea, în timp ce mama sa şedea în balansoar, aşteptînd ca totul să fie gata.

În aceeaşi seară, cînd Joe veni de la şcoală, Lassie zăcea tot acolo unde o lăsase la plecare. Ar fi vrut să se aşeze şi s—o mîngîie, dar ştia că e mai bine să laşi în pace cîinii bolnavi. Şezu toată seara privind—o cum sta aşa întinsă, abia respirînd — singurul semn că mai trăia. Nu voia să se culce.

—O să se facă bine — zise maică—sa. Culcă—te, o să se facă bine !

—Eşti sigură, mamă, c—o să—i fie mai bine?

—Nu vezi şi tu singur? Nu pare să—i fie mai rău, nu?

—Dar eşti sigură c—o să se facă bine? Femeia oftă.

—Fireşte, sînt sigură, dar acum du—te la culcare şi dormi.

Şi Joe, încrezător în ceea ce—i spuneau părinţii lui, se culcă.

Asta a fost într—una din zile. Dar au mai fost şi altele pe care avea să şi le amintească. De pildă, ziua cînd, întorcîndu—se acasă şi îndreptîndu—se spre vatră, Joe fu întîmpinat de cîine cu o mişcare care voia să însemne că dă din coadă. Sau altă zi, cînd mama lui răsuflă uşurată, căci, în timp ce prepara strachina cu lapte, căţeaua se mişcă, se ridică clătinîndu—se şi aşteptă. Şi cînd strachina fu aşezată jos, ea îşi aplecă capul şi bău, în timp ce pieptul ei scofîlcit tremura.

Şi, în sfîrşit, ziua aceea cînd Joe îşi dădu seama din nou că — nici măcar acum — cîinele nu va putea

fi iar al lui. Aşa că iarăşi căsuţa răsună de ţipete, de proteste — şi glasul femeii se ridică, din nou obosit şi strident :

—Nu voi mai avea niciodată pace şi linişte în casa mea ?

Mult timp după ce Joe se culca, auzea vocile continuînd discuţia — a mamei sale limpede, ridicînd şi coborînd tonul; a tatălui său pe un ton mereu egal, potolit, neschimbat, revenind mereu la aceleaşi cuvinte:

—Chiar dacă mi—ar vinde—o înapoi, de unde as putea scoate banii ca s—o cumpăr, de unde să iau bani? ştii bine că n—avem de unde.

Pentru tatăl lui Joe Carraelough, viaţa îşi avea liniile ei drepte. Cînd un bărbat putea găsi de lucru, el lucra cît putea mai bine şi lua cea mai bună leafă pe care o putea lua. Dacă creştea un cîine, creştea cel mai bun cîine cu putinţă. Dacă avea o nevastă şi copii, se îngrijea de ei cit putea mai bine.

În mintea acestui miner fără lucru nu existau abateri cît de mici şi nici căi ocolite în ceea ce pliveşte viaţa şi legile ei. Asemeni celor mai mulţi oameni simpli, el vedea clar toate acestea. Minciuna, înşelătoria, furtul erau lucruri rele şi nu le puteai transforma in lucruri bune oricît le—ai fi sucit şi răsucit în minte.

Cînd avea de făcut faţă unor probleme, el le confrunta cu adevărurile elementare.

—Cinstea e cinste şi ea nu are două căi — zicea el. Sau mai avea obiceiul să spună cam aşa:

—Adevărul este adevăr. Sau: înşelătoria este înşelătorie.

Ideea de a o păstra pe Lassie contravenea acestui cod moral simplu şi direct. Vînduse cîinele, luase banii şi—i cheltuise, de aceea cîinele nu—i mai aparţinea — şi asta nu i—o puteai scoate din cap indiferent ce i—ai fi spus.

Dar un bărbat trebuie de asemenea să trăiască, împreună cu familia lui. Şi cînd o femeie începe să discute eu un bărbat... ei bine...

Cînd Joe coborî la masă în dimineaţa următoare, în timp ce maică—sa servea încruntată fiertura de ovăz, tatăl lui tuşi şi vorbi ca şi cum, peste noapte, ar fi repetat de multe ori în gînd o cuvîntare pregătită dinainte :

—Joe băiete. Ne—am hotărît, adică mama ta si cu mine am hotărît că Lassie poate să stea aici pînă cînd se va înzdrăveni de—a binelea. Cred că aşa trebuie, pentru că nimeni n—ar putea să îngrijească mai bine si cu mai multă dragoste ca noi. Aşa e cinstit. Dar după ce se va înzdrăveni, ei bine... O s—o mai ţii la tine o bucată de vreme, aşa că fii mulţumit şi nu ne mai bate la cap, băiete. Avem destule necazuri acum şi fără asta. Aşa cum ţi—am spus, nu ne mai bate la cap... şi încearcă să te porţi ca un bărbat... şi mulţumeste—te cu atît.

Pentru cei mici, acest „o bucată de vreme" are două aspecte. Văzut dintr—o parte, poate fi un mare, ba chiar un nesfîrşit interval de timp care se întinde pînă în viitorul îndepărtat. Din cealaltă parte, însă, poate fi un răstimp îngrozitor de scurt, de cîteva zile, care trec pe lîngă tine fără să—ţi dai seama.

Joe Garraclough era încredinţat că fusese vorba despre acest ultim aspect cînd, în dimineaţa aceea, pornind spre şcoală, auzi o voce puternică, bubuitoare. Întorcîndu—se să se uite, văzu într—o maşină un bătrîn înfricoşător, însoţit de o fată cu păr bălai revărsîndu—i—se de sub beretă. Bătrînul, cu mustăţile sale albe, fioroase ca nişte colţi încovoiaţi de fiară, agita un baston de lemn de porumbar, amenințînd maşina, şoferul, lumea în general şi strigînd :

—Hei, ia ascultă! Ei da, tu, băiete! La dracu, Jenkins, nu vrei să faci invenţia asta rău mirositoare să stea liniştită o clipă? Ho ! Aici, Jenkins. Opreşte ! Pentru ce naiba nu mai folosim caii e un lucru pe care nici un om sănătos nu—l poate pricepe. Se duce ţara pe copcă, asta e ! Ascultă, băiete ! Vino—ncoace !

O clipă, Joe se gîndi să fugă — să facă orice, numai să nu mai vadă şi să nu—şi mai amintească de nişte lucruri care—l inspăimîntau. Dar o maşină merge mai repede decît un băiat, şi—apoi Joe avea în el sîngele oamenilor care, deşi gîndesc încet, se cramponează de idei învechite şi—şi suportă răbdători necazul, nu dau niciodată bir cu fugiţii. Aşa că rămase nemişcat pe caldarîm, amintindu—şi de bunele purtări pe care le învăţase de la mama lui, si spuse:

—Da, domnule?

—Tu eşti al ăluia... băiatul lui ăla, cum îl cheamă, nu—i aşa?

Ochii lui Joe se întoarseră spre fată. Era aceea pe care o văzuse atunci demult, cînd o închiseseră pe Lassie în. cuştii e ducelui. Faţa ei nu era roşie ca a lui, de pildă : era albă şi palidă. Vinele se profilau

clar, albastre, pe mina cu care se ţinea de marginea maşinii. Părea o mină slabă. Se gîndi că, aşa cum ar zice şi mama lui, i—ar face bine puţină budincă cu stafide.

Şi fata se uită la el. Ceva anume îl făcu atunci să se îndrepte şi să spună cu mîndiie :

—Tatăl meu se numeşte Sam Carraclough.

—Ştiu, ştiu ! strigă bătrînul nerăbdător. Eu nu uit niciodată un nume. Niciodată ! Întotdeauna am cunoscut şi ultimul suflet din satul ăsta. Prea mulţi ca tine creşteţi acuma — generaţia mai tînără — Doamne, si toţi la un loc nu faceţi cît unul singur din cei bătrîni — toţi, cu căţel şi cu purcel. Generaţia modernă, eh...

Se opri, căci fata de lîngă el îl trăgea de mînecă.

—Ce este? Ei? A, da! Chiar acolo voiam să ajung. Unde—i tatăl tău, băiete? E acasă?

—Nu, domnule.

—Unde e ?

—A plecat la Allerby, domnule.

—La Allerby? Ce face acolo?

—Cred că un tovarăş de—al lui a vorbit pentru el la o mină, şi s—a dus să vadă dacă e vreo speranţă să intre.

—A, da, da, desigur. Şi cînd are să se—ntoarcă ?

—Nu ştiu, domnule. Cred că la ora ceaiului.

—Vasăzică nu înainte de ora ceaiului ! Drace ! Foarte prost, foarte ! Bine, mai trec eu pe—aici pe la cinci. Să—i spui să stea acasă, că vreau să—l văd — e important. Spune—i să m—aştepte.

Apoi maşina plecă şi Joe se grăbi spre şcoală. Nici o dimineaţă nu trecuse mai greu decît alta. În clasă, minut ele abia se scurgeau, în timp ce lecţiile păreau nesfîrşite.

Joe avea o singură dorinţă : să se facă odată amiază. Şi cînd, în sfîrşit, apăsătoarele clipe care—i păreau ani trecură, alergă acasă şi năvăli pe uşă.

—Mamă, mamă !

—Pentru Dumnezeu, nu dărîma uşa! Şi închide—o! Dacă te—ar vedea cineva cum intri, ar crede c—ai fost crescut într—o şură, nu într—o casă. Ce s—a—ntîmplat?

—Mamă, vine să ne—o ia pe Lassie!

—Ducele... a venit...

—Ducele? Cum Dumnezeu de ştie că e...

—Nu ştiu. Dar m—a oprit azi—dimineaţă. Vine la ora ceaiului.. .

—Vine—aici? Eşti sigur?

—Da, a spus că vine la ora ceaiului. O, mamă, te rog !

—Joe ! Să nu—ncepi iar ! Te previn !

—Mamă, trebuie să m—asculţi ! Te rog, te rog !

—Mă auzi? Am spus odată. ..

—Nu, mamă. Te rog ajută—mă. Te rog !

Femeia se uită la fiul ei, oftă obosită şi—şi ridică mîinile în semn de neputinţă şi disperare.

—Of, săraca de mine ! Niciodată n—o să mai fie linişte in casa asta? Niciodată !

Se lăsă pe scaun cu ochii în pămînt. Băiatul se duse lîngă ea şi—o atinse pe braţ.

—Mamă, fă ceva — se rugă băiatul. Nu putem s—o ascundem? O să vină la cinci. Mi—a spus să—i spun tatii că va veni la cinci. Hai, mamă !

—Nu, Joe. Tatăl tău n—o să...

—Nu vrei să—l rogi? Hai, hai ! Roagă—l pe tata să...

—Joe ! strigă inimoasă maică—sa. Apoi vocea ei deveni din nou blîndă : Ascultă, Joe, n—are nici un rost. Aşa că nu te mai frămînta. Tatăl tău nu va minţi. Ce—i al lui e—al lui. Că va fi bine, că va fi rău, el nu va minţi.

—Dar numai de data asta, mamă !

Femeia clătină din cap cu tristeţe şi se aşeză lîngă vatră, privind fix la foc, ca şi cum ar fi găsit acolo o uşurare. Băiatul se apropie şi—i atinse braţul gol.

—Te implor, mamă. Roagă—l. Numai de data asta. O singură minciună, doar. . . n—o să i se întîmple nimic. O să—l răsplătesc. O să—l răsplătesc, zău! Cuvintele îi năvăleau din gură de—a valma : O să vă răsplătesc pe amîndoi. Cînd o să fiu mare, o să—mi iau o slujbă. O să cîştig bani. O să—i cumpăr

lucruri, o să—ţi cumpăr lucruri şi ţie. O să vă cumpăr la amîndoi orice o să doriţi... numai să vreţi să... numai să vreţi să...

Şi atunci, pentru prima dată de cînd începuse necazul lui, Joe Carraclough redeveni copil, hotărîrea lui se frînse şi lacrimile îi înecară glasul. Mama îi auzi suspinele şi—l mîngîie pe mină, dar nu se putea uita la ochii lui. Părînd că descoperă în vîlvătaia focului o înţelepciune adîncă, ea rosti încet şi cu blîndeţe :

—Nu trebuie, Joe, nu trebuie să doreşti ceva în felul ăsta. Trebuie să te—nveţi ca niciodată să nu doreşti ceva în viaţă aşa de tare cum o doreşti pe Lassie. Nu e bine.

În momentul acela, ea simţi mîna fiului ei tremurînd de nerăbdare şi vocea ridicîndu—i—se clar :

—Nu înţelegi, mamă. Nu înţelegi. Nu eu sînt acela care o doreşte. Ea este aceea care ne doreşte, din tot sufletul. Din cauza asta a făcut tot drumul acela, ca să vină acasă. Ea ne doreşte atît de mult !

Doamna Carraclough îşi privi, în sfîrşit, băiatul. îi putea vedea faţa plînsă şi lacrimile curgîndu—i pe obraji. Şi totuşi, în clipele acelea de zbucium copilăresc, i se păru că, brusc, devenise mult mai matur, i se păru că sărise peste timp şi că vedea acest băiat, propriul ei fiu, pentru prima oară după mulţi ani.

Privi ţintă la el, apoi îşi împreună mîinile. Cînd se ridică, avea buzele strînse ca o linie dreaptă.

—Haide, Joe, şi mănîncă. Şi du—te înapoi la şcoală, şi fii liniştit. O să vorbesc cu tatăl tău. îşi înălţă capul, iar vocea ei sună hotărîtă : Da, bine, o să—i vorbesc. O să—i vorbesc domnului Samuel Carraclough. O s—o fac într—adevăr !

În după amiaza aceea, la ora cinci, pufnind şi bombănind mînios, cum îi era felul, ducele de Rudling coborî din maşina care se oprise la poarta casei. În spatele porţii se afla un băiat care sta hotărît, cu picioarele desfăcute, ca pentru a—i bara drumul.

—Ei, băiete ! I—ai spus?

—Pleacă de—aici! spuse băiatul cu furie.. Pleacă ! Cîinele dumitale nu—i aici!

Pentru prima oară în viaţa lui, ducele de Rudling dădu înapoi. Privi fix la băiat, plin de uimire:

—Să mă ia naiba, Priscilla — şopti el. Băiatul ăsta—i scrîntit. E... e scrîntit !

—Cîinele dumitale nu—i aici. Cară—te ! rosti băiatul eu curaj.

Şi, în hotărîrea lui, vorbi ca ţăranii de prin partea locului.

—Ce spune? întrebă Priscilla.

—Spune că nu—i aici cîinele meu. Să mă ia naiba, eşti surdă, Priscilla? Se zice de mine c—aş fi surd, dar îl aud toarte bine, Ei, băiete, care din cîinii mei nu—i aici?

Cînd întrebă, ducele folosi şi el aceeaşi formă ţărănească a dialectului din Yorkshire, aşa cum făcea întotdeauna faţă de oamenii din sat — obicei de plîns profund de mulţi dintre membrii familiei sale.

—Hai, hai, băiete ! Dă—i drumul ! Care cîine nu—i aici ? În timp ce vorbea, îşi agita bastonul si înainta. Joe Carraclough se dădu înapoi din faţa bătrînului înfricoşător, dar barîndu—i încă poteca.

—Nici unul din cîinii dumitale! strigă el tare.

Dar ducele continua să înainteze. Vorbele se năpusteau din gura lui Joe într—un torent plin de disperare :

—Nu—i la noi. Nu—i aici. Nici n—ar putea să fie aici. Nici un cîine n—ar fi putut să facă asta. Nici un cîine n—ar fi putut să vină cale de atîtea mile. Asta nu e Lassie... este... doar un alt cîine care seamănă cu ea. Nu e Lassie.

—Pe sufletul meu ! pufni ducele. Pe sufletul meu! Unde—i taică—tău, băiete?

Joe dădu încruntat din cap, dar în spatele lui se auzi deschizîndu—se uşa casei şi vocea mamei sale, care spunea:

—Dacă—l căutaţi pe Sam Carraclough, e în magazie, unde a stat închis aproape toată după—amiaza.

—Ce tot spune băiatul ăsta despre un cîine de—al meu care—i aicea?

—Nu, vă înşelaţi — spuse hotărît femeia.

—Mă înşel? urlă ducele.

—Da. N—a spus că un cîine de—al dumneavoastră e aici... A spus că nu—i aici.

—Să mă ia naiba ! bolborosi ducele mînios. Nu—mi răstălmăci vorbele. Miji puţin din ochi şi făcu un pas înainte. Ei bine, dac—a spus că un cîine de—al meu *nu—i* aici, atunci eşti atît de bună să—mi spui doar *care* anume cîine de—al meu nu—i aici? Ei — termină el triumfător — haide, haide, răspunde—mi !

Urmărind—o din ochi pe maică—sa, Joe o văzu privind încurcată în jur, ca pentru a cere ajutor.

Strînse din buze. Ducele aştepta răspunsul privind atent pe sub sprîncenele—i stufoase. Doamna Carraclough deschise gura să vorbească.

Dar răspunsul ei, adevăr sau minciună, nu mai fu rostit, căci toţi auziră zăngănitul unui lanţ care se trase la o uşă şi apoi vocea lui Sam Carraclough vorbind clar :

—Vă dau cuvîntul meu că ăsta este singurul cîine pe care—l avem. Aşa că, spuneţi—mi, seamănă cu vreunul din clinii dumneavoastră?

Joe deschise gura pentru un ultim strigăt de protest, dar cînd ochii lui se opriră asupra cîinelui de lîngă tatăl său, vocea i se stinse şi el deschise ochii mari, plini de uimire. Căci văzu lîngă tatăl, lui, expert în rasa collie, un cîine cum puţini oameni mai văzuseră vreodată sau ar fi dorit să vadă. Era într—adevăr un cîine care stătea cuminte lîngă piciorul lui stîng, aşa cum face orice cîine bine dresat — exact aşa cum făcea Lassie. Dar era ridicol să faci comparaţie între acest cîine şi Lassie.

Pe cînd capul lui Lassie era îngust şi aristocratic, capul acestui cîine era greoi şi grosolan. În timp ce urechile lui Lassie stăteau ridicate amîndouă într—o simetrie graţioasă, cîinele ăsta avea o ureche lăsată, iar cealaltă ridicată în sus ca la cîini alsacieni, şi încă într—un fel care, oricărui crescător de collie, i—ar fi făcut să i se zbîrlească pielea.

Mai mult decît atît. Acolo unde blana lui Lassie se întuneca în mod gradat, acest cîine ciudat avea nişte pete urîte, negre; şi pe locul unde şorţul lui Lassie se întindea alb, imaculat, cîinele avea nişte pete tulburi,de un amestec decolorat şi vineţiu. Lassie avea toate patru labele albe, iar acesta avea doar una albă, două cafeniu — murdar şi una aproape neagră. Coada lui Lassie fîlfîia graţios, iar coada acestui cîine părea ceva adăugat.

Şi în timp ce privea la cîinele de lîngă tatăl său, Joe Carraclough mai înţelese încă ceva. El îşi dădu

seama că dacă un negustor de cîini poate să aranjeze un cîine cu viclenie, aşa încît trăsăturile negative să apară ca trăsături pozitive, el poate de asemenea să inverseze acest procedeu şi să facă în aşa fel încît toate părţile bune să apară ca rele — mai ales dacă omul acesta era tatăl lui, unul din cei mai cunoscuţi experţi în cîini din tot comitatul Yorkshire.

În clipa aceea înţelese de asemenea şi cuvintele tatălui său. Căci în negustoria de cîini, ca şi în negustoria de cai, cuvîntul spus este un contract care trebuie respectat şi, o dată ce—a fost rostit, nici un adevărat cunoscător de cîini nu va încerca să şi—l retragă.

Aşa că, în felul lui de a fi, calm şi încet, tatăl său încerca să scape cu obrazul curat. El nu minţise. El nu tăgăduise nimic. Pusese numai o întrebare : „Spuneţi—mi, seamănă cîinele ăsta cu vreunul din cîinii dumneavoastră ?

Şi ducele nu putea decît să răspundă : „Nu, ăsta nu e cîinele meu" — şi, pe veci după asta, el n—ar mai fi fost al lui.

Aşa că băiatul, mama sa şi tatăl său priveau neclintiţi la bătrîn şi aşteptau cu răsuflarea tăiată, în timp ce acesta continua să se uite fix la cîine.

Numai că şi ducele de Rudling ştia multe lucruri, chiar foarte multe. Şi el nu răspunse. În schimb, înainta încet, bocănind cu bastonul lui mare, pe care se sprijinea. Ochii lui nu părăsiră cîinele nici o secundă. încet, ca într—un vis, el îngenunche, şi mîna lui făcu o mişcare blîndă. Apucă una din labele din faţă şi o întoarse încetişor. Stătea în genunchi lîngă collie — privind cu ochi tot atît de cunoscători în materie de cîini ca orice om din Yorkshire. Şi ochii aceştia nu—şi pierdură vremea cu urechile răsucite sau cu petele colorate sau cu capul acela grosolan, ci priviră ţintă la partea de dedesubt a labelor, la cele cinci perniţe negre crestate în toate sensurile de cicatrice pe jumătate vindecate, provocate de spinii ţi de pietrele care sfîşiaseră pielea.

Ducele îşi ridică apoi capul, dar rămase mult timp în genunchi, privind în gol, în vreme ce toţi aşteptau. După ce se ridică, vorbi, dar fără să mai folosească dialectul din Yorkshire, ci vorbind aşa cum un gentleman s—ar adresa unui alt gentleman.

—Sam Carraclough — zise el. Aceasta nu este căţeaua mea. Pe sufletul şi pe onoarea mea, n—a fost niciodată a mea. Nu ! Nici un singur moment n—a fost a mea. Apoi se întoarse şi coborî pe potecă, lovind pietrele cu bastonul şi mormăind: Pe sufletul meu ! N—aş fi crezut asta niciodată !

La poartă, nepoată—sa îl trase de mînecă.

—Ştii pentru ce—ai venit — şopti ea. îţi aminteşti? Ducele păru să se trezească dintr—un vis, şi apoi, brusc, se întoarse la vechiul său fel de a fi.

—Nu şopti ! Ce este? A, da, desigur. Nu e nevoie să—mi spui, n—am uitat! Se întoarse, cu o voce teribilă: Ei, Carraclough ! Carraclough ! Să mă ia naiba, unde eşti? De ce te—ascunzi ?

—Sînt tot aici, domnule.

—A, da, da. Desigur. Iată—te. Lucrezi?

—A, dacă lucrez .... — spuse tatăl lui Joe.

—Da, dacă lucrezi, dacă lucrezi ! O slujbă ! O slujbă ! Ai vreuna? se mînie el.

—Păi, să vă spun cum stau lucrurile ... — bîigui Carraclough.

În timp ce el îşi căuta cuvintele, doamna Carraclough îi veni în ajutor, aşa cum ar face orice nevastă bună din Yorkshire — sau din oricare altă parte a lumii:

—Nu s—ar putea zice că Sam al meu lucrează în prezent, dar are vreo trei—patru locuri la care chibzuieşte. Le cercetează, cum s—ar zice. Dar încă n—a spus da sau nu la nici unul din ele.

—Atunci ar fi mai bine să spună nu, şi încă repede — rosti sec ducele. Am nevoie de cineva la cuştile mele. Şi eu cred, Carraclough ... — ochii lui se îndreptară spre cîinele care mai şedea încă lîngă piciorul omului — eu cred că dumneata trebuie să ştii multe despre cîini. Asta—i. Am stabilit.

—Nu, staţi puţin — spuse Carraclough. Vedeţi, mie nu mi—ar plăcea să ştiu că bag un fîrtat de—al meu în bucluc, luîndu—i slujba. Vedeţi, domnul Hynes n—ar putea . .

—Hynes? pufni ducele. Hynes? Un prostănac fără pereche ! Am fost nevoit să—l dau afară. Nu deosebea un cîine de—o mînză cu coada vărgată. Ar fi trebuit să ştiu că nici un londonez n—ar fi în stare să îngrijească o crescătorie de cîini pe gustul unuia din Yorkshire. Te vreau pe dumneata pentru treaba asta.

—Numai că mai e ceva — interveni doamna Carraclough.

—Ce mai e?

—Cu cît va fi plătită funcţia asta? Ducele pufni din buze.
—Cît vrei, Carraclough?
—Ar merita şapte lire pe săptămînă — interveni doamna Carraclough, înainte ca soţul ei să poată măcar deschide gura.

Dar ducele era şi el un om din Yorkshire şi—ar fi însemnat să se auto—dispreţuiască dacă ar fi pierdut prilejul să fie „practic" — după cum se spune — cînd era vorba de bani.
—Cinci — strigă el — nici un ban mai mult!
—Şase lire jumătate — se tocmi doamna Carraclough.
—Şase fix — oferi ducele cu şiretenie.
—S—a făcut ! spuse doamna Carraclough cu iuţeala unui şoim care se repede asupra prăzii.

Radiau amîndoi de mulţumire — şi pe bună dreptate. Doamna Carraclough era hotărîtă să accepte din capul locului, chiar dacă i se dădeau şi trei lire, iar în ce—l priveşte pe duce, el îşi dădea seama c—a găsit pentru cuştile lui un om de nepreţuit,
—Deci e—n ordine — spuse ducele.
—Ei, aproape — răspunse femeia. Presupun — îi plăcu cum suna acest cuvînt, pe care—l socotea foarte ales, aşa că—l repetă — presupun... că asta înseamnă că vom avea şi o locuinţă pe moşie.
—Te tocmeşti la sînge, mădam' — spuse ducele, încruntîndu—se. Dar ai s—o ai — cu o condiţie însă. El ridică vocea şi continuă : Cu condiţia ca atîta timp cît trăiţi pe pămîntul meu, să nu lăsaţi ca această pocitanie, această javră, această potaie cu coada bălţată să se dea drept collie. Ei, ce—aveţi de spus?

Aşteptă, bolborosind si chicotind vesel, în timp ce Sam Carraclough lăsa capul în jos, uluit. Dar băiatul răspunse vesel:
—O, nu, domnule ! O să fie aproape tot timpul la şcoală, ca să m—aştepte. Şi, în orice caz, într—o zi, sau cam aşa, o s—o aranjăm noi de n—o s—o mai recunoaşteţi.
—Nu mă îndoiesc de asta — pufni ducele, în timp ce se îndrepta şontîc—şontîc spre maşină. Nu mă îndoiesc că puteţi face aşa cum spui. Hm... Ei bine, niciodată, n—aş fi...
Mai tîrziu, în maşină, fata se cuibări strîns lîngă bătrîn.
—Nu te mai foi! protestă el. Nu pot să sufăr ca cineva să se foiască !
—Bunicule — zise ea — cît eşti de bun; mă gîndeam adică la căţeaua lor.

Hătrînui tuşi ca să—şi limpezească vocea.
—Prostii — mormăi el. Prostii. Cînd o să mai creşti, o să—nţelegi că sînt ceea ce oamenii numesc un realist insensibil din Yorkshire. Acum cinci ani, am jurat să am această căţea. Şi iată c—o am! Apoi dădu încet din cap. Dar a trebuit să iau şi omul, ca s—o iau pe ea. Da, aşa—i. Dar poate că nu e asta partea cea mai proastă a afacerii.

CAPITOLUL XXII. DIN NOU CA PE VREMURI

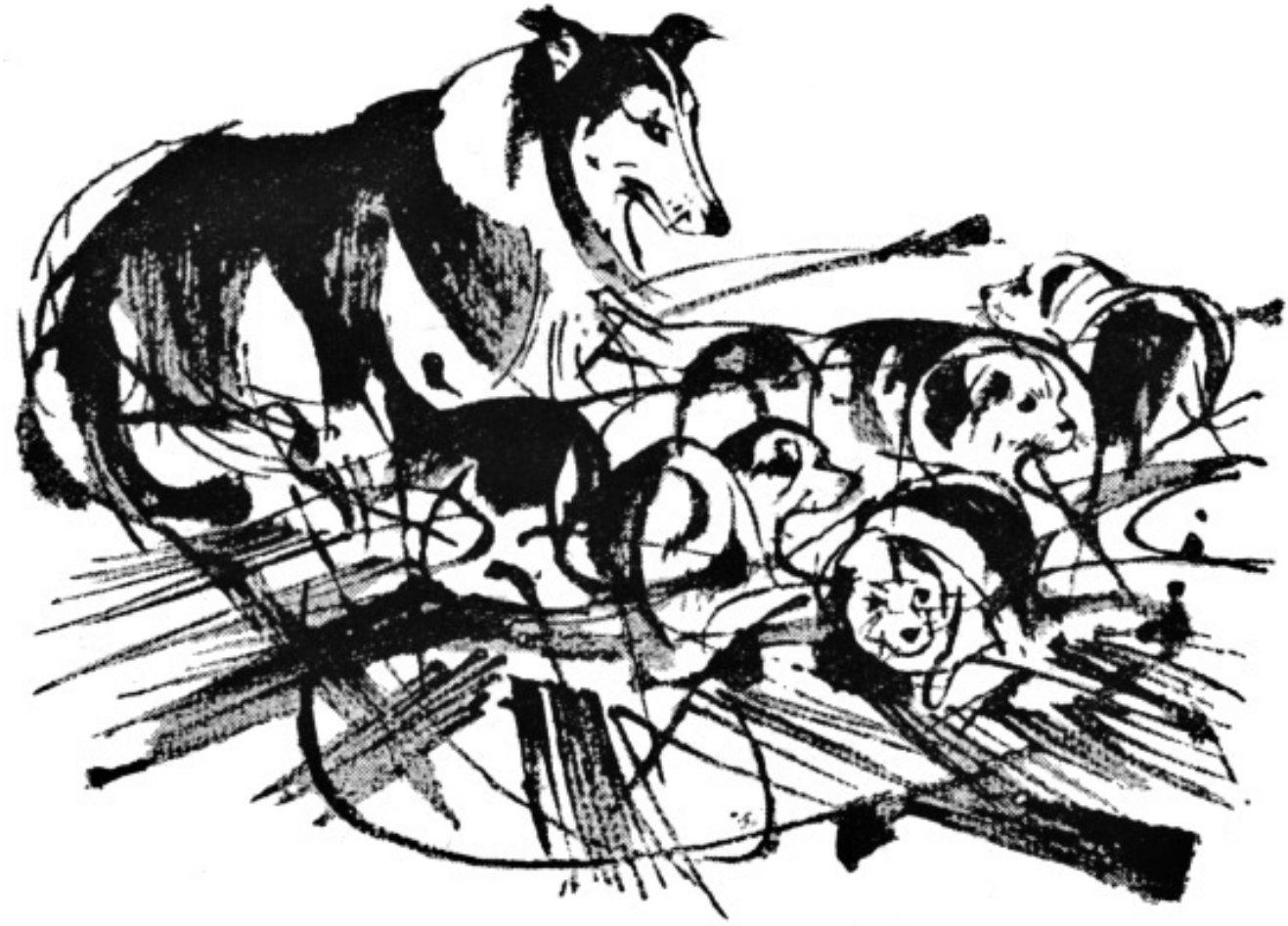

Cînd tînărul Joe Carraclough spusese că în cîteva zile cîinele lui avea să fie de nerecunoscut, asta depinde de cum îţi imaginai că ar trebui să arate cîinele lui. Bineînţeles că dacă te aşteptai să vezi oroarea aceea cu urechile răsucite şi coada bălţată, pe care tatăl lui o aranjase în încercarea de a salva cîinele fiului său fără a încălca legile severe ale cinstei, fireşte că n—o recunoşteai. Dar dacă te aşteptai să vezi căţeaua aceea mîndră, plină de graţie, cu capul fin, cunoscută ca Lassie a lui Sam Carraclough, atunci cu siguranţă o regăseai.

Era hrănită cu atenţie şi îngrijită cum trebuie, si, pe măsură ce săptămînile treceau, redevenea cu încetul cîinele de mai înainte. Anii de perfectă îngrijire, care—i plămădiseră o constituţie puternică, o ajutau acum. Nu i se mai puteau număra coastele de slăbiciune şi din nou blana ei bogată se înfoia, desfătînd ochiul cu negrul, auriul—închis şi albul ei strălucitor. Rămăsese numai cu un uşor şchiopătat, acolo unde glonţul îi zdrelise şoldul. Muşchii se anchilozaseră, şi, oricît încercase Sam Carraclough, cu toate secretele şi farmecele lui, nu putu s—o vindece de tot.

Dar se ocupă serios de asta, masînd şi frecînd muşchii cîinelui, pînă cînd şchiopătatul deveni imperceptibil, încît numai un expert în cîini ar fi putut observa infima înclinare a piciorului, în timpul mersului. În ochii tuturor, afară de cel mai priceput crescător de cîini, rămînea cel mai frumos exemplar — un collie perfect.

Şi din nou, zi de zi, cu cîteva minute înainte de ora patru, negustorii din Greenall Bridge se uitau afară, vedeau căţeaua mîndră mergînd de—a lungul străzii şi spuneau : „Poţi să—ţi potriveşti ceasul după ea". Şi nu mult după aceea, ca întotdeauna, Joe Carraclough ieşea de la şcoală, îşi mîngîia clinele şi porneau împreună spre casă, fericiţi.

Totuşi, tînărul Joe greşise atunci cînd îi dăduse asigurări ducelui că Lassie avea să fie mereu alături de el. Căci veni o vreme cînd Lassie nu mai apăru la poarta scolii. Cu toate acestea, în mod destul de curios, Joe nu părea să se sinchisească. Părea, dimpotrivă, pe deplin fericit, copleşit de o fericire ascunsă, în timp ce se îndrepta spre casă, singur.

Într—o astfel de zi, pe cînd mergea fluierînd de unul singur pe aleea aşternută cu *prundiş* de pe

moşia ducelui, o revăzu pe fată.

Lui Joe îi era oarecum milă de ea, pentru că nu era drăguţă şi durdulie şi robustă ca toate celelalte fetiţe din sat.

—Bună — zise el.

—Bună — răspunse ea.

Se părea că nu mai era nimic de spus, totuşi el rămase pe loc.

—Am fost la scoală — zise ea.

—Da?

—Da. Dar acum ne—a dat vacanţă. El se gîndi la asta cu seriozitate.

— Noi mai avem o săptămînă pînă la vacantă — anunţă el.

După o altă pauză, ea zise:

—Ce face Lassie?

Joe îi zîmbi cu prietenie. Apoi se uită împrejur, ca pentru a fi sigur că nu ascultă nimeni.

—Poţi să vii s—o vezi — spuse el, acordîndu—i parcă o favoare.

O luară spre casă, de—a lungul potecii mărginite cu flori de nalbă înalte şi viu colorate. Deschiseră uşa.

—Mamă — începu el. Aş vrea să—i arăt...

—Intraţi, domnişoară — spuse mama lui, netezindu—si şorţul şi stergînd un fir inexistent de praf de pe faţa albă de masă aşternută pentru ceai.

Joe se îndreptă spre bucătăria răcoroasă din dos, unde» într—un loc întunecos, era aşezată o cutie mare, joasă. Iar în cutie stătea Lassie şi, îngrămădite în jurul ei, şapte ghemuleţe de blană, durdulii şi somnoroase.

—Vezi — îi explică Joe cu mîndrie — o ţinem aici pentru că în cuşti ar fi mai agitată. Asta pentru că Lassie este un cîine de casă.

Pata se aplecă şi atinse cu degetul arătător un ghemuleţ de blană. Micuţa făptură scoase un sughiţ de beţivan.

—Au şi făcut ochi? întrebă ea, in timp ce rîdeau amîndoi.

Joe se însufleţi.

—Da, sigur. Fac ochi la zece zile. Ăştia au peste trei săptămîni. Pot să şi alerge — numai că mi se pare că le cam place să doarmă mai tot timpul.

Zîmbi cînd Lassie îşi ridică puţin capul. O mîngîie uşor.

—Ştii o mulţime de lucruri despre ei nu—i aşa? Întrebă fata cu timiditate.

—A mai avut odată căţei — spuse el — şi—mi amintesc de—atunci, nu—i aşa Lassie ?

Se ghemui acolo, privindu—şi cîinele. Acum era din nou ca pe vremuri; se gîndi se adesea la asia în ultimul timp.

Joe se mai gîndea încă şi după ce fata plecase şi fuseseră rostite vorbe politicoase de rămas bun si invitaţii de a mai veni să vadă căţeluşii. Descoperise parcă un răspuns, pe care — copil fiind — nu—l aflase niciodată înainte.

Era ca pe vremuri. Deşi acum locuiau in altă casă, bineînţeles, în multe privinţe era ca acum un an şi ceva.

De exemplu, dacă dimineaţa îşi punea încă o lingură mare de zahăr peste fiertura de ovăz, mama lui nu se mai repezea la el şi nu—i mai spunea: „Fii atent, ţinere ! Zahărul costă bani !"

Sau dacă din cauza aerului tare din Yorkshire, intra în casă spunînd că—i era foame, faţa mamei nu mai lua înfăţişarea aceea tainică, înfricoşată, ci rîdea în felul ei vesel şi sincer, spunînd: „Doamne sfinte, nu ştiu cum să—ţi mai umplu burta! Unde bagi atîta?"

Dar, de cîte ori spunea asta, vocea ei suna ca şi cum s—ar fi mîndrit că fiul ei avea o asemenea poftă de mîncare — întocmai ca pe vremuri.

Şi cei mari nu se mai opreau din vorbă cînd intra el brusc, şi nu mai auzea nici vocile lor ridicînd şi coborînd tonul în certuri obositoare, după ce se culca el. Iar tatăl lui nu mai venea acasă în fiecare zi încruntat şi tăcut, ca să se aşeze lîngă foc şi să privească ţintă la el.

În schimb, în clipa cînd paşii lui se auzeau acum pe pietriş, doamna Carraclough sărea în graba mare si striga :

—Fii atent! Vine taică—tău. Capul sus, sosesc bunătăţile !

Apoi alerga de la foc la masă, scoţînd iute din cuptor castroane şi crătiţi aburinde, de parcă cel mai important lucru din lume era ca toate să fie aşternute pe masă în acel scurt răstimp dintre zgomotul paşilor lui şi deschisul uşii.

Apoi se oprea cu mîinile în şolduri şi spunea:

—Grăbeşte—te şi spală—te, Sam ! Avem cap, de berbec şi găluşti — şi—astea nu stau să aştepte pe nimeni !

Cam aşa stăteau lucrurile — din nou ca pe vremuri. Şi tatăl lui, tot aşa, se aşeza la masă, îşi apleca capul deasupra mîncării, apoi privea în sus şi întreba :

—Ei, şi ce—a făcut Joe al nostru astăzi? Ai ştiut bine lecţiile la şcoală?

Mai fusese aşa şi înainte. Apoi totul încetase. Acum era iarăşi la fel. Care să fie cauza?

în seara aceea, Joe cumpăni la asta tot timpul cinei. După ce se termină cina şi Lassie intră păşind cu mersul ei impunător, el se lăsă jos pe covoraş lingă ea şi o mîngîie, gîndindu—se că găsise răspunsul.

Era Lassie ! Sigur, asta era ! Cînd fusese acasă, lucrurile se desfăşuraseră cum trebuie. Cînd o vînduseră şi fusese luată, nimic nu le mai mergea ca lumea. Iar acum, că se—ntorsese, totul redevenise minunat şi erau cu toţii foarte fericiţi.

„S—a—ntors acasă şi ne—a adus noroc — gîndi el. Ea l—a adus. S—a—ntors acasă şi ne—a adus noroc".

Îngînă încet şi—şi îngropa faţa în blana căţelei, care oftă mulţumită.

Apoi auzi glasul mamei, care—i spunea:

—Joe, nu te tăvăli cu cîinele ăla pe tot covorul. îmi lasă păr peste tot. Şi de ce eşti atît de tăcut astă—seară ?

Joe zîmbi în sinea lui şi îi îngînă cîinelui :

—Eşti un cîine legat de casă, nu—i aşa, Lassie ? Da, a st a eşti. Şi ne—ai adus noroc. Pentru că eşti un cîine ce se—ntoarce acasă. Ăsta—i numele tău ! Lassie se—ntoarce acasă !

Dar mama lui se înfurie din nou :

—M—ai auzit, Joe Carraclough? O să—i facă rău — mai ales acum, cînd are căţei. Ar trebui să ştii mai bine !

Joe se mută cîţiva centimetri mai departe de foc şi o mîngîie pe fericita Lassie. Privi grav în sus.

—Ei, tată — zise el — ştii că—i simt coastele?

Tatăl lui îşi întoarse capul spre cămin şi—şi întinse picioarele comod, apoi îşi aprinse pipa zîmbind mai mult pentru sine.

—Nu—i cam slabă, tată? continuă Joe îngrijorat. Cred că i—ar trebui ceva mai multă carne de vacă şi ceva mai puţin lapte.

—A ! Aşa crezi, deci? vorbi înainte mama lui, în timp ce strîngea farfuriile aburinde pe care le spălase. Deci aşa? ! Crezi că—i trebuie mai multă carne de vacă. Păi, bineînţeles, n—ai fi din Yorkshire — şi mai ales un Carraclough — dacă n—ai crede că ştii mai multe despre creşterea potăilor decît oricare altul! Zău, cîteodată mi se pare că unii oameni din satul ăsta se gîndesc mai mult la javre decît la carnea din carnea lor. Cîinii, cîinii, cîinii. După ce cresc puii ăştia, afară cu ea, la locul ei, si să nu mai prind vreodată picior de cîine în casa mea . . .

Tocmai atunci, Joe privi la tatăl său, care se uita in jos spre el cu coada ochiului şi—şi ridicase mina la nas cu un gest comic.

Gestul acesta secret avea un înţeles. El însemna:

„Nu trebuie să pui la inimă prea mult ce spun femeile, Joe. Au o viaţă grea, stînd acasă, frecînd, curăţind şi gătind toată ziua, aşa că se mai răcoresc si ele ocărînd, iar noi trebuie să le lăsăm în pace, căci ştim de fapt că nu—i decît apă de ploaie; noi, bărbaţii, ştim asta — noi, bărbaţii?"

Tatăl lui zîmbi, iar Joe schiţă si el un zîmbet, apoi i se păru atît de caraghioasă această înţelegere între bărbaţi, ca să le dea libertate femeilor să ocărască, încît izbucni în rîs. Şi risc din ce în ce mai tare, pînă cînd mama lui se întoarse.

—Sigur, rîzi de mine, nu—i aşa? Ei lasă, ţi—arăt eu ţie ! Am să—ţ i cîrpesc una . . .

Şi—l plesni îndemînatică cu prosopul de vase, pînă cînd Joe se rostolgoli pe jos.

—N—am rîs de tine, mamă !

—Dar de cine—ai rîs?
—De tata, a făcut o mutră caraghioasă. Doamna Carraclough se întoarse către soţul ei.
—Vasăzică, t u erai, ai? Bine, atunci te cîrpesc şi pe tine!
Dar în timp ce ea înainta, Joe îl văzu pe tatăl său întinzînd mîinile lui mari şi puternice, apoi prinzînd cu una din ele încheietura strălucitoare a braţului mamei sale, iar cu cealaltă înconjurîndu—i strîns talia plinuță. Apoi tatăl lui Joe îl privi şi zîmbi.
—Uită—te la ea, Joe. Cine e cea mai frumoasă femeie din tot satul ?
Mama mea ! spuse Joe hotărît şi cu toată seriozitatea.
Faţa doamnei Carraclough începu să radieze.
—Voi amîndoi — zise ea. Ei ! Amîndoi sînteţi aşchii ale aceluiaşi copac. Amîndoi spuneţi asta ca să mă linguşiţi.
—Nu, băiatul a răspuns sincer la o întrebare sincera. Da, da, eşti grasă si frumoasă.
—Aha, vasăzică crezi că sînt grasă? Bine, dă—mi pace, Sam Carraclough. Trebuie să şterg farfuriile alea !
Dar el nu—i dădu drumul şi ea începu să—l tragă de urechi, încît bărbatul trebui să—şi plece capul ca să—şi ferească pipa. Apoi amîndoi izbucniră în rîs.
Şi asta era tot ca pe vremuri : tatăl şi mama lui fericiţi.
Joe se ghemui peste cîine şi uită de ei.
—Tu eşti Lassie a mea se—ntoarce acasă — îngînă el.